

การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศักรีศึกษาลัย (บ้านยาง)

โดย

นางสาวนิตยา หอมกรุ่น

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญามหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง)

โดย
นางสาวนิตยา หอมกรุ่น

การค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโทมหาบัณฑิต

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ปีการศึกษา 2563

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

EARLY CHILDHOOD EDUCATIONAL MANAGEMENT
OF INTHARASUKSEUKSALAI (BANYANG) SCHOOL

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for Master of Education (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Department of Educational Administration

Graduate School, Silpakorn University

Academic Year 2020

Copyright of Graduate School, Silpakorn University

หัวข้อ	การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินท ศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง)
โดย	นิตยา หอมกรุ่น
สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา แผนก ข ระดับปริญญาโท
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับพิจารณาอนุมัติให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต

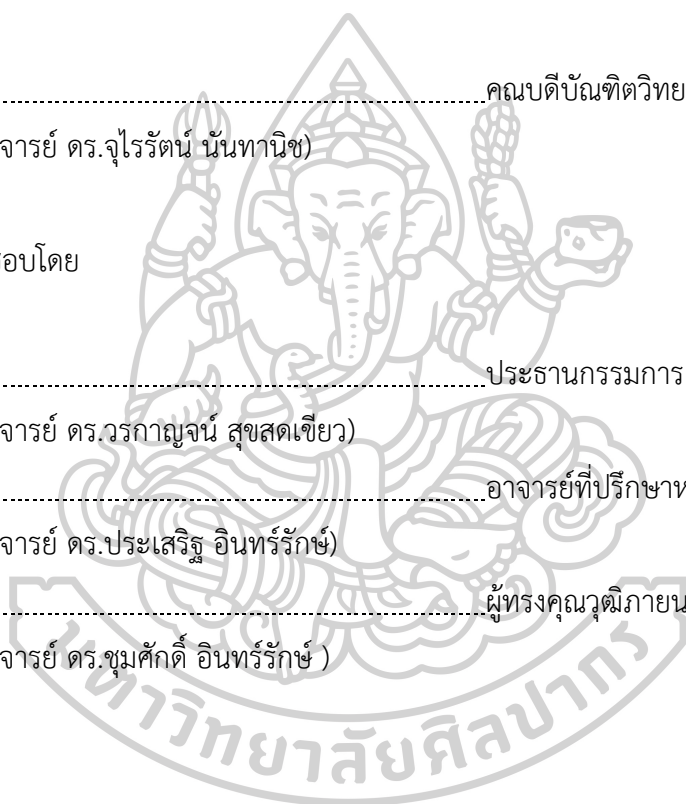
.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.จุไรรัตน์ นันทานิช)

พิจารณาเห็นชอบโดย

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วรกาญจน์ สุขสดเขียว)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

.....ผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก
(รองศาสตราจารย์ ดร.ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์)

58252374 : การบริหารการศึกษา แผน ข ระดับปริญญาโทบัณฑิต

คำสำคัญ : การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

นางสาว นิตยา หอมกรุ่น: การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก : รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1. การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) 2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) ประชากรในการวิจัย คือ บุคลากรของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) จังหวัดนครปฐม จำนวน 13 คน ประกอบด้วย ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 3 คน ครู จำนวน 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย ความถี่ ร้อยละ ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า

1. การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก และเมื่อแยกเป็นรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงตามลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้ ด้านคุณภาพเด็ก ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ

2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) มี 4 แนวทาง คือ 1) จัดกิจกรรม /โครงการ ส่งเสริมการเรียนการสอน และ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ต่างๆอย่างต่อเนื่อง 2) มีการมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความสามารถและความถนัดเป็นหลัก 3) มีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย 4) ส่งเสริมให้ครูปฐมวัยทุกคนจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

58252374 : Major (EDUCATIONAL ADMINISTRATION)

Keyword : Early childhood Educational Management

MISS NITTAYA HOMGRUN : EARLY CHILDHOOD EDUCATIONAL
MANAGEMENT OF INTHARASUKSEUKSALAI (BANYANG) SCHOOL THESIS ADVISOR :
ASSOCIATE PROFESSOR PRASERT INTARAK, Ed.D.

The purpose of this study were 1) to study the Early childhood Educational Management of Intharasukseuksalai (Banyang) School. 2) to suggest the guidelines for developing Early childhood Educational Management of the School. The population of this study was composed of 13 administrators and teachers of Intharasukseuksalai (Banyang) School, (including 3 academic administrators, and 10 teachers.) The instruments of this study were questionnaire and interviews, based on Early Childhood Educational Management standard. The statistics used to analyze the data were frequency, percentage, arithmetic mean, standard deviation and content analysis.

The findings of this study were as follows:

1. The Early childhood Educational Management of Intharasukseuksalai (Banyang) School was rated at a high level, both overall and in each aspect. Those were ordered by arithmetic mean from the highest to lowest: child quality of life, child-centered activities, and management process.

2. The suggested guidelines for further improving Early childhood Educational Management of Intharasukseuksalai (Banyang) school are four-fold: 1) the school should report early childhood education activities continuously, 2) it should delegate school work to the teachers based on their ability, 3) it should improve early childhood education curriculum and, 4) it should encourage the early childhood teachers to make activity plans, in order to stimulate the children's development, based on early childhood curriculum issued in B.E. 2560

กิตติกรรมประกาศ

การค้นคว้าอิสระฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะได้รับความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ดร. ประเสริฐ อินทร์รักษ์ อาจารย์ที่ปรึกษาการค้นคว้าอิสระ รองศาสตราจารย์ ดร. ชุมศักดิ์ อินทร์รักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิในการสอบการค้นคว้าอิสระและรองศาสตราจารย์ ดร. วรกาญจน์ สุขสดเขียว ประธานกรรมการตรวจสอบการค้นคว้าอิสระ ที่ได้กรุณาให้คำปรึกษา ชี้แนะ และตรวจสอบแก้ไขจุดบกพร่องของการค้นคว้าอิสระให้ถูกต้อง สมบูรณ์ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณคณาจารย์ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากรทุกท่านที่ให้ความรู้ แนวทาง และประสบการณ์ต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้เสมอมา

ขอขอบคุณ ผู้อำนวยการโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) ทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลของการวิจัยครั้งนี้ และเป็นกำลังใจที่สำคัญในการศึกษางานวิจัยจนสำเร็จ

ขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษารุ่น 35/2 ทั้งพี่ เพื่อน น้อง ทุกคนที่คอยเป็นกำลังใจ ช่วยเหลือและให้คำปรึกษาการศึกษางานวิจัยอย่างดีเสมอมา

ขอขอบคุณคุณแม่จันทิมา และ คุณพ่อแมน หอมกรุ่น ที่คอยสนับสนุนด้านทุนทรัพย์ ให้ความช่วยเหลือ และเป็นกำลังใจที่สำคัญในการศึกษาระดับมหาบัณฑิตจนประสบความสำเร็จ

คุณประโยชน์และคุณความดีอันเนื่องมาจากการค้นคว้าอิสระฉบับนี้ขอมอบแต่บิดา มารดา คุณครูอาจารย์ ผู้ประสิทธิ์ประสาทวิชาความรู้และผู้มีพระคุณทุกท่าน

นิตยา หอมกรุ่น

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ญ
สารบัญแผนภูมิ.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	2
ปัญหาการวิจัย.....	4
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	6
ข้อคำถามการวิจัย	6
สมมุติฐานของการวิจัย.....	6
ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย.....	7
ขอบเขตการวิจัย.....	10
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง.....	11
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560.....	11
หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี	11
แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย	22
การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3-5ปี).....	30
มาตรฐานการศึกษา คำอธิบาย และระดับคุณภาพ.....	36

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก	38
มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริการและการจัดการ.....	39
มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	41
ประวัติโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง).....	43
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	44
งานวิจัยในประเทศ.....	44
งานวิจัยต่างประเทศ.....	50
สรุป	53
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย.....	54
ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย.....	54
ระเบียบวิธีวิจัย	55
แบบแผนการวิจัย	55
ประชากร	55
ตัวแปรที่ศึกษา	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	57
วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	59
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	59
สถิติที่ใช้ในการวิจัย	60
สรุป	61
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม	62
ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง).....	64

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย	67
บทที่ 5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	70
สรุปผลการวิจัย.....	70
อภิปรายผล.....	72
ข้อเสนอแนะการวิจัย.....	78
ข้อเสนอแนะในการวิจัยทั่วไป.....	78
ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป.....	79
รายการอ้างอิง.....	80
ภาคผนวก.....	83
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการตรวจเครื่องมือวิจัย และรายนามผู้ทรงคุณวุฒิ ตรวจเครื่องมือวิจัย.....	84
ภาคผนวก ข ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย (Content Validity). 87	
ภาคผนวก ค หนังสือขอตกลงเครื่องมือวิจัย และรายชื่อโรงเรียนที่ทดลองเครื่องมือวิจัย.....	90
ภาคผนวก ง ผลการวิเคราะห์ความเชื่อมั่นของเครื่องมือวิจัย.....	93
ภาคผนวก จ หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	96
ภาคผนวก ฉ เครื่องมือวิจัย (แบบสอบถามความคิดเห็น).....	98
ประวัติผู้เขียน.....	103

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โรงเรียนอินทศักรดีศึกษาลัย (บ้านยาง)	56
ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา.....	63
ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนอินทศักรดีศึกษาลัย (บ้านยาง) โดยภาพรวม.....	64
ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านที่ 1 ด้านคุณภาพเด็ก	65
ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านที่2 กระบวนการบริการและการจัดการ.....	66
ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติการนิเทศระดับปฐมวัย ด้านที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ.....	67

สารบัญแผนภูมิ

หน้า

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย..... 9

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตการวิจัย..... 10

บทที่ 1

บทนำ

ในปัจจุบันการศึกษาไทยกำลังเคลื่อนเข้าสู่ยุคสังคมแห่งการเรียนรู้ที่แพร่กระจายและเชื่อมโยงให้เป็นหนึ่งเดียวกันด้วยความก้าวหน้าทางเทคโนโลยี ความสำคัญของพัฒนาประเทศ การแข่งขันระหว่างประเทศ มิได้ขึ้นอยู่กับระบบทุน แต่โลกในอนาคตเน้นคนเป็นศูนย์กลางในการพัฒนา โดยมุ่งเน้นให้ทุกคนมีการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 ที่มีกระบวนการอย่างเป็นระบบ มีเป้าหมายที่ชัดเจน คือการพัฒนาคนทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา คุณธรรม ค่านิยม ความคิด ความประพฤติ¹ โดยมุ่งสร้างพื้นฐานที่ดีในวัยเด็ก ปลูกฝังความเป็น สมาชิกที่ดีของสังคมตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐาน เมื่อความรู้และเทคโนโลยีเกิดขึ้นมากและเป็นไปอย่างรวดเร็ว มนุษย์ไม่สามารถจดจำทุกอย่างอีกทั้งความรู้ไม่ได้อยู่นิ่งหรือเกิดขึ้นอย่างช้าๆ พอที่จะเรียนรู้ผ่านผู้รู้ มนุษย์จำเป็นต้องได้รับการพัฒนาให้สามารถเติบโตและเรียนรู้ได้ตลอดชีวิต และ ต้องเริ่มตั้งแต่แรกเกิด โดยการปลูกฝังให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการรับรู้ เรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ สามารถเลือกใช้และนำมาใช้ในสถานการณ์ที่ตนต้องการได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้มนุษย์ยังจำเป็นต้องมีความสามารถในการเรียนรู้จากผู้อื่นและมีลักษณะที่ทำให้ผู้อื่นยินดีที่จะแบ่งปันความรู้ ประสบการณ์ ตลอดจนหยิบยื่นโอกาสในการเรียนรู้ให้เจริญงอกงามตลอดชีวิต จำเป็นต้องปลูกฝังตั้งแต่ปฐมวัยและพัฒนาอย่างต่อเนื่อง² ปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่างๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานรากที่สำคัญสำหรับพัฒนาการในช่วงวัยต่อไป เด็กในวัยนี้จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีความสำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กปฐมวัยที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัยจะสามารถเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและจะเป็นกำลังสำคัญของประเทศชาติต่อไปในอนาคต ดังคำกล่าวของ ศ.ดร.เจมส์ เจ เอก

¹ปรัชญา เวสารัชช์, **หลักการจัดการศึกษา** (กรุงเทพฯ:สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา, 2560), 4.

² กระทรวงศึกษาธิการ, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560**, (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560), 1-2.

แมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ปี 2542 ที่ว่า “การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุดให้ผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว”³

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ทรัพยากรมนุษย์ (human resources) เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญในการพัฒนามนุษย์ โดยการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ให้มีศักยภาพนั้น เริ่มตั้งแต่การปฏิสนธิ โดยเฉพาะในช่วงปฐมวัยถือเป็นช่วงที่สำคัญที่สุด เป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งหลาย⁴ สถานศึกษาในทุกระดับจึงถือเป็นหน่วยงานในการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความสำคัญทั้งด้านความรู้ และความรับผิดชอบต่อสังคม โดยยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยตระหนักว่าผู้เรียนทุกคนมีความรู้ความสามารถและสามารถพัฒนาตนเองได้⁵

รัฐบาลยังคงให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย (0-6ปี) คณะรัฐมนตรีมีมติเมื่อวันที่ 2 มกราคม 2562 เห็นชอบมาตรฐานสถานศึกษาปฐมวัยแห่งชาติ เพื่อยกระดับการพัฒนาเด็กปฐมวัย และใช้เป็นมาตรฐานกลางทั้งประเทศ ซึ่งเป็นการดำเนินการตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๖๐ ที่ได้ให้ความสำคัญกับเด็กปฐมวัยและการเข้าถึงอย่างเท่าเทียมโดยให้ความสำคัญกับการพัฒนาเด็กปฐมวัยไว้หลายมาตรา เช่นมาตรา 54 วรรคสอง กำหนดว่า “รัฐต้องดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา เพื่อพัฒนาร่างกาย จิตใจ วินัย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาให้สมกับวัย โดยส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและภาคเอกชนเข้ามีส่วนร่วมในการดำเนินการด้วย” และมาตรา 258 ให้ดำเนินการปฏิรูปประเทศให้เกิดผล จ. ด้านการศึกษา (๑) ให้สามารถเริ่มดำเนินการให้เด็กเล็กได้รับการดูแลและพัฒนาก่อนเข้ารับการศึกษา⁶ การจัดทำมาตรฐานการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติถือเป็นมาตรฐานขั้นต้นที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาเด็กของ

³ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.), เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (2562), 1.

⁴ กระทรวงศึกษาธิการ, การจัดการศึกษาปฐมวัย (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560), 5.

⁵ สมศักดิ์ สิ้นธุระเวชญ์, มุ่งสู่คุณภาพการศึกษา (กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช, 2552), 153.

⁶ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.), เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (2562), 1

ประเทศ เพื่อให้เริ่มต้นชีวิตอย่างมีคุณภาพ โดยคำนึงถึงการตอบสนองสิทธิพื้นฐานที่เด็กทุกคนพึงได้รับ⁷

การศึกษาระดับปฐมวัยเป็นการให้บริการการศึกษาขั้นต้นที่รัฐมุ่งจัดให้กับเด็กวัยก่อนเรียน เพราะประสบการณ์ที่เด็กได้รับในช่วงอายุนี้นี้เป็นการสร้างพื้นฐานความพร้อมทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ และจิตใจ สังคม สติปัญญา ซึ่งจะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาช่วงอายุต่อไป ตามหลักจิตวิทยานี้ การดูแลเลี้ยงดูเด็กในระยะเริ่มต้นมีความสำคัญอย่างยิ่ง เพราะเป็นช่วงที่ร่างกายและระบบประสาทเจริญเติบโตอย่างรวดเร็ว ดังนั้นหากเด็กไม่ได้รับการดูแลหรือได้รับการดูแลอย่างไม่ถูกต้อง จะทำให้ไม่สามารถพัฒนาได้อย่างเต็มที่หรือมีปัญหาทางพัฒนาการยากแก่การแก้ไข กระทรวงศึกษาธิการจึงได้มีนโยบายจัดการศึกษาแก่เด็กอนุบาลทุกกลุ่ม โดยมีทั้งเด็กพิเศษ เด็กด้อยโอกาส ให้ได้รับการศึกษาอย่างเท่าเทียมกัน⁸ การจัดการศึกษาปฐมวัยสิ่งที่เกี่ยวข้องและควรคำนึงถึง ได้แก่ ปรัชญาและแนวความคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย พัฒนาการในแต่ละช่วงวัย ตลอดจนความเป็นมาและแนวโน้มของการจัดการศึกษาในระดับนี้ เพื่อเป็นพื้นฐานของการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสม⁹

ดังนั้น การพัฒนาเด็กปฐมวัยจึงเป็นรากฐานที่มีผลต่อคุณภาพและประสิทธิภาพของคนตลอดชีวิตและ เป็นการลงทุนที่คุ้มค่าที่สุด กล่าวคือเด็ก เยาวชนและผู้ใหญ่ที่มีสุขภาพดีมีความสามารถ เรียนรู้ ทักษะได้เก่ง และเป็นพลเมืองดีที่จะนำสู่ความสำเร็จในสังคมที่ท้าทายในศตวรรษที่ ๒๑ ต้องได้รับโอกาสการพัฒนาอย่าง รอบด้านในช่วงปฐมวัย แต่คุณภาพของเด็กปฐมวัยยังเป็นจุดอ่อนที่เข้าขั้นวิกฤตของประเทศไทย ที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วน รัฐ และทุกภาคส่วน พ่อแม่ผู้ปกครอง ครอบครัว ชุมชน สังคม บุคลากร ทางการแพทย์และสาธารณสุข ครู/ผู้ดูแลเด็ก โรงเรียน องค์กรท้องถิ่นทุกระดับ บุคลากรพัฒนาสังคมทั้งภาครัฐ เอกชน ภาคศาสนาและภาคธุรกิจ จึงต้องมีความรู้ความเข้าใจในความสำคัญของช่วงปฐมวัย ตระหนักในพันธกิจและลงมือช่วยกันทำให้เด็กปฐมวัยมีโอกาสพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพในภาวะแวดล้อมที่ปลอดภัย¹⁰

⁷ สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ** (กรุงเทพฯ: บริษัท พริกหวานกราฟฟิค จำกัด, 2562), ก

⁸ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **สำนักนายกรัฐมนตรี้, แผนการศึกษาแห่งชาติ: ฉบับสรุป** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2551), 7-8.

⁹ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต, **การศึกษาปฐมวัย** (ศูนย์บริการสื่อและสิ่งพิมพ์กราฟฟิคไซท์, 2561), 15

¹⁰ คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.), **เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ** (2562), 1

ปัญหาการวิจัย

จากการติดตามพัฒนาการของเด็กไทยพบว่า มีพัฒนาการที่ล่าช้าทั้งทางด้านสติปัญญา การคิดวิเคราะห์ ความคิดสร้างสรรค์ภาษา และการปรับตัว เนื่องจากขณะนี้เด็กปฐมวัยได้รับการสนับสนุนที่ไม่เหมาะสมกับธรรมชาติของวัย เช่น การที่ผู้ปกครองให้เด็กเรียนกวดวิชาเพื่อสอบเข้าโรงเรียนชั้นประถมศึกษาที่มีชื่อเสียงและอีกปัญหาหนึ่งที่สำคัญคือ การที่โรงเรียนในระดับอนุบาลจำนวนมากเปิดสอนพิเศษเพิ่มเติมในช่วงวันหยุดหรือปิดเทอม รวมถึงการเร่งเรียน เขียนและอ่านเกินพัฒนาการของเด็ก ซึ่งเป็นความเข้าใจที่คาดเคลื่อนในการจัดการศึกษาปฐมวัย ทำให้การศึกษาปฐมวัยในวันนี้มุ่งเน้นแต่การท่องจำความรู้เพื่อสอบแข่งขัน และเน้นเฉพาะด้านเนื้อหาสาระมากกว่าการพัฒนาด้านทักษะกระบวนการ ได้แก่ การคิดแก้ปัญหา การตัดสินใจ การให้เหตุผลรวมถึงการขาดการพัฒนาด้านคุณธรรม และคุณลักษณะที่จำเป็นต่อการเรียนรู้การดำเนินชีวิต ส่งผลให้เด็กขาดแรงจูงใจในการเรียนรู้ขาดทักษะในการทำงานร่วมกับคนอื่น และขาดทักษะความรับผิดชอบทั้งต่อตนเองและผู้อื่น นอกจากนี้ข้อมูลจากกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ในปีพ.ศ. 2555 ได้สำรวจจำนวนเด็กปฐมวัยที่มีอายุ 0-5 ปีมีจำนวน 4,585,759 คน ซึ่งแบ่งตามการดูแลและการจัดการศึกษาสามารถแบ่งได้เป็น 2 กลุ่ม คือกลุ่มเด็กอายุ 0-1 ปี จำนวน 1,509,017 คน และกลุ่มเด็กอายุ 2-5 ปีจำนวน 3,076,742 คน พบว่า 1) การดูแลเด็กปฐมวัยในช่วงอายุ 0-1 ปีที่ได้รับการดูแลเบื้องต้นจากครอบครัวยังขาดการส่งเสริมและดูแลอย่างเป็นระบบ เนื่องจากครอบครัวส่วนใหญ่ยังขาดความรู้ความเข้าใจทักษะในการดูแลเด็กปฐมวัยอย่างเหมาะสมตามพัฒนาการ 2) การเข้าไม่ถึงโอกาสทางการศึกษา โดยมีเด็กอายุ 2-5 ปีจำนวน 365,506 คน หรือร้อยละ 12 ของเด็กในช่วง 2- 5 ปียังไม่ได้เรียนหนังสือ 3) ขาดการดูแลที่ดีและมีคุณภาพ โดยมีเด็กอายุ 2-5 ปีจำนวน 911,111 คน หรือร้อยละ 30 ของเด็กในช่วงอายุ 2-5 ปีอยู่ในการดูแลของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กที่ไม่ได้มาตรฐาน หรือมีมาตรฐานในระดับขั้นต่ำ 4) ความหลากหลายในการพัฒนาคุณภาพศูนย์เด็กเล็ก เนื่องจากในปัจจุบันมีหลายหน่วยงานที่เข้ามาดูแลศูนย์เด็กเล็ก เช่น กรมอนามัย กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ กรมส่งเสริมการปกครอง ส่วนท้องถิ่น สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งแต่ละหน่วยงานต่างดำเนินงานตามแผนงานของ แต่ละหน่วยงาน ทำให้ไม่มีมาตรฐานกลางในการดูแลและการให้การศึกษาแก่เด็กปฐมวัย¹¹

ในปัจจุบันจังหวัดนครปฐมเป็นจังหวัดที่มีประชากรหนาแน่น และเริ่มมีหลายเชื้อชาติเข้ามาเรียนร่วม การจัดการศึกษาจึงจำเป็นต้องจัดให้สอดคล้องกับบริบทและกลุ่มคนที่เข้ามาใช้บริการ การจัดการศึกษาที่ดีจึงควรวางรากฐานที่ดีตั้งแต่ระดับปฐมวัย จากการสำรวจสถิติการเข้าเรียนของ

¹¹ สุรียา ช้องเสนาะ, *การศึกษาปฐมวัยหัวใจสำคัญของการศึกษา* (สำนักวิชาการสำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร, 2558), 2

นักเรียนระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐมเขต 1 พบว่าเด็กปฐมวัยส่วนใหญ่มักเข้า-ออก โรงเรียนกลางท่อมเป็นจำนวนมาก โดยส่วนมากเป็นเด็กต่างเชื้อชาติ และเป็นเด็กที่ติดตามผู้ปกครองมาเรียน เมื่อผู้ปกครองย้ายที่ทำงานก็จะย้ายออกตาม จึงทำให้ขาดความต่อเนื่องในการศึกษา เด็กขาดคุณภาพทางด้านการศึกษา และพัฒนาการด้านต่างๆ หดชะงัก ทำให้โรงเรียนและครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องต้องวางแผนกระบวนการ บริหารและจัดการการเรียนการสอนให้ครอบคลุม และสามารถแก้ปัญหาการขาดความต่อเนื่อง ทางการเรียนรู้ของเด็กด้วย¹²

จากการสัมภาษณ์ผู้ปกครองปฐมวัย ทำให้ทราบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ต้องการให้บุตรหลาน นั้น อ่านออกเขียนได้มากกว่าการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีพัฒนาการเหมาะสมไปตามวัย และข้อเท็จจริง ที่ค้นพบคือผู้ปกครองมีความเชื่อที่ว่าหากเด็กสามารถอ่านออกเขียนได้ได้เร็วเท่าไร เท่ากับว่าเด็กนั้น เป็นเด็กที่ เก่ง ฉลาด ทำให้ทราบได้ว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ยังมีความเข้าใจผิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ปฐมวัย¹³

จากการสัมภาษณ์ครูในโรงเรียนสรุปได้ว่า 1.การจัดการศึกษาปฐมวัยในปัจจุบันนั้น มีปัญหา คือ ครูระดับชั้นประถมต้องการให้ครูอนุบาลสอนเด็กแบบเน้น อ่าน เขียน เนื่องจากผลสัมฤทธิ์ ทางด้านภาษาไทยต่ำ

2. การที่เด็กเข้าออกกลางคัน ทำให้การเรียนการสอนไม่ต่อเนื่อง คุณภาพของเด็กไม่เป็นไปตามวัย

3. ครูปฐมวัยถูกผลกระทบไม่ให้อสอนตามหลักสูตร จากความคิดเห็นนั้น หลักสูตรปฐมวัยถูก ออกแบบมาให้เหมาะกับเด็กและตอบรับกับการประเมินของ สมศ. ดีอยู่แล้ว และหลักสูตรปฐมวัยยัง เน้นพัฒนาการเด็กที่จะเป็นพื้นฐานในการพัฒนาในขั้นต่อไป¹⁴

จากปัญหาที่กล่าวมาสอดคล้องกับแนวทางการดำเนินงานของสำนักงานคณะกรรมการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ที่ได้กำหนดเกี่ยวกับมาตรฐาน ด้านคุณภาพของเด็ก มาตรฐานด้านกระบวนการบริหาร

¹² สติติกรเรียนโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) ,สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครปฐม เขต 1,6 ธันวาคม 2561.

¹³ สัมภาษณ์ ผู้ปกครองระดับปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง),สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขต 1, 11ธันวาคม 2561

¹⁴ สัมภาษณ์ ครูระดับปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง),สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาเขต 1, 11ธันวาคม 2561

และจัดการ และมาตรฐานด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ¹⁵ ซึ่งมีทั้งหมด 3 ด้าน 14 ตัวบ่งชี้ เพื่อเป็นแนวทางให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนระดับปฐมวัยให้สอดคล้องและได้ตามมาตรฐานที่กำหนด ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจเรื่อง ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 ซึ่งจะเป็นแนวทางในการพัฒนาการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อให้สอดคล้องกับปัญหาของการวิจัยและสามารถตอบปัญหาดังกล่าวได้ ผู้วิจัยจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์ของการวิจัยดังต่อไปนี้

1. เพื่อทราบการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง)
2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง)

ข้อคำถามการวิจัย

1. การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) อยู่ในระดับใด
2. แนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) เป็นอย่างไร

สมมุติฐานของการวิจัย

เพื่อให้การศึกษาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สามารถตอบคำถามของงานวิจัยทั้งสองประการข้างต้นได้ ผู้วิจัยจึงกำหนดสมมุติฐานของการวิจัยไว้ดังนี้

1. การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม อยู่ในระดับปานกลาง

¹⁵สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “แนวทางคู่มือการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ”(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,2561),11.

2. แนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) มีหลายแนวทาง

ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ในการบริหารการศึกษาของสถานศึกษานั้น จะดำเนินการในลักษณะขององค์กรเชิงระบบเปิด ตามลักษณะการจัดการเชิงระบบตามแนวคิดของ ลูเนนเบิร์กและออร์นสไตน์ (Lunenburg and Ornstein) เป็นกรอบการวิจัยได้กล่าวถึงระบบว่า พื้นฐานขององค์การทางการศึกษามี 5 ส่วน คือ 1) ปัจจัยนำเข้า (Input) ถือได้ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญในระบบการศึกษา เนื่องจากจะประกอบไปด้วยทรัพยากรต่างๆ เช่น บุคลากร งบประมาณ วัสดุ-อุปกรณ์ จุดมุ่งหมายและนโยบายการจัดการศึกษา 2) กระบวนการเปลี่ยนแปลง (Transformation process) ได้แก่ กระบวนการบริหาร ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญเช่น การดำเนินงานภายในองค์กร กระบวนการจัดการเรียนการสอน เป็นการ บริหาร การนิเทศติดตาม เป็นต้น 3) ปัจจัยนำออกหรือผลผลิต (Output) ได้แก่ คุณภาพผู้เรียน คุณภาพการจัดการศึกษา และประสิทธิผลของสถานศึกษา 4) ข้อมูลย้อนกลับ (Feedback) ซึ่งถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ระบบอยู่ได้ยาวนานขึ้น หรืออาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยนำเข้า กระบวนการ และผลผลิตในครั้งต่อไป หรืออนาคตได้ เพื่อทำให้เกิดการพัฒนาที่ดีขึ้น และ 5) สภาพแวดล้อม (Environment) ได้แก่ สภาพแวดล้อมขององค์กร สังคม การเมือง เศรษฐกิจ การปกครอง ซึ่งส่งผลกระทบต่อองค์กร โดยแต่ละส่วนจะมีความสัมพันธ์กัน เพื่อให้บรรลุถึง เป้าหมายขององค์กร¹⁶

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นพื้นฐานในการจัดการศึกษาในระดับต่อไป และมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการมีการประกาศให้ใช้มาตรฐานการศึกษา ระดับการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ พ.ศ. 2561 ลงวันที่ 6 สิงหาคม 2561 สำหรับให้สถานศึกษาใช้เป็นแนวทางดำเนินการจัดการศึกษา โดย สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวทางในการจัดการศึกษาปฐมวัย 3 มาตรฐานคือ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก 1.1 มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ 1.2 มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้ 1.3 มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม 1.4 มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้ มาตรฐานที่ 2 กระบวนการ

¹⁶

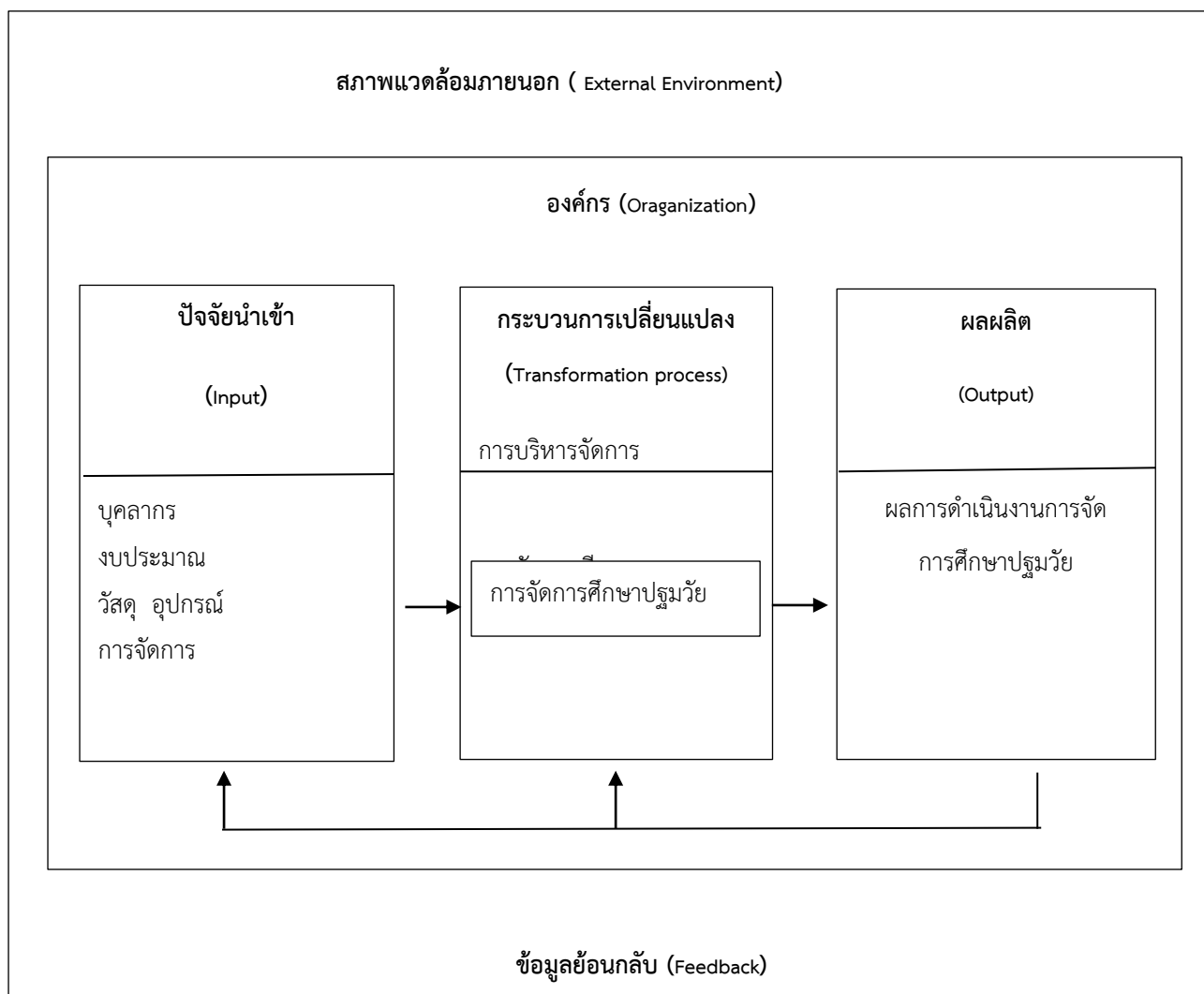
Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein. *Educational administration: Concepts and practices*, 6th ed., (Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning, 2012), 20-22.

บริหารและการจัดการ 2.1 มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น 2.2 จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน 2.3 ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ 2.4 จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ 2.5 ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์ 2.6 มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ 3.2 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ 3.2 สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข 3.3 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย 3.4 ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุง การจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก¹⁷

ราศี ทองสวัสดิ์ ได้ให้แนวทางเกี่ยวกับการจัดประสบการณ์และกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้ 1. การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย มุ่งให้พัฒนาการเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา โดยจัดประสบการณ์ในรูปกิจกรรมแทนการสอนวิชา 2.การพัฒนาเด็กให้ครบทุกด้านโดยไม่เน้นการสอนอ่าน-เขียนในระดับปฐมวัยนั้นจะไม่ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในระดับประถมศึกษาต่ำกว่าเด็กที่เรียนอ่าน-เขียนในระดับประถมแต่อย่างใด 3. ภาษาไทยและคณิตศาสตร์ในระดับปฐมวัยนั้นเป็นเพียงขั้นพื้นฐานในขณะที่ระดับ ประถมศึกษาจะเน้นทักษะการคิดคำนวณเป็นส่วนใหญ่ 4. การจัดประสบการณ์แก่เด็กปฐมวัยนั้นจะยึดพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญาเป็นหลัก 5.การจัดประสบการณ์แก่เด็กจะบังเกิดผลดีหากมุ่งพัฒนาเด็กทุกด้านยึดเด็กเป็นศูนย์กลาง¹⁸ ซึ่งในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทรีศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1 ตามขอบข่ายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

¹⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “แนวทางคู่มือการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ” (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2561), 11.

¹⁸ ราศี ทองสวัสดิ์, ขอบข่ายของหลักการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา, คู่มือการอบรมเลี้ยงดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษา (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการคุรุสภา, 2555), 82.

แผนภูมิที่ 1 ขอบข่ายเชิงอ้างอิงของการวิจัย

ที่มา :Fred C. Lunenburg and Allan C. Ornstein. **Educational administration: Concepts and practices, 5th ed.**, (Belmont, CA: Wadworth/Cengage Learning, 2012), 201-202.

: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “**แนวทางคู่มือการประกันคุณภาพตามมาตรฐาน การศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษา พิเศษ**”(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,2561),15.

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยต้องการทราบถึง ผลการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนอินทศักรีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต ๑ ซึ่งคุณภาพการศึกษานั้น ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดของ สำนักงานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่าคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษาระดับปฐมวัย ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ดังปรากฏในแผนภูมิที่ 2

การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
1. คุณภาพของเด็ก
2. กระบวนการบริหารและการจัดการ
3. การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

แผนภูมิที่ 2 ขอบเขตการวิจัย

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “แนวทางคู่มือการประกันคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์ การศึกษาพิเศษ”(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,2561),15.

นิยามศัพท์เฉพาะ

เพื่อให้เกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดขอบเขตนิยามศัพท์เฉพาะของการวิจัย ดังนี้

การดำเนินงานจัดศึกษาระดับปฐมวัย หมายถึง การบริหารจัดการตามหลักการของการ จัดทำหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยที่ผู้อำนวยการโรงเรียนต้องนำมาใช้เพื่อเป็นแนวทาง โดย คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้กำหนดมาตรฐานเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

โรงเรียนอินทศักรีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐมเขต 1 หมายถึง สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 ตั้งอยู่ในเขตอำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ซึ่งเปิดการสอนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาล 1 - ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 6

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษา ค้นคว้า รวบรวม วิเคราะห์วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการบริหารจัดการศึกษาระดับปฐมวัย และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 ซึ่งได้นำเสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องโดยมีรายละเอียดดังนี้

- 2.1 หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย
- 2.3 การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3-5 ปี)
- 2.4 มาตรฐานการศึกษา คำอธิบาย และระดับคุณภาพ
- 2.5 ประวัติโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง)
- 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดสาระสำคัญไว้ให้สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยยึดเป็นแนวทางเพื่อดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยที่หน่วยงาน ของตนรับผิดชอบ โดยต้องทำความเข้าใจให้ชัดเจนเรื่องของปรัชญาการศึกษาปฐมวัย วิสัยทัศน์ หลักการ จุดหมาย มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ สภาพที่พึงประสงค์ การจัดเวลาเรียน และสาระการเรียนรู้ ดังนี้

ปรัชญาการศึกษาปฐมวัย

การศึกษาปฐมวัย เป็นการพัฒนาเด็กตั้งแต่แรกเกิดถึง 6 ปีบริบูรณ์อย่างเป็นองค์รวม บนพื้นฐาน การอบรมเลี้ยงดูและการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนองต่อธรรมชาติ และพัฒนาการตามวัยของเด็กแต่ละคนให้เต็มตามศักยภาพ ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ด้วยความ

รัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็น มนุษย์ที่สมบูรณ์ เกิดคุณค่าต่อตนเอง ครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ¹⁹

วิสัยทัศน์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดวิสัยทัศน์ที่สะท้อนให้เห็นความคาดหวัง ที่เป็นจริงได้ในอนาคต ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณภาพผ่านประสบการณ์ที่เด็กปฐมวัยเรียนรู้ได้อย่างมีความสุข มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย และทุกฝ่ายทั้งครอบครัว สถานศึกษาหรือสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย และชุมชนร่วมมือกันพัฒนาเด็ก ดังนี้

วิสัยทัศน์ หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยมุ่งพัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนาด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ได้รับการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ อย่างมีความสุข และเหมาะสมตามวัย มีทักษะชีวิต และปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และสำนึกความเป็นไทย โดยความร่วมมือระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ครอบครัวยุ ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็ก

หลักการ

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 กำหนดหลักการสำคัญในการจัดการศึกษาปฐมวัย ซึ่งผู้สอนจำเป็นต้องศึกษาให้เข้าใจ เพราะในการจัดประสบการณ์ให้เด็กอายุ 3-6 ปี จะต้องยึดหลักการอบรมเลี้ยงดู ควบคู่กับการให้การศึกษา โดยต้องคำนึงถึงความสนใจและความต้องการของเด็กทุกคน ทั้งเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถพิเศษ และเด็กที่มีความบกพร่องทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม สติปัญญา รวมทั้งการสื่อสาร และการเรียนรู้ หรือเด็กที่มีร่างกายพิการหรือทุพพลภาพ หรือบุคคลซึ่งไม่สามารถพึ่งตนเองได้ หรือไม่มีผู้ดูแล หรือด้อยโอกาส เพื่อให้เด็กพัฒนาทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างสมดุล โดยจัดกิจกรรมที่หลากหลายบูรณาการ ผ่านการเล่น และกิจกรรมที่เป็นประสบการณ์ตรงผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า เหมาะสมกับวัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล ด้วยปฏิสัมพันธ์ที่ดีระหว่างพ่อแม่กับเด็ก เด็กกับผู้เลี้ยงดู หรือบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กแต่ละคน ได้มีโอกาสพัฒนาตนเองตามลำดับขั้นของพัฒนาการสูงสุดตามศักยภาพ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่าง มีความสุข เป็นคนดีของสังคม ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ทางศาสนา สภาพเศรษฐกิจ สังคม และสิทธิเด็ก โดยความร่วมมือจากครอบครัว

¹⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี” (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 2560),2.

ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรเอกชน สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบัน
สังคมอื่น ดังนี้

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกคน
 2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่าง
ระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย
 3. ยึดพัฒนาการและการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม ผ่านการเล่นอย่างมีความหมาย และมี
กิจกรรม ที่หลากหลาย ได้ลงมือกระทำในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เหมาะสมกับวัย และมีการ
พักผ่อนเพียงพอ
 4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้เด็กมีทักษะชีวิต และสามารถปฏิบัติตนตามหลักปรัชญา
ของเศรษฐกิจพอเพียง เป็นคนดี มีวินัย และมีความสุข
 5. สร้างความรู้ ความเข้าใจ และประสานความร่วมมือในการพัฒนาเด็ก ระหว่างสถานศึกษา
กับพ่อแม่ ครอบครัว ชุมชน และทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาเด็กปฐมวัย²⁰
- สรุปได้ว่า ปรัชญาทางการศึกษา วิสัยทัศน์ และหลักการ เป็นเป้าหมายของการศึกษาปฐมวัยที่กำหนด
ขึ้นเพื่อให้ผู้สอนเข้าใจและคำนึงถึงความแตกต่าง ระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็ก ตามบริบทของ
ชุมชน สังคม และวัฒนธรรมไทย และมุ่งพัฒนาเด็กทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และ
สติปัญญาอย่างมีคุณภาพและต่อเนื่อง ตามแนวทางการดำเนินการพัฒนาหลักสูตรสถานพัฒนาเด็ก
ปฐมวัยที่หน่วยงาน

จุดหมาย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี มุ่งส่งเสริมพัฒนาการตามวัยของเด็กอย่าง
เต็มศักยภาพ และมีความพร้อมในการเรียนรู้ต่อไป โดยมีจุดมุ่งหมาย ดังนี้

- 1.1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัย แข็งแรง และมีสุขนิสัยที่ดี
- 1.2 สุขภาพจิตดี มีสุนทรียภาพ มีคุณธรรม จริยธรรม และจิตใจที่ดีงาม
- 1.3 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง มีวินัย และอยู่
ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข
- 1.4 มีทักษะการคิด การใช้ภาษาสื่อสาร และการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

²⁰ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ, “คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี” (กรุงเทพฯ
: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 2560),12-13.

2. มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3 - 6 ปี กำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ จำนวน 12 มาตรฐาน ดังนี้

2.1 พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 ร่างกายเจริญเติบโตตามวัยและมีสุขนิสัยที่ดี

มาตรฐานที่ 2 กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็กแข็งแรง ใช้ได้อย่างคล่องแคล่วและประสานสัมพันธ์กัน

2.2 พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 3 มีสุขภาพจิตดีและมีความสุข

มาตรฐานที่ 4 ชื่นชมและแสดงออกทางศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

มาตรฐานที่ 5 มีคุณธรรม จริยธรรม และมีจิตใจที่ดีงาม

2.3 พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 6 มีทักษะชีวิตและปฏิบัติตนตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

มาตรฐานที่ 7 รักธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม และความเป็นไทย

มาตรฐานที่ 8 อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของสังคมในระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

2.4 พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน ดังนี้

มาตรฐานที่ 9 ใช้ภาษาสื่อสารได้เหมาะสมกับวัย

มาตรฐานที่ 10 มีความสามารถในการคิดที่เป็นพื้นฐานในการเรียนรู้

มาตรฐานที่ 11 มีจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์

มาตรฐานที่ 12 มีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ และมีความสามารถในการแสวงหาความรู้ได้เหมาะสมกับวัย

จากสภาพที่พึงประสงค์เป็นความสามารถ หรือพฤติกรรมที่คาดหวังจะให้เกิดกับเด็กตามความสามารถแต่ละบุคคล ซึ่งพฤติกรรมหรือความสามารถดังกล่าว สามารถนำมากำหนดตามอายุของเด็ก การกำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในมาตรฐานที่ 3 ตัวบ่งชี้ที่ 3.1 และตัวบ่งชี้ที่ 3.2 ของเด็กอายุ 3-4 ปี 4-5 ปี และ 5-6 ปี จะเห็นได้ว่า สภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละข้อบ่งชี้จะมีความเพิ่มความสามารถขึ้นตามช่วงอายุ ในแต่ละช่วงอายุจะมีความละเอียดของการแสดงพฤติกรรมที่แตกต่างกัน ครูผู้สอนจำเป็นต้องจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กบรรลุคุณลักษณะที่บ่งไว้ในหลักสูตร

มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ มีการกำหนดมาตรฐานไว้จำนวน 12 มาตรฐาน ประกอบด้วย 1) พัฒนาการด้านร่างกาย ประกอบด้วย 2 มาตรฐาน 2) พัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ

ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 3) พัฒนาการด้านสังคม ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน 4) พัฒนาการด้านสติปัญญา ประกอบด้วย 4 มาตรฐาน เป็นต้น²¹

ตัวบ่งชี้

ตัวบ่งชี้ เป็นเป้าหมายในการพัฒนาเด็กที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์

การจัดเวลาเรียน

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี กำหนดกรอบโครงสร้างเวลาในการจัดประสบการณ์ให้กับเด็ก 1-2 ปีการศึกษา โดยประมาณ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับอายุของเด็กที่เริ่มเข้าสถานศึกษาโดยสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย เวลาเรียนสำหรับเด็กจะขึ้นอยู่กับสถานศึกษาแต่ละแห่ง โดยมีเวลาเรียนไม่น้อยกว่า 180 วันต่อ 1 ปีการศึกษา ในแต่ละวันจะใช้เวลาไม่น้อยกว่า 5 ชั่วโมง โดยสามารถปรับให้เหมาะสมตามบริบทของสถานศึกษาและสถานพัฒนาเด็กปฐมวัย

สาระการเรียนรู้

สาระการเรียนรู้ เป็นสื่อกลางในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้กับเด็ก เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กในทุกด้าน ให้เป็นไปตามจุดหมายของหลักสูตรที่กำหนด สาระการเรียนรู้ ประกอบด้วย ประสบการณ์สำคัญ และสาระที่ควรเรียนรู้

ประสบการณ์สำคัญ

ประสบการณ์สำคัญ เป็นแนวทางสำหรับผู้สอนนำไปใช้ในการออกแบบการจัดประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ และได้รับการส่งเสริมพัฒนาการครอบคลุมทุกด้าน

1. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้มีโอกาสพัฒนาการใช้กล้ามเนื้อใหญ่ กล้ามเนื้อเล็ก และการประสานสัมพันธ์ระหว่างกล้ามเนื้อและระบบประสาท ในการทำกิจวัตรประจำวัน หรือทำกิจกรรมต่าง

2. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกของตนเองที่เหมาะสมกับวัย ตะหนักถึงลักษณะพิเศษเฉพาะที่เป็นอัตลักษณ์ ความเป็นตัวของตัวเอง มีความสุข ร่าเริงแจ่มใส การเห็นอกเห็นใจผู้อื่น ได้พัฒนาคุณธรรมจริยธรรม สุนทรียภาพ ความรู้สึกที่ดีต่อตนเอง แล้วความเชื่อมั่นในตนเองขณะปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ พันธกับบุคคลและสิ่งแวดล้อมต่างๆ รอบตัวจากการปฏิบัติกิจกรรมต่างๆ ผ่านการ

²¹ กระทรวงศึกษาธิการ, “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560” (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด. 2560),25-26.

เรียนรู้ทางสังคม เช่น การเล่น การทำงานกับผู้อื่น ฯลฯ การปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน การแก้ปัญหาข้อขัดแย้งต่างๆ

3. ประสบการณ์สำคัญที่ส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา เป็นการสนับสนุนให้เด็กได้รับรู้และเรียนรู้สิ่งต่างๆ รอบตัวผ่านการมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม บุคคล และสื่อต่างๆ ด้วยกระบวนการเรียนรู้ที่หลากหลาย เพื่อเปิดโอกาสให้เด็กพัฒนาการใช้ภาษา จินตนาการความคิดสร้างสรรค์ การแก้ปัญหาความคิดเชิงเหตุผล การเก็บรวบยอดเกี่ยวกับสิ่งต่างๆ รอบตัว และมีความคิดรวบยอดทางคณิตศาสตร์ที่เป็นพื้นฐานของการเรียนรู้ต่อไป

สาระสำคัญที่ควรเรียนรู้

สาระที่ควรรู้ เป็นเรื่องราวรอบตัวที่นำมาเป็นสื่อกลางในการจัดกิจกรรมให้เด็กเกิดแนวคิดหลังจากนำสาระที่ควรเรียนรู้นั้นๆ มาจัดประสบการณ์ให้เด็ก เพื่อให้บรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ ทั้งนี้ไม่เน้นการท่องจำเนื้อหา ผู้สอนสามารถกำหนดรายละเอียดขึ้นเองให้สอดคล้องกับวัย ความต้องการ และความสนใจของเด็ก โดยให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์สำคัญ ทั้งนี้ อาจยืดหยุ่นเนื้อหาได้ โดยคำนึงถึงประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมในชีวิตจริงของเด็ก

1. เรื่องราวเกี่ยวกับตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ นามสกุล รูปร่างหน้าตา อวัยวะต่างๆ วิถีระว่างรักษาร่างกายให้สะอาดและมีสุขภาพอนามัยที่ดี การรับประทานอาหารที่เป็นประโยชน์ การรักษาความปลอดภัยของตนเอง รวมทั้งการปฏิบัติต่อผู้อื่นอย่างปลอดภัย การรู้จักประวัติความเป็นมาของตนเองและครอบครัวการปฏิบัติตนเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัวและโรงเรียน การเคารพสิทธิของตนเองและผู้อื่น การรู้จักแสดงความคิดเห็นของตนเองและรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น การกำกับตนเอง การเล่นและทำสิ่งต่างๆ ด้วยตนเองตามลำพังหรือกับผู้อื่น การตระหนักรู้เกี่ยวกับตนเอง ความภาคภูมิใจในตนเอง การสะท้อนการรับรู้อารมณ์และความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น การแสดงออกทางอารมณ์และความรู้สึกอย่างเหมาะสมการแสดงมารยาทที่ดี การมีคุณธรรม จริยธรรม

2. เรื่องราวเกี่ยวกับบุคคลและสถานที่แวดล้อมเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับครอบครัว สถานศึกษา ชุมชน และบุคคลต่างๆ ที่เด็กต้องเกี่ยวข้องหรือใกล้ชิด และมีปฏิสัมพันธ์ในชีวิตประจำวัน สถานที่สำคัญ วันสำคัญ อาชีพของคนในชุมชนศาสนา แหล่งวัฒนธรรมในชุมชน สัญลักษณ์สำคัญของชาติไทย และการปฏิบัติตามวัฒนธรรมท้องถิ่นและความเป็นไทย หรือแหล่งเรียนรู้จากภูมิปัญญาท้องถิ่นอื่นๆ

3. ธรรมชาติรอบตัวเด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับชื่อ ลักษณะ ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของมนุษย์ สัตว์ พืช ตลอดจนการรู้จักเกี่ยวกับดิน น้ำ ท้องฟ้า สภาพอากาศ ภัยธรรมชาติแรงและพลังงานในชีวิตประจำวันสิ่งแวดล้อมเด็ก รวมทั้งการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการรักษาสาธารณสุขสมบัติ

4. สิ่งต่างๆ รอบตัวเด็ก เด็กควรเรียนรู้เกี่ยวกับการใช้ภาษาเพื่อสื่อความหมายในชีวิตประจำวัน ความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับการใช้หนังสือและตัวหนังสือ รู้จักชื่อ ลักษณะ สี ผิวสัมผัส ขนาดรูปร่าง รูปทรง ปริมาตร น้ำหนัก จำนวน ส่วนประกอบ การเปลี่ยนแปลงและความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ รอบตัว เวลา เงิน ประโยชน์ การใช้งาน และการเลือกใช้สิ่งของเครื่องใช้ ยานพาหนะ การคมนาคมเทคโนโลยีและการสื่อสารต่างๆ ที่ใช้อยู่ในชีวิตประจำวัน อย่างประหยัด ปลอดภัย และรักษาสິงแวดล้อม²²

การจัดประสบการณ์

การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดกิจกรรมในลักษณะการบูรณาการผ่าน การเล่นด้วยการลงมือปฏิบัติจริงโดยใช้ประสาทสัมผัสทั้งห้า เพื่อให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรงอย่างหลากหลาย เกิดการเรียนรู้ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์จะต้องครอบคลุม ประสบการณ์สำคัญและสาระที่ควรเรียนรู้ที่กำหนดในหลักสูตร การศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 และ ควรยึดหยุ่นให้มีสาระที่ควรเรียนรู้ที่เด็กสนใจและสาระที่ควรเรียนรู้ที่ผู้สอนกำหนด การกำหนดกิจกรรมให้เด็กในแต่ละวันไม่จัดเป็นรายวิชา และอาจใช้ชื่อเรียกกิจกรรมแตกต่างกันไปในแต่ละหน่วยงาน สำหรับการนำแนวคิดจากนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยต่างๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดประสบการณ์ ผู้สอน ต้องทำความเข้าใจแนวคิดนวัตกรรมนั้นๆ ซึ่งแต่ละนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยจะมีจุดเด่นของตนเอง แต่โดยภาพรวมแล้วนวัตกรรมการจัดการศึกษาปฐมวัยส่วนใหญ่ยึดเด็กเป็นสำคัญ การลงมือปฏิบัติจริงด้วยตัวเด็ก จะเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนาเด็กโดยองค์รวม นอกจากนี้ ผู้สอนต้องศึกษาและทำความเข้าใจในหลักการจัดประสบการณ์ แนวทางการจัดประสบการณ์ และการจัดกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

1. หลักการจัดประสบการณ์

- 1.1 จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
- 1.2 เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
- 1.3 จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
- 1.4 จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่อง และเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์
- 1.5 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

²² โรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย(บ้านยาง), “หลักสูตรสถานศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560”, 24-25.

2. แนวทางการจัดประสบการณ์

2.1 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับจิตวิทยาพัฒนาการ คือ เหมาะกับอายุ วุฒิภาวะ และระดับพัฒนาการ เพื่อให้เด็กทุกคนได้พัฒนาเต็มตามศักยภาพ

2.2 จัดประสบการณ์ให้สอดคล้องกับลักษณะการเรียนรู้ของเด็กวัยนี้คือ เด็กได้ลงมือกระทำ เรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้ง 5 ได้เคลื่อนไหว สำรวจ เล่น สังเกต สืบค้น ทดลอง และคิดแก้ปัญหาด้วยตนเอง

2.3 จัดประสบการณ์ในรูปแบบบูรณาการ คือ บูรณาการทั้งทักษะและสาระการเรียนรู้

2.4 จัดประสบการณ์ให้เด็กได้ริเริ่ม คิด วางแผน ตัดสินใจ ลงมือกระทำ และนำเสนอความคิดโดยผู้สอนเป็นผู้สนับสนุน อำนวยความสะดวก และเรียนรู้ร่วมกับเด็ก

2.5 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับเด็กอื่น กับผู้ใหญ่ ภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ในบรรยากาศที่อบอุ่นมีความสุขและเรียนรู้การทำกิจกรรมแบบร่วมมือในลักษณะต่างๆ กัน

2.6 จัดประสบการณ์ให้เด็กมีปฏิสัมพันธ์กับสื่อและแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลายและอยู่ในวิถีชีวิตของเด็ก

2.7 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมลักษณะนิสัยที่ดีและทักษะการใช้ชีวิตประจำวันตลอดจนสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมให้เป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง

2.8 จัดประสบการณ์ทั้งในลักษณะที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้าและแผนที่เกิดขึ้นในสภาพจริงโดยไม่ได้คาดการณ์ไว้

2.9 ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดประสบการณ์ ทั้งวางแผนการสนับสนุน สื่อการสอน การเข้าร่วมกิจกรรม และการประเมินพัฒนาการ

2.10 จัดทำสารนิเทศน์ด้วยการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับพัฒนาการและการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล นำมาไตร่ตรองและใช้ให้เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเด็กและการวิจัยในชั้นเรียน

3. การจัดกิจกรรมประจำวัน

กิจกรรมสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี สามารถนำมาจัดเป็นกิจกรรมประจำวันได้หลายรูปแบบ เป็นการช่วยให้ทั้งผู้สอนและเด็กทราบว่าแต่ละวันจะทำกิจกรรมอะไร เมื่อใดและอย่างไร การจัดกิจกรรมประจำวันมีหลักการจัดและขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน ดังนี้

3.1 หลักการจัดกิจกรรมประจำวัน

3.1.1 กำหนดระยะเวลาในการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมให้เหมาะสมกับวัยของเด็กในแต่ละวัย

3.1.2 กิจกรรมที่ต้องใช้ความคิดทั้งในกลุ่มเล็กและกลุ่มใหญ่ ไม่ควรใช้เวลาต่อเนื่องนานเกินกว่า 20 นาที

3.1.3 กิจกรรมที่เด็กมีอิสระเลือกเล่นเสรี เช่น การเล่นตามมุมการเล่นกลางแจ้ง ฯลฯ ใช้เวลาประมาณ 40 – 60 นาที

3.1.4 กิจกรรมควรมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้องกิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคล กลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลังจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังควรจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กจะได้ไม่เหนื่อยเกินไป

3.2 ขอบข่ายของกิจกรรมประจำวัน

3.2.1 การพัฒนากล้ามเนื้อใหญ่ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อใหญ่ การเคลื่อนไหว และความคล่องแคล่วในการใช้วัยยะต่างๆ จึงควรจัดกิจกรรม โดยให้เด็กได้เล่นอิสระกลางแจ้ง เล่นเครื่องเล่นสนาม เคลื่อนไหวร่างกายตามจังหวะดนตรี

3.2.2 การพัฒนากล้ามเนื้อเล็ก เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความแข็งแรงของกล้ามเนื้อเล็ก การประสานสัมพันธ์ระหว่างมือและตา จึงควรจัดกิจกรรมโดยให้เด็กได้เล่นเครื่องเล่นสัมผัส เล่นเกมต่อภาพ ฝึกช่วยเหลือตนเองในการแต่งกาย หยิบจับชิ้นส่วนใช้อุปกรณ์ศิลปะ เช่น สีเทียน กรรไกร พู่กัน ดินเหนียว เป็นต้น

3.2.3 การพัฒนาอารมณ์ จิตใจ และปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม เพื่อให้เด็กมีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น มีความเชื่อมั่น กล้าแสดงออก มีวินัยในตนเองรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ ประหยัด เมตตากรุณา เอื้อเฟื้อ แบ่งปัน มีมารยาทและปฏิบัติตามวัฒนธรรมไทยและศาสนาที่นับถือ จึงควรจัดกิจกรรมต่างๆ ผ่านการเล่นให้เด็กได้มีโอกาสตัดสินใจเลือก ได้รับการตอบสนองตามความต้องการ ได้ฝึกปฏิบัติโดยสอดแทรกคุณธรรม จริยธรรม ตลอดเวลาที่โอกาสเอื้ออำนวย

3.2.4 การพัฒนาสังคมนิสัย เพื่อให้เด็กมีลักษณะนิสัยที่ดี แสดงออกอย่างเหมาะสม และอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ช่วยเหลือตนเองในการทำกิจวัตรประจำวัน มีนิสัยรักการทำงาน รู้จักระมัดระวังความปลอดภัยของตนเองและผู้อื่น จึงควรจัดให้เด็กได้ปฏิบัติกิจวัตรประจำวันอย่างสม่ำเสมอ เช่น รับประทานอาหาร พักผ่อนนอนหลับ ขับถ่าย ทำความสะอาดร่างกาย เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่น ปฏิบัติตามกฎกติกาข้อตกลงของส่วนรวม เก็บของเข้าที่เมื่อเล่นหรือทำงานเสร็จ เป็นต้น

3.2.5 การพัฒนาการคิด เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดรวบยอด สังเกต จำแนก เปรียบเทียบ จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับเหตุการณ์ แก้ปัญหา จึงควรจัดกิจกรรมให้เด็กได้สนทนาอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เชิญวิทยากรมาพูดคุยกับเด็ก ค้นคว้าจากแหล่ง ข้อมูลต่างๆ ทดลอง ศึกษาสถานประกอบการที่ประกอบอาหาร หรือจัดให้เด็กได้เล่นเกมการศึกษาที่เหมาะสมกับวัยอย่างหลากหลาย ฝึกการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันและในการทำกิจกรรมทั้งที่เป็นกลุ่มย่อย กลุ่มใหญ่ หรือรายบุคคล

3.2.6 การพัฒนาภาษา เพื่อให้เด็กได้มีโอกาสใช้ภาษาสื่อสารถ่ายทอดความรู้สึก ความนึกคิด ความรู้ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ ที่เด็กมีประสบการณ์ จึงควรจัดกิจกรรมทางภาษาให้มีความหลากหลายในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มุ่งปลูกฝังให้เด็กรักการอ่าน และบุคลิกภาพที่แวดล้อมต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในการใช้ภาษาทั้งนี้ต้องคำนึงถึงหลักการจัดกิจกรรมทางภาษาที่เหมาะสมกับเด็กเป็นสำคัญ

3.2.7 การส่งเสริมจินตนาการและความคิดสร้างสรรค์ เพื่อให้เด็กได้พัฒนาความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ ได้ถ่ายทอดอารมณ์ความรู้สึกและเห็นความสวยงามของสิ่งต่างๆ รอบตัว โดยใช้กิจกรรมศิลปะและดนตรีเป็นสื่อ ใช้การเคลื่อนไหวและจังหวะตามจินตนาการให้ประดิษฐ์สิ่งต่างๆ อย่างอิสระตามความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของเด็ก เล่นบทบาทสมมติในมุมเล่นต่างๆ เล่นน้ำ เล่นทราย เล่นก่อสร้างสิ่งต่างๆ เช่น แท่งไม้ รูปทรงต่างๆ

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์ เป็นการจัดกิจกรรมที่สามารถยืดหยุ่นเนื้อหาประสบการณ์เรียนรู้ของเด็กได้ เพื่อให้เด็กเกิดการเรียนรู้ ได้พัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา การจัดประสบการณ์จะต้องครอบคลุมตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พร้อมทั้งทำให้การเรียนรู้ของเด็กน่าสนใจขึ้นด้วย²³

การประเมินพัฒนาการ

การประเมินพัฒนาการเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการประเมินพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาของเด็ก ถือเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เป็นความรับผิดชอบของผู้สอนที่ต้องดำเนินการต่อเนื่อง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมวิธีการประเมินที่เหมาะสม ได้แก่ การสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา หรือสัมภาษณ์การวิเคราะห์ข้อมูลจากผลงานเด็ก และสรุปผลการประเมิน เพื่อให้ได้ข้อมูลว่าเด็กบรรลุตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และ สภาพที่พึงประสงค์ หรือไม่ เพียงใด ผู้สอนควรวางแผนและพัฒนาการจัดประสบการณ์อย่างไรต่อไป การประเมินพัฒนาการเด็กปฐมวัยควรยึดหลักการ ดังนี้

1. วางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ การวางแผนการประเมินพัฒนาการอย่างเป็นระบบ เป็นภารกิจหนึ่งของผู้สอนโดยเริ่มต้นจาก

²³ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, *แนวทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ สำหรับเด็กปฐมวัย*, เข้าถึงเมื่อ 19 พฤศจิกายน 2562, เข้าถึงได้จาก <https://www.youngciety.com/article/journal/experience-plan.html>

1.1 นำหลักสูตรสถานศึกษาระดับปฐมวัยไปสู่การปฏิบัติด้วยการออกแบบและจัดทำ
หน่วยการจัดประสบการณ์และแผนการจัดประสบการณ์

1.2 กำหนดสิ่งที่จะประเมิน วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน

1.3 เก็บรวบรวมข้อมูล ซึ่งผู้สอนจะต้องวางแผนและออกแบบว่าในแต่ละวัน แต่ละ
กิจกรรม จะสังเกตพฤติกรรมใด สังเกตเด็กคนใดบ้าง และนำข้อมูลที่ได้ไปสู่การวิเคราะห์ข้อมูลและ
การแปลผลต่อไป

2. ประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน การประเมินพัฒนาการเด็กครบทุกด้านตามหลักการ
นี้ คือ การประเมินพัฒนาการเด็กด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา ซึ่งต้องสอดคล้อง
และครอบคลุม มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และสภาพที่พึงประสงค์แต่ละวัยที่กำหนด
ไว้ในหลักสูตรสถานศึกษา ปฐมวัย และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย ที่มุ่งเน้น
พัฒนาเด็กทุกคนให้ได้รับการพัฒนา ด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาอย่างมีคุณภาพ
และต่อเนื่องนั่นเอง

3. ประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลอย่างสม่ำเสมอต่อเนื่องตลอดปี จุดมุ่งหมายของการ
ประเมินพัฒนาการเด็ก เพื่อพัฒนาความก้าวหน้าของเด็กเป็นรายบุคคลให้เต็มตามศักยภาพ ทั้งนี้
ความน่าเชื่อถือของผลการประเมินจึงเป็นสิ่งสำคัญ ผู้สอนต้องสังเกตพฤติกรรม หรือการปฏิบัติตน
ของเด็ก เป็นระยะๆ ตลอดปีการศึกษา มีจำนวนครั้งในการสังเกตพฤติกรรมอย่างเหมาะสมและ
เพียงพอก่อนจะสรุป หรือให้ระดับคุณภาพของพฤติกรรมตามสภาพที่พึงประสงค์ในแต่ละวัย

4. ประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากกิจกรรมประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่
หลากหลาย ไม่ควรใช้แบบทดสอบ เนื่องจากแนวคิดการจัดการศึกษาปฐมวัยให้ความสำคัญกับตัวเด็ก
ทั้งการพัฒนาเด็ก โดยองค์รวมและการปฏิบัติที่เหมาะสมกับพัฒนาการ การอบรมเลี้ยงดูและให้
การศึกษา การเล่นและการเรียนรู้ ของเด็ก ภายใต้บริบทสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ ดังนั้น
การประเมินพัฒนาการตามสภาพจริงจากการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ หรือการปฏิบัติกิจวัตร
ประจำวัน ด้วยวิธีการสังเกต การบันทึกพฤติกรรม การสนทนา การสัมภาษณ์ การวิเคราะห์ข้อมูลจาก
ผลงานเด็ก จึงเป็นวิธีการประเมินที่เหมาะสมและสอดคล้องกับเด็กวัยนี้ ผู้สอนจึงไม่ควรใช้
แบบทดสอบที่ใช้กระดาษและดินสอในการเขียนตอบเพื่อประเมินพัฒนาการเด็กวัยนี้

5. สรุปผลการประเมิน จัดทำข้อมูลและนำผลการประเมินไปใช้พัฒนาเด็ก ข้อมูลที่ได้จาก
การ สังเกตพฤติกรรมของเด็กแต่ละคนตามสภาพที่พึงประสงค์ที่รวบรวมได้จากการจัดประสบการณ์
การเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการจัดประสบการณ์และการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน ผู้สอนต้องนำไปเทียบ
เกณฑ์การให้ระดับคุณภาพ ในแต่ละสภาพที่พึงประสงค์ ตัวบ่งชี้ และมาตรฐานคุณลักษณะที่พึง
ประสงค์ พร้อมจัดทำเป็นข้อมูลสารสนเทศ ในระดับห้องเรียนว่า เด็กแต่ละคนมีพัฒนาการใดบางเป็น

จุดเด่นหรือควรได้รับการส่งเสริม และนำไปใช้ในการพัฒนาเด็กเป็นรายบุคคลและใช้เป็นข้อมูลสื่อสารกับผู้ปกครองในการเสริมศักยภาพเด็กเป็นรายบุคคลต่อไป²⁴

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี เป็นการจัดประสบการณ์เพื่อให้เด็กได้รับการอบรมเลี้ยงดูอย่างเหมาะสม ได้รับการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ และด้านสติปัญญา ตามความต้องการและความสามารถของแต่ละบุคคล ให้เด็กมีพัฒนาการตามวัยอย่างเหมาะสม โดยการจัดประสบการณ์จะอยู่ในรูปแบบเป็นหน่วยการเรียนรู้ผ่านการเล่นที่มีจุดมุ่งหมายตั้งแต่เรื่องราวของตัวเด็กไปจนถึงเรื่องราวรอบตัวเด็ก ให้เด็กเกิดองค์ความรู้ และทักษะชีวิต การประเมินพัฒนาการจะประเมินทุกผ่าน ด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมทุกด้านแล้วนำผลที่ได้มาสรุปผลการประเมินเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาอย่างเหมาะสมกับความต้องการและพัฒนาการของเด็ก สำหรับเด็กปฐมวัยไม่ใช่การสอน ไม่ใช่การเรียนอ่าน คัด เขียน และคิดเลข เพราะการสอนเช่นนั้นเป็นการเรียนรู้ที่อยู่ในระดับขั้นต่อไป ซึ่งในชั้นปฐมวัยหากสอนเช่นนั้นจะเป็นการเร่งเด็กให้รับรู้เร็วไปกว่า ธรรมชาติและพัฒนาการของเด็ก ซึ่งพัฒนาการของเด็กนั้นจะต้องเป็นไปตามวัยอย่างต่อเนื่อง เรียนรู้จากง่ายไปสู่ยากไปสู่ความซับซ้อนเพิ่มมากขึ้น ตามลำดับ พัฒนาการของเด็กแต่ละคนมีความแตกต่างกันในแต่ละด้าน ประสบการณ์ที่เด็กได้รับจากบ้านหรือจากที่ครูจัดขึ้นจะทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ด้วยการซึมซับ จากประสบการณ์ที่ได้รับ เช่น จากการพูด การฟัง การสังเกต ตลอดจนการใช้ความคิดในขณะที่ทำกิจกรรม และกิจกรรมที่เด็กจะปฏิบัตินั้น ต้องสอดคล้องเหมาะสมกับวัยของเด็กด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

ความหมายและความสำคัญของการจัดการศึกษาปฐมวัย

การพัฒนาคนเป็นสิ่งที่สำคัญต่ออนาคตของชาติและเป็นเรื่อง que ทุกฝ่ายต้องร่วมกันดำเนินการอย่างจริงจัง ตั้งแต่ปฏิสนธิจนถึงวัยก่อนเข้าเรียนระดับปฐมศึกษา ซึ่งอยู่ในวัย 0-5 ปี เด็กในวัย 0-2 ปี ควรจะได้รับการเลี้ยงดูจากครอบครัวอย่างใกล้ชิด เพราะเป็นช่วงที่มีพัฒนาการอย่างรวดเร็วในทุกๆ ด้าน ซึ่งนำไปสู่รากฐานของการพัฒนาทางสติปัญญา จิตใจและบุคลิกภาพตลอดจนนิสัยพื้นฐานต่างๆ โดยการพัฒนาดังกล่าวจะต่อเนื่องมาจนถึงวัยเข้าเรียน อายุ 3-5 ปี ซึ่งเป็นระดับการศึกษาที่ได้รับประโยชน์ของชีวิต เป็นการจัดการศึกษาเพื่อปูพื้นฐานชีวิตที่ดีให้แก่เด็กให้มีโอกาสได้รับการ

²⁴ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, “คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-6 ปี” (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2560), 114-115.

เสริมสร้างพัฒนาการ ทั้งทางด้าน ร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม เพื่อเตรียมความพร้อมเข้าสู่ระดับประถมศึกษา และเป็นจุดเริ่มต้นของการศึกษาในระดับต่อไป²⁵

ต่อศักดิ์ เพ็ญปัญญา มีความคิดเห็นว่า การจัดการศึกษาระดับปฐมวัย คือ ความพร้อมในการเรียนของนักเรียนระดับปฐมวัย ซึ่งมีองค์ประกอบคือ ความพร้อมทางด้านร่างกาย ความพร้อมทางด้านสติปัญญา ความพร้อมทางอารมณ์²⁶

สำนักบริหารงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ได้มีการกำหนดหลักการของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย เพื่อให้โรงเรียนที่มีการสอนระดับอนุบาลนำไปใช้เป็นแนวทางโดย มีสาระสำคัญ ครอบคลุมเนื้อหาต่างๆ ดังนี้²⁷

1. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้และพัฒนาการที่ครอบคลุมเด็กปฐมวัยทุกประเภท
2. ยึดหลักการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคลและวิถีชีวิตของเด็กตามบริบทของชุมชน สังคมและวัฒนธรรมไทย
3. พัฒนาเด็กโดยองค์รวมผ่านการเล่นและกิจกรรมที่เหมาะสมกับวัย
4. จัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้สามารถดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างมีคุณภาพและมีความสุข
5. ประสานความร่วมมือระหว่างครอบครัวชุมชนและสถาบันการศึกษาในการพัฒนาเด็ก

จุดมุ่งหมายและหลักการดังกล่าวเป็นที่มาของหลักการจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กให้พร้อมที่จะดำเนินชีวิตในภายหน้าขึ้นอยู่กับการวางรากฐานขั้นต้นให้แก่เด็กในระยะเวลาที่เด็กกำลังพัฒนา ดังนั้น การจัดการศึกษาเด็กก่อนวัยเรียนจึงมุ่งการอบรมเลี้ยงดูเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งแตกต่างไปจากการจัดการศึกษาในระดับอื่น โดยมุ่งเน้นให้เด็กได้ฝึกความพร้อมทุกๆ ด้านเพื่อเตรียมตัวเข้าเรียนในชั้นประถมต่อไป มิใช่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสอนการอ่าน เขียนเรียนเลข ดังที่โรงเรียนอนุบาลหลายๆ แห่งกระทำอยู่ในขณะนี้ ซึ่งผลการวิจัยก็ได้ยืนยันแล้วว่า การสอนเพื่อการอ่านออกเขียนได้เป็นจุดมุ่งหมายที่ทำให้เด็กต้องเบื่อหน่าย เพราะต้องไปเรียนซ้ำอีกเมื่อเรียนชั้นประถมปีที่ 1

²⁵ เรื่องเดียวกัน, 19.

²⁶ ต่อศักดิ์ เพ็ญปัญญา, “การจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมืองจังหวัดเพชรบุรี” (สารนิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558), 14.

²⁷ สำนักงานบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “เอกสารประกอบการสัมมนาผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เรื่องพัฒนาการการจัดการศึกษาปฐมวัย” (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2556), 4.

สรุปได้ว่า จุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาปฐมวัยไม่ว่าจะเป็นรูปแบบใด ควรเป็นการจัดเพื่อพัฒนาเด็กทุกๆ ด้านไปพร้อมๆ กัน และควรส่งเสริมให้บ้านและโรงเรียนได้มีการร่วมมือในการส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กในวัยดังกล่าวไปพร้อมๆ กันด้วย

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษาปฐมวัย

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 พัฒนาขึ้นบนแนวคิดหลักสำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยถือว่าการเล่นของเด็กเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ภายใต้การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการทำงานของสมอง ผ่านสื่อที่ต้องเอื้อให้เด็กได้เรียนรู้ผ่านการเล่นประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยครูจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้และการพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ทั้งนี้หลักสูตรฉบับนี้มีแนวคิดในการจัดการศึกษาปฐมวัย ดังนี้²⁸

1. แนวคิดเกี่ยวกับพัฒนาการเด็ก พัฒนาการของมนุษย์เป็นกระบวนการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นต่อเนื่องในตัวมนุษย์เริ่มตั้งแต่ปฏิสนธิไปจนตลอดชีวิต พัฒนาการของเด็กแต่ละคนจะมีลำดับขั้นตอนลักษณะเดียวกัน แต่อัตราและระยะเวลาในการผ่านขั้นตอนต่างๆ อาจแตกต่างกันได้ขั้นตอนแรกๆจะเป็นพื้นฐานสำหรับพัฒนาการขั้นต่อไป พัฒนาการด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญาแต่ละส่วนส่งผลกระทบต่อซึ่งกันและกัน เมื่อด้านหนึ่งก้าวหน้าอีกด้านหนึ่งจะก้าวหน้าตามด้วย ในทำนองเดียวกันถ้าด้านหนึ่งด้านใดผิดปกติกจะทำให้ด้านอื่นๆ ผิดปกติตามด้วย แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีพัฒนาการด้านร่างกายอธิบายว่าการเจริญเติบโตและพัฒนาการของเด็กมีลักษณะต่อเนื่องเป็นลำดับขั้น เด็กจะพัฒนาถึงขั้นใดจะต้องเกิดวุฒิภาวะของความสามารถด้านนั้นก่อน สำหรับทฤษฎีด้านอารมณ์ จิตใจ และสังคมอธิบายว่า การอบรมเลี้ยงดูในวัยเด็กส่งผลกระทบต่อบุคลิกภาพของเด็ก เมื่อเติบโตเป็นผู้ใหญ่ ความรักและความอบอุ่นเป็นพื้นฐานของความเชื่อมั่นในตนเอง เด็กที่ได้รับความรักและความอบอุ่นจะมีความไว้วางใจในผู้อื่น เห็นคุณค่าของตนเอง จะมีความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ดี ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญของความเป็นประชาธิปไตยและความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ และทฤษฎีพัฒนาการด้านสติปัญญาอธิบายว่า เด็กเกิดมาพร้อมวุฒิภาวะ ซึ่งจะพัฒนาขึ้นตามอายุ ประสบการณ์ รวมทั้งค่านิยมทางสังคมและสิ่งแวดล้อมที่เด็กได้รับ

2. แนวคิดเกี่ยวกับการเล่นของเด็ก การเล่นเป็นหัวใจสำคัญของการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ การเล่นอย่างมีจุดมุ่งหมายเป็นเครื่องมือการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานที่ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญในกระบวนการเรียนรู้ของเด็ก ขณะที่เด็กเล่นจะเกิดการเรียนรู้ไปพร้อมๆ กันด้วย จากการเล่นเด็กจะมีโอกาสเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของร่างกาย ได้ใช้ประสาทสัมผัสและการรับรู้ผ่อนคลายอารมณ์ และ

²⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, “หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560” (กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2560)

แสดงออกของตนเอง เรียนรู้ความรู้สึกของผู้อื่น เด็กจะรู้สึกสนุกสนาน เพลิดเพลิน ได้สังเกต มีโอกาสทำการทดลอง คิดสร้างสรรค์ คิดแก้ปัญหาและค้นพบด้วยตนเอง การเล่นช่วยให้เด็กเรียนรู้สิ่งแวดล้อม และช่วยให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคมและสติปัญญา ดังนั้นเด็กควรมีโอกาสเล่น ปฏิสัมพันธ์กับบุคคล สิ่งแวดล้อมรอบตัว และเลือกกิจกรรมการเล่นด้วยตนเอง

3. แนวคิดเกี่ยวกับการทำงานของสมอง สมองเป็นอวัยวะที่มีความสำคัญที่สุดในร่างกายของเรา เพราะการที่มนุษย์สามารถเรียนรู้สิ่งต่างๆ ได้นั้นต้องอาศัยสมองและระบบประสาทเป็นพื้นฐานการรับรู้ รับความรู้สึกจากประสาทสัมผัสทั้งห้า การเชื่อมโยงต่อกันของเซลล์สมองส่วนมากเกิดขึ้นก่อนอายุ 5 ปี และปฏิสัมพันธ์แรกเริ่มระหว่างเด็กกับผู้ใหญ่ มีผลโดยตรงต่อการสร้างเซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อ โดยในช่วง 3 ปีแรกของชีวิต สมองเจริญเติบโตอย่างรวดเร็วมาก มีการสร้างเซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อขึ้นมาเรื่อยๆ มีการสร้างไขมันหรือมันสมองหุ้มล้อมรอบเส้นใยสมองด้วยพอลิออล อายุ 3 ปี สมองจะมีขนาดประมาณร้อยละ 80 ของสมองผู้ใหญ่ มีเซลล์สมองนับหมื่นล้านเซลล์ เซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อเหล่านี้ยังได้รับการกระตุ้นมากเท่าใด การเชื่อมต่อกันระหว่างเซลล์สมองยิ่งมีมากขึ้นและความสามารถทางการคิดยิ่งมีมากขึ้นเท่านั้น ถ้าหากเด็กขาดการกระตุ้นหรือส่งเสริมจากสิ่งแวดล้อมที่เหมาะสม เซลล์สมองและจุดเชื่อมต่อที่สร้างขึ้นมากก็จะหายไป เด็กที่ได้รับความเครียดอยู่ตลอดเวลาจะทำให้ขาดความสามารถที่จะเรียนรู้ อย่างไรก็ตาม ส่วนต่างๆ ของสมองเจริญเติบโตและเริ่มมีความสามารถในการทำหน้าที่ในช่วงเวลาต่างกัน จึงอธิบายได้ว่าการเรียนรู้ทักษะบางอย่างจะเกิดขึ้นได้ดีที่สุดเฉพาะในช่วงเวลาหนึ่งที่เรียกว่า “หน้าต่างของโอกาสการเรียนรู้” ซึ่งเป็นช่วงที่พ่อแม่ ผู้เลี้ยงดูและครูสามารถช่วยให้เด็กเรียนรู้และพัฒนาสิ่งต่างๆ ได้ดีที่สุดในช่วงเวลานี้ไปแล้วโอกาสนั้นจะฝีกยากหรือเด็กอาจทำไม่ได้เลย เช่น การเชื่อมโยงวงจรประสาทของการมองเห็นและรับรู้ภาพจะต้องได้รับการกระตุ้นทำงานตั้งแต่ 3 หรือ 4 เดือนแรกของชีวิตจึงจะมีพัฒนาการตามปกติ ช่วงเวลาของการเรียนภาษาคือ อายุ 3-5 ปีแรกของชีวิต เด็กจะพูดได้ชัดคล่องและถูกต้อง โดยการพัฒนาจากการพูดเป็นคำๆ มาเป็นประโยคและเล่าเรื่องได้ เป็นต้น

4. แนวคิดเกี่ยวกับสื่อการเรียนรู้ สื่อการเรียนรู้ทำให้เด็กเกิดการเรียนรู้ตามจุดประสงค์ที่วางไว้ ทำให้สิ่งที่เป็นนามธรรมเข้าใจยากกลายเป็นรูปธรรมที่เด็กเข้าใจและเรียนรู้ได้ง่าย รวดเร็ว เพลิดเพลิน เกิดการเรียนรู้และค้นพบด้วยตนเอง การใช้สื่อการเรียนรู้ต้องปลอดภัยต่อตัวเด็กและเหมาะสมกับวัย วุฒิภาวะ ความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสนใจ และความต้องการของเด็กที่หลากหลาย สื่อประกอบการจัดกิจกรรมเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัยควรมีสื่อทั้งที่เป็นประเภท 2 มิติและหรือ 3 มิติ ที่เป็นสื่อของจริง สื่อธรรมชาติ สื่อที่อยู่ใกล้ตัวเด็ก สื่อสะท้อนวัฒนธรรม สื่อภูมิปัญญาท้องถิ่น สื่อเพื่อพัฒนาเด็กในด้านต่างๆ ให้ครบทุกด้าน ทั้งนี้ สื่อต้องเอื้อให้เด็กเรียนรู้ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า โดยการจัดการใช้สื่อสำหรับเด็กปฐมวัยต้องเริ่มต้นจากสื่อของจริง ของจำลอง ภาพถ่าย ภาพโครงร่างและสัญลักษณ์ ตามลำดับ

5. แนวคิดเกี่ยวกับสังคมและวัฒนธรรม เด็กเมื่อเกิดมาจะเป็นส่วนหนึ่งของสังคมและวัฒนธรรม ซึ่งไม่เพียงแต่จะได้รับอิทธิพลจากการปฏิบัติแบบดั้งเดิมตามประเพณี ฆราวาส และความรู้ของบรรพบุรุษ แต่ยังได้รับอิทธิพลจากประสบการณ์ ค่านิยมและความเชื่อของบุคคลในครอบครัว และชุมชนของแต่ละที่ด้วย บริบทของสังคมและวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่หรือแวดล้อมตัวเด็กทำให้เด็กแต่ละคนแตกต่างกันไป ครูจำเป็นต้องเข้าใจและยอมรับว่าสังคมและวัฒนธรรมที่แวดล้อมตัวเด็กมีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การพัฒนาศักยภาพและพัฒนาการของเด็กแต่ละคน ครูควรต้องเรียนรู้บริบททางสังคมและวัฒนธรรมของเด็กที่ตนรับผิดชอบ เพื่อช่วยให้เด็กได้รับการพัฒนา เกิดการเรียนรู้และอยู่ในกลุ่มคนที่มาจากพื้นฐานเหมือนหรือต่างจากตนได้อย่างราบรื่นมีความสุข เป็นการเตรียมเด็กไปสู่สังคมในอนาคตกับการอยู่ร่วมกับผู้อื่น การทำงานร่วมกับผู้อื่นที่มีความหลากหลายทางความคิด ความเชื่อและวัฒนธรรมเช่น ความคล้ายคลึงและความแตกต่างระหว่างวัฒนธรรมไทยกับประเทศเพื่อนบ้านเรื่องศาสนา ประเทศ พม่า ลาว กัมพูชา ก็จะคล้ายคลึงกับคนไทยในการทำบุญตักบาตร การสวดมนต์ไหว้พระ การให้ความเคารพพระสงฆ์ การทำบุญเลี้ยงพระ การเวียนเทียนเนื่องในวันสำคัญทางศาสนา ประเพณีเข้าพรรษา สำหรับประเทศมาเลเซีย บรูไน อินโดนีเซีย ประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามจึงมีวัฒนธรรมแบบอิสลาม ประเทศฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลจากคริสต์ศาสนา ประเทศสิงคโปร์และเวียดนามนับถือหลายศาสนา โดยนับถือลัทธิธรรมเนียมแบบจีนเป็นหลัก เป็นต้น

สรุปได้ว่า หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี เป็นการจัดการศึกษาในลักษณะการอบรมเลี้ยงดู และให้การศึกษา เด็กจะได้รับพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาตามวัย และความสามารถของแต่ละบุคคล กระทรวงศึกษาธิการได้กำหนดหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยสำหรับเด็กอายุ 3-5 ปี มุ่งให้เด็กมีพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถ และความแตกต่างระหว่างบุคคลได้อย่างมีคุณภาพ

การจัดการศึกษาปฐมวัยในระบบโรงเรียน

สถานศึกษาที่เรียกว่าโรงเรียนอนุบาลจะมีการจัดการศึกษาอย่างเป็นระบบในรูปแบบของโรงเรียน โดยมีการจัดชั้นเรียน กำหนดเวลาเรียน มีตารางกิจกรรมประจำวัน มีการจัดการสอน และมีครู การจัดชั้นเรียนของการศึกษาปฐมวัยในโรงเรียนอนุบาล เป็นการศึกษาที่เน้นการเตรียมเด็ก เพื่อการเข้าเรียนประถมศึกษาปีที่ 1 ให้สามารถช่วยเหลือตนเองได้ สื่อสารกับผู้อื่นเป็น และรู้จักการปรับตัว ซึ่งเรียกว่า เตรียมความพร้อม ปัจจุบันมีรูปแบบของการจัดชั้นเรียนเป็น 3 รูปแบบ ตามหลักสูตร ดังนี้²⁹

²⁹ กระทรวงศึกษาธิการ, **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา** (อายุ 3-6 ปี) (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2560), 23-28

1) หลักสูตร 1 ปี เด็กที่เข้าเรียนต้องมีอายุ 5 ปีบริบูรณ์ ถึง 6 ปี หรือมีอายุก่อนเกณฑ์ภาคบังคับ 1 ปี

2) หลักสูตร 2 ปี จำแนกเป็น 2 ชั้นเรียน คือ ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เด็กที่เข้าเรียนต้องมีอายุ 4 ปี ถึง 5 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2

3) หลักสูตร 3 ปี 3 ชั้นเรียน ประกอบด้วย ชั้นอนุบาลปีที่ 1 เด็กที่เข้าเรียนต้องมีอายุ 3 ปี ถึง 4 ปี ชั้นอนุบาลปีที่ 2 ชั้นอนุบาลปีที่ 3

สรุปได้ว่า การจัดชั้นเรียนในระดับปฐมวัยนั้นมีชื่อเรียกแตกต่างกันออกไปในส่วนใหญ่ โรงเรียนของรัฐบาลจะมี 2 ระดับชั้น คือ อนุบาลปีที่ 1 และอนุบาลปีที่ 2 โรงเรียนในสังกัดเอกชนจะมี 3 ระดับ คือ อนุบาลปีที่ 1 อนุบาลปีที่ 2 และอนุบาลปีที่ 3

การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนระดับก่อนประถมศึกษามีความสำคัญต่อเด็ก เนื่องจากธรรมชาติของเด็กวัยนี้สนใจจะเรียนรู้ ค้นคว้า ทดลอง และต้องการสัมผัสกับสิ่งแวดล้อมรอบตัว ดังนั้นการจัดเตรียมสิ่งแวดล้อมอย่างเหมาะสมตามความต้องการของเด็ก จึงมีความสำคัญที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมการเรียนรู้ของเด็ก ซึ่งจะต้งคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1. ความสะอาด ปลอดภัย
2. ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น
3. ความสะดวกในการทำกิจกรรม
4. ความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ สนามเด็กเล่น ฯลฯ
5. ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวนสีของสื่อและเครื่องเล่น
6. บรรยากาศในการเรียนรู้ และมุมประสบการณ์ต่างๆ

คะเนิง สายแก้ว กล่าวถึง หลักสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายในการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของเด็กเอง ให้เด็กเกิดความรู้สึกรอบอุ้มมั่นใจและมีความสุข ดังนี้³⁰

1. มีที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน
2. มีที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล
3. มีที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก
4. มีที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน ฯลฯ

³⁰ คะเนิง สายแก้ว, “การศึกษาปฐมวัย” (โครงการตำราเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามกุฎราชกุมาร มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2561), 113.

5. มีป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ

คู่มือหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ได้เสนอว่า พื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียดังและเจียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกอยู่ ห่างจากมุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะ เป็นต้น ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุม เพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสริมักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กเล่นอย่างเสรี ประมาณวันละ 60 นาที ผู้สอนควรคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้³¹

1. ในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย 3-4 มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง
2. ควรมีการผลัดเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้าง ตามความสนใจของเด็ก
3. ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น
4. ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของ อยากรู้ อยากรู้ อยากรู้
5. ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องเก็บอุปกรณ์ ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมในชั้นเรียนเป็นการจัดการสภาพแวดล้อมในห้องเรียนสำหรับเด็กปฐมวัยให้เกิดการเรียนรู้ที่ดีและสร้างแรงจูงใจให้กับเด็กได้สัมผัส เกิดการเรียนรู้ใหม่ จากความสะอาด ปลอดภัย ความมีอิสระอย่างมีขอบเขตในการเล่น ความสะดวกในการทำกิจกรรมความพร้อมของอาคารสถานที่ เช่น ห้องเรียน ห้องน้ำ สนามเด็กเล่น ความเพียงพอเหมาะสมในเรื่องขนาด น้ำหนัก จำนวนสีของสื่อและเครื่องเล่น และบรรยากาศในการเรียนรู้ และมุมประสบการณ์ต่างๆ เป็นต้น

การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน

สภาพแวดล้อมนอกห้องเรียน คือ การจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวางรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษา และบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลุกต้นไม้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณสถานศึกษาสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก ประสบการณ์นอกห้องเรียนถือว่าเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในการจัดสิ่งแวดล้อมเพื่อกระตุ้น การเรียนรู้ของเด็ก

โปรแกรมปฐมวัยที่เหมาะสมกับพัฒนาการ คือ โปรแกรมที่ให้คุณค่าว่าประสบการณ์เรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกชั้นเรียนมีความสำคัญเท่าเทียมกันประสบการณ์ กลางแจ้ง หรือภายนอกชั้น

³¹ เรื่องเดียวกัน, 19.

เรียนไม่ได้เป็นแค่เพียงเวลาสำหรับให้เด็กวิ่งเล่น หรือ พักผ่อนก่อนที่จะกลับเข้าไปสู่การเรียนในชั้นเรียน แต่ประสบการณ์ภายนอกห้องเรียนจะให้รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่างในชั้นเรียนแก่เด็กและการท้าทายทางร่างกาย เด็กต้องการพื้นที่การปีนป่าย ด้วยเหตุนี้เด็กจึงต้องการอุปกรณ์ พื้นที่ และผู้ใหญ่ที่คอยให้คำแนะนำและกำลังใจเพื่อให้เด็กสามารถทำกิจกรรมต่างๆ ดังกล่าวได้อย่างเหมาะสม นอกเหนือจากการท้าทายทางด้านร่างกายต่างๆ แล้ว สภาพแวดล้อมนอก ชั้นเรียน ยังควรส่งเสริมการเรียนรู้ด้านอื่นๆ อีก เช่น การค้นพบ โดยการพูดคุย การปลูกต้นไม้ หรือ อ่านหนังสือ เป็นต้น การวางแผนกิจกรรมกลางแจ้ง หรือภายนอกชั้นเรียนจึงถือว่า มีความสำคัญมาก สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้จะต้องอยู่ในสภาพที่สนองความต้องการ ความสนใจของเด็กทั้ง ภายในและภายนอกห้องเรียนครูจะต้องจัดสภาพแวดล้อมให้เด็กได้อยู่ในที่ที่สะอาด ปลอดภัย อากาศ สดชื่น ผ่อนคลาย มีโอกาสออกกำลังกายและพักผ่อน มีสื่อวัสดุอุปกรณ์มีของเล่นที่หลากหลาย เหมาะสมกับวัย ให้เด็กมีโอกาสได้เลือกเล่น เรียนรู้เกี่ยวกับตนเองและโลกที่เด็กอยู่ รวมทั้งพัฒนาการ อยู่ร่วมกับคนอื่นในสังคม³²

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้กล่าวว่า การจัดสภาพแวดล้อมภายนอกห้องเรียนมี ความสำคัญเช่นเดียวกับสภาพแวดล้อมภายในห้องเรียน ควรจัดดังนี้

1. การจัดบริเวณนอกห้องเรียนควรจัดให้มีที่ร่มที่โล่งแจ้งมีการจัดแบ่งพื้นที่สำหรับเด็กปฐมวัยเล่น โดยแยกจากสนามเด็กเล่นของเด็กประถมศึกษาโดยคำนึงถึงความปลอดภัย และประโยชน์ของการใช้สอย
2. การจัดสนามเด็กเล่น ควรจัดให้มีพื้นผิวหลายประเภท เช่น มีทั้ง ดิน ทราย หญ้า หากมีพื้นที่ให้มีทั้งเนินและที่ราบ มีที่สำหรับเล่นของเด็กที่มีล้อเลื่อนที่สำหรับเล่น ทราย เล่นน้ำและที่สำหรับขุด มีเครื่องมือเล่น ประเภทปีนป่าย ทรงตัว เป็นต้น และมีขอบเขตเป็นสัดส่วน
3. อุปกรณ์ของเล่นและเครื่องเล่นต่างๆ ภายในสนามหญ้า ต้องเหมาะสมกับเด็กในวัยนี้ต้องมีความ แข็งแรง ทนทาน ได้รับการดูแลให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี และมีความปลอดภัย
4. ห้องน้ำ ห้องส้วมที่สะอาดถูกสุขลักษณะเหมาะสมกับวัย สะดวกแก่การใช้ อาจอยู่ในห้องเรียนหรือในอาคาร³³

สรุปได้ว่า การจัดสภาพแวดล้อมนอกห้องเรียนเป็นการจัดสภาพแวดล้อมภายในอาณาบริเวณรอบๆ สถานศึกษา รวมทั้งจัดสนามเด็กเล่นพร้อมเครื่องเล่นสนาม จัดระวังรักษาความปลอดภัยภายในบริเวณสถานศึกษา และบริเวณรอบนอกสถานศึกษา ดูแลรักษาความสะอาด ปลูก

³² เรื่องเดียวกัน, 25.

³³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด** (กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2555), 7.

ต้นไม้นี้ให้ความร่มรื่นรอบๆ บริเวณสถานศึกษาสิ่งต่างๆ เหล่านี้เป็นส่วนหนึ่งส่งผลต่อการเรียนรู้ และพัฒนาการของเด็ก โดยการจัดบริเวณนอกห้องเรียนควรจัดให้มีที่ร่มที่โล่งแจ้ง การการจัดสนามเด็กเล่น และอุปกรณ์ของเล่นและเครื่องเล่นต่างๆ ภายในสนามหญ้า ต้องเหมาะสมกับเด็ก เป็นต้น

การจัดการศึกษาปฐมวัย (เด็กอายุ 3-5ปี)

สำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ

การจัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะสามารถนำหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยไปปรับใช้ได้ ทั้งในส่วนของโครงสร้างหลักสูตร สารการเรียนรู้ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการให้เหมาะสมกับสภาพ บริบท ความต้องการ และศักยภาพของเด็กแต่ละประเภทเพื่อพัฒนาให้เด็กมีคุณภาพตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ที่หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยกำหนด โดยดำเนินการดังนี้

1. เป้าหมายคุณภาพเด็ก หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยได้กำหนดตามมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสารการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาเด็ก สถานศึกษาหรือผู้จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สามารถเลือกหรือปรับใช้ ตัวอย่างและสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก เพื่อนำไปทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลแต่ยังคงไว้ซึ่งคุณภาพพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

2. การประเมินพัฒนาการ จะต้องคำนึงถึงปัจจัยความแตกต่างของเด็ก อาทิ เด็กที่พิการอาจต้องมีการปรับการประเมินพัฒนาการที่เอื้อต่อสภาพเด็ก ทั้งวิธีการเครื่องมือที่ใช้ หรือกลุ่มเด็กที่มีจุดเน้นเฉพาะด้าน

การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1

การเชื่อมต่อในการจัดการเรียนการสอนของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 มีความสำคัญอย่างยิ่ง บุคลากรทุกฝ่ายจะต้องให้ความสนใจต่อการช่วยลดช่องว่างของความไม่เข้าใจในการจัดการศึกษาทั้งสองระดับ ซึ่งจะส่งผลต่อการจัดการเรียนการสอน ตัวเด็ก ครู พ่อแม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ทั้งระบบ การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ต้องดำเนินการดังต่อไปนี้³⁴

1. ผู้บริหารสถานศึกษา

ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นบุคคลสำคัญที่มีบทบาทเป็นผู้นำในการเชื่อมต่อโดยเฉพาะระหว่างหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในช่วงอายุ 3-6 ปี กับหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐานในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยต้องศึกษาหลักสูตรทั้งสองระดับ เพื่อทำความเข้าใจ จัดระบบการบริหารงาน

³⁴ เรื่องเดียวกัน, 24.

ด้านวิชาการที่จะเอื้อต่อการเชื่อมโยงการศึกษาโดยการจัดกิจกรรมเพื่อเชื่อมต่อการศึกษา ดังตัวอย่างกิจกรรมต่อไปนี้

1.1 จัดประชุมครูระดับปฐมวัยและครูระดับประถมศึกษาร่วมกันสร้างรอยเชื่อมต่อของหลักสูตรทั้งสองระดับให้เป็นแนวปฏิบัติของสถานศึกษาเพื่อครูทั้งสองระดับจะได้เตรียมการสอนให้สอดคล้องกับเด็กวัยนี้

1.2 จัดหาเอกสารด้านหลักสูตรและเอกสารทางวิชาการของทั้งสองระดับมาไว้ให้ครูและบุคลากรอื่นๆ ได้ศึกษาทำความเข้าใจ อย่างสะดวกและเพียงพอ

1.3 จัดกิจกรรมให้ครูทั้งสองระดับมีโอกาสแลกเปลี่ยนเผยแพร่ความรู้ใหม่ๆ ที่ได้รับจากการอบรม ดูงาน ซึ่งไม่ควรจัดให้เฉพาะครูในระดับเดียวกันเท่านั้น

1.4 จัดเอกสารเผยแพร่ตลอดจนกิจกรรมสัมพันธ์ในรูปแบบต่างๆ ระหว่างสถานศึกษา พ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษาอย่างสม่ำเสมอ

1.5 จัดให้มีการพบปะ หรือการทำกิจกรรมร่วมกับพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างสม่ำเสมอ ต่อเนื่อง ในระหว่างที่เด็กอยู่ในระดับปฐมวัย เพื่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง จะได้สร้างความเข้าใจและสนับสนุนการเรียน การสอนของบุตรหลานตนได้อย่างถูกต้อง

1.6 จัดกิจกรรมให้ครูทั้งสองระดับได้ทำกิจกรรมร่วมกันกับพ่อแม่ ผู้ปกครองและเด็กในบางโอกาส

1.7 จัดกิจกรรมปฐมนิเทศพ่อแม่ ผู้ปกครองอย่างน้อย 2 ครั้ง คือ ก่อนเด็กเข้าเรียนระดับปฐมวัยศึกษาและก่อนเด็กจะเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้พ่อแม่ ผู้ปกครองเข้าใจ การศึกษาทั้งสองระดับและให้ความร่วมมือในการช่วยเด็กให้สามารถปรับตัวเข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้ดี

2. ครูระดับปฐมวัย

ครูระดับปฐมวัย นอกจากจะต้องศึกษาทำความเข้าใจหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย และจัดกิจกรรมพัฒนาเด็กของตนแล้ว ควรศึกษาหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน การจัดการเรียน การสอนในชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 และสร้างความเข้าใจให้กับพ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรอื่นๆ รวมทั้งช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวก่อนเลื่อนขึ้นชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 โดยครูอาจจัดกิจกรรมดังตัวอย่างต่อไปนี้

2.1 เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับตัวเด็กเป็นรายบุคคลเพื่อส่งต่อครูชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ซึ่งจะทำให้ครูระดับประถมศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนั้นช่วยเหลือเด็กในการปรับตัวเข้ากับการเรียนรู้ใหม่ต่อไป

2.2 พูดคุยกับเด็กถึงประสบการณ์ที่ดีๆ เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 เพื่อให้เด็กเกิดเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้

2.3 จัดให้เด็กได้มีโอกาสทำความรู้จักกับครูตลอดจนสภาพแวดล้อม บรรยากาศของ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ทั้งที่อยู่ในสถานศึกษาเดียวกันหรือสถานศึกษาอื่น

3. ครูระดับประถมศึกษา

ครูระดับประถมศึกษาต้องมีความรู้ ความเข้าใจในพัฒนาการเด็กปฐมวัยและมีเจตคติที่ดีต่อ การจัดประสบการณ์ตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยเพื่อนำมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาจัดการเรียนรู้ใน ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ของตนให้ต่อเนื่องกับการพัฒนาเด็กในระดับปฐมวัย ดังตัวอย่าง ต่อไปนี้

3.1 จัดกิจกรรมให้เด็ก พ่อแม่ และผู้ปกครอง มีโอกาสได้ทำความรู้จักคุ้นเคยกับครูและ ห้องเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ก่อนเปิดภาคเรียน

3.2 จัดสภาพห้องเรียนให้ใกล้เคียงกับห้องเรียนระดับปฐมวัย โดยจัดให้มีมุม ประสบการณ์ภายในห้องเพื่อให้เด็กได้มีโอกาสทำกิจกรรมได้อย่างอิสระเช่น มุมหนังสือ มุมของเล่น มุมเกมการศึกษา เพื่อช่วยให้เด็กชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 ได้ปรับตัวและเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง

3.3 จัดกิจกรรมร่วมกันกับเด็กในการสร้างข้อตกลงเกี่ยวกับการปฏิบัติตน

3.4 เผยแพร่ข่าวสารด้านการเรียนรู้และสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก พ่อแม่ ผู้ปกครอง และชุมชน

4. พ่อแม่ ผู้ปกครองและบุคลากรทางการศึกษา

พ่อแม่ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาต้องทำความเข้าใจหลักสูตรของการศึกษาทั้งสองระดับ และเข้าใจว่าถึงแม้เด็กจะอยู่ในระดับประถมศึกษาแล้วแต่เด็กยังต้องการความรักความเอา ใจใส่ การดูแลและการปฏิสัมพันธ์ที่ไม่ได้แตกต่างไปจากระดับปฐมวัย และควรให้ความร่วมมือกับครู และสถานศึกษาในการช่วยเตรียมตัวเด็ก เพื่อให้เด็กสามารถปรับตัวได้เร็วยิ่งขึ้น

สรุปได้ว่า การเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัยกับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 เป็นการ เตรียมการในการปรับหลักสูตรระหว่างปฐมวัยและระดับประถมศึกษา ซึ่งการจัดการเรียนการสอน จะต้องมียุทธศาสตร์และนักเรียนที่เป็นตัวกลางในการจัดการเรียนการสอน ประกอบด้วย ตัวเด็ก ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง และบุคลากรทางการศึกษาอื่นๆ ทั้งระบบ เพื่อการเชื่อมต่อของการศึกษาระดับปฐมวัย กับระดับประถมศึกษาปีที่ 1 จะประสบผลสำเร็จได้ในอนาคต

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย (เด็กอายุ 3-5ปี)

การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการอบรมเลี้ยงดูและส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่สนอง ต่อธรรมชาติ และพัฒนาการของเด็ก เพื่อให้เด็กมีพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาที่เหมาะสมกับวัย ความสามารถและความแตกต่างระหว่างบุคคล เป็นการสร้างรากฐาน ชีวิตให้เด็กพัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีคุณค่าต่อตนเองและสังคม ตามปรัชญาการศึกษา ปฐมวัยของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 การจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยตาม หลักสูตรการศึกษาปฐมวัยจะต้องจัดในรูปของ กิจกรรมบูรณาการผ่านการเล่น โดยที่การเล่นดังกล่าว

ต้องไม่ใช่การเล่นโดยไม่มีจุดมุ่งหมาย และไม่ใช่การยึดเหยียดเนื้อหาในระดับประถมศึกษาให้แก่เด็ก การจัดประสบการณ์ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย ครูจะต้องเข้าใจการเรียนรู้ และสร้างเสริมประสบการณ์และธรรมชาติการเรียนรู้ให้แก่เด็กตั้งหลักการสำคัญในการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัยตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ดังนี้³⁵

1. จัดประสบการณ์การเล่นและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาเด็กโดยองค์รวมอย่างต่อเนื่อง
2. เน้นเด็กเป็นสำคัญ สนองความต้องการ ความสนใจ ความแตกต่างระหว่างบุคคลและบริบทของสังคมที่เด็กอาศัยอยู่
3. จัดให้เด็กได้รับการพัฒนาโดยให้ความสำคัญทั้งกับกระบวนการและผลผลิต
4. จัดการประเมินพัฒนาการให้เป็นกระบวนการอย่างต่อเนื่องและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดประสบการณ์

5. ให้ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็ก

ธีรนุช แสนหาญ ได้มีการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการว่าเป็นการจัดประสบการณ์ ที่นำความรู้ ความคิดรวบยอด ทักษะ และประสบการณ์สำคัญทั้งหมดที่ผู้เรียนจะได้รับในสาระการเรียนรู้ต่างๆ มาเชื่อมโยงผสมผสานเข้าด้วยกันอย่างมีความหมาย และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ใน ชีวิตได้ ซึ่งเป็นการขจัดความซ้ำซ้อน ความไม่สัมพันธ์ และความไม่ต่อเนื่อง โดยเฉพาะในระดับปฐมวัย ซึ่งเน้นการพัฒนาโดยองค์รวม แนวทางหนึ่งในการจัดประสบการณ์แบบบูรณาการที่มีเอกลักษณ์ เฉพาะตัวของการจัดประสบการณ์ในระดับปฐมวัย ซึ่งเป็นการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็น ศูนย์กลาง³⁶ ได้แก่

1. กิจกรรมเสรี เป็นกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้เด็กเล่นกับสื่อและเครื่องเล่นอย่างอิสระตามมุมเล่น หรือมุมประสบการณ์ หรือศูนย์การเรียนรู้ที่จัดไว้ โดยให้เด็กมีโอกาสเลือกเล่นได้อย่างเสรีตามความสนใจและความต้องการของเด็ก ทั้งเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่ม ลักษณะของการเล่นของเด็กก็มีหลายลักษณะ เช่น การเล่นบทบาทสมมติ การเล่นเลียนแบบ ในมุมบ้าน มุมหมอ มุมร้านค้า มุมวัด มุมเสริมสวย เป็นต้น การอ่านหรือดูภาพในมุมหนังสือ การเล่นสร้างในมุมบล็อก การสังเกตและทดลอง ในมุมวิทยาศาสตร์หรือมุมธรรมชาติ การเล่นฝึกทักษะต่างๆ ในมุมเครื่องเล่นสัมผัสหรือมุมของเล่น หรือมุมเกมการศึกษา เป็นต้น การจัดกิจกรรมเสรี หากครูจัดมุมเล่นโดยจัดวางวัสดุอุปกรณ์ที่ไม่เหมาะสมกับวัย ไม่ทำทนาย ย่อมทำให้เด็กเสียโอกาสในการเรียนรู้ เพราะสมองจะเรียนรู้ได้ดีเมื่อมี

³⁵ กระทรวงศึกษาธิการ, “แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ” (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2560), 54-55.

³⁶ ธีรนุช แสนหาญ. “การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย” (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาวิทยาลัย สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2561), 60-66.

สิ่งจูงใจที่ชักนำให้สมองสนใจผลิตความรู้ สมองจะมีกระบวนการเลือกคัดกรองเฉพาะสิ่งที่น่าสนใจ เท่านั้นเข้าสู่การรับรู้ของสมอง ทั้งนี้การจัดมุมเล่นที่ดีที่สามารถส่งเสริมจึงควรจัดสื่อที่ตรงกับ ความสนใจของเด็ก เหมาะสมกับระดับพัฒนาการ จัดอุปกรณ์ให้เพียงพอกับเด็ก และจัดวางให้เด็กหยิบใช้ และเก็บเองได้ จัดให้น่าสนใจ และดึงดูดให้เด็กเข้าไปเล่น โดยมีการเปลี่ยนแปลงสื่อที่จัดไว้อย่างสม่ำเสมอตามหัวข้อที่เด็กสนใจและกำลังเรียนรู้ตามหลักสูตรเพื่อกระตุ้นให้เด็กต้องการเรียนรู้ ทั้งนี้ครู อาจให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่นด้วยก็ได้ สิ่งสำคัญ คือ ต้องจัดเวลาให้เด็กมีโอกาสได้เล่นหรือจัด กระทำกับสื่อต่างๆ อย่างเพียงพอ

2. กิจกรรมสร้างสรรค์ เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้เด็กได้แสดงออกทางอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด ริเริ่มสร้างสรรค์และจินตนาการโดยใช้ศิลปะ เช่น การเขียนภาพ การปั้น การฉีกปะ ตัดปะ การพิมพ์ ภาพ การร้อย การประดิษฐ์ หรือวิธีการอื่นๆ ที่เด็กได้คิดสร้างสรรค์ ได้รับรู้เกี่ยวกับความงาม และได้ แสดงออกทางความรู้สึก และความสามารถของตนเอง การจัดกิจกรรมสร้างสรรค์ควรจัด ให้เด็กทำทุก วัน โดยอาจจัดวันละ 3-5 กิจกรรม ให้เด็กเลือกทำอย่างน้อย 1-2 กิจกรรมตามความสนใจ การจะ พัฒนาด้านศิลปะและการสร้างสรรค์ให้เด็กต้องเข้าใจว่า ศิลปะคือกระบวนการที่สมอง ถอดความคิด ออกมาเป็นภาพและชิ้นงานต่างๆ กระบวนการพัฒนาศิลปะและการสร้างสรรค์ของเด็ก จึงเน้นให้เด็ก คิดและลงมือทำออกมาเมื่อเด็กทำงานศิลปะเด็กจะเกิดการเชื่อมโยงในสมองคิด จินตนาการ และผล โดยตรงที่เด็กได้รับคือ ความรู้สึกพอใจ มีความสุข และได้สัมผัสสุนทรีย์ของโลก ตั้งแต่วัยเยาว์ การ แสดงออกทางศิลปะจึงเปรียบเสมือนการสร้างจินตนาการเป็นรูปร่างภายนอกแล้ว ป้อนกลับเข้าสู่ สมอง เป็นการทำให้สมองได้จัดการกับจินตนาการต่างๆ ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น ยิ่งทำ ยิ่ง จัดระบบความคิด ได้ดีขึ้น ในการใช้กิจกรรมสร้างสรรค์เพื่อพัฒนาสมองครูจึงควรให้เด็กมีเวลาเต็มที่ ในการทำงานศิลปะ ให้เด็กมีประสบการณ์ทางประสาทสัมผัส มีโอกาสทดลองใช้วัสดุ และเครื่องมือที่ หลากหลาย พุดคุย เกี่ยวกับงานของตนเองหรือให้เด็กได้จัดแสดงและนำเสนอผลงาน ศิลปะของเด็ก ไม่ควรเน้นการ ลอกเลียนแบบหรือการ ทำให้เหมือนของจริง เนื่องจากสายตาและจินตนาการของเด็ก วัยนี้ยังไม่ได้มุ่ง ไปสู่ความถูกต้องของสัดส่วน แสง หรือเงา

3. กิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะ เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้เคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ของ ร่างกายอย่างอิสระตามจังหวะ โดยใช้เสียงเพลง คำคล้องจอง เครื่องเคาะจังหวะ หรืออุปกรณ์อื่นๆ มาประกอบการเคลื่อนไหว เพื่อส่งเสริมให้เด็กเกิดจินตนาการ ความคิดสร้างสรรค์ เด็กวัยนี้ร่างกาย กำลังอยู่ในระหว่างพัฒนา การใช้ส่วนต่างๆ ของร่างกายยังไม่ผสมผสานหรือประสานสัมพันธ์กัน การ ทำกิจกรรมเคลื่อนไหวและจังหวะช่วยให้เด็กเรียนรู้จังหวะและควบคุมการเคลื่อนไหวของ ตนเอง สมองส่วนที่รับผิดชอบหลักเกี่ยวกับการจัดสมดุลของร่างกาย คือ สมองเล็กหรือซีรีเบลลัม (cerebellum) การกระตุ้นสมรรถนะของสมองส่วนนี้จะส่งผลต่อการพัฒนาความสามารถในด้าน การ รับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อมไปด้วยพร้อมๆ กัน ช่วงปฐมวัยเป็นช่วงเวลาที่ดีที่สุดในการพัฒนาทักษะ

เกี่ยวกับการเคลื่อนไหวส่วนต่างๆ ซึ่งจะช่วยพัฒนาระบบความสัมพันธ์ของประสาทสัมผัส เด็กต้องพัฒนาความสามารถในการใช้ตา มือ เท้า และประสาทรับความรู้สึกต่างๆ ให้สัมพันธ์กันกับการเคลื่อนไหวร่างกายของเด็กเป็นการเตรียมสมรรถนะของร่างกายทุกส่วนเพื่อใช้ประโยชน์ในการมีชีวิตอยู่ และพร้อมกันนั้นการเคลื่อนไหวร่างกายก็พัฒนาความสามารถของสมองอันเป็นเครื่องมือของการเรียนรู้ไปด้วย

4. กิจกรรมเสริมประสบการณ์ เป็นกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้เด็กได้พัฒนาทักษะการเรียนรู้ฝึกการทำงานและอยู่ร่วมกันเป็นกลุ่มทั้งกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่ กิจกรรมที่จัดมุ่งฝึกให้เด็กได้มีโอกาสฟัง พูด สังเกต คิดแก้ปัญหา และฝึกปฏิบัติเพื่อให้เกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับเรื่องที่เรียน โดยจัด กิจกรรมด้วยวิธีต่างๆ เช่น สนทนา อภิปราย เล่านิทาน สาธิต ทดลอง ศึกษาออกสถานที่ เล่นบทบาทสมมติ ร้องเพลง เล่นเกม ท่องคำคล้องจอง ประกอบอาหาร เป็นต้น กระบวนการให้สมองเรียนรู้ที่จะให้ความหมายสิ่งที่เห็น สิ่งที่เผชิญ ดีความ และสร้างความ เชื่อมโยงระหว่างสิ่งต่างๆ ที่รับรู้มา เป็นการพัฒนาระบบการคิดของเด็ก ซึ่งต้องอาศัยข้อมูลจาก การรับรู้ของสมองจำนวนมาก ถ้าไม่มีข้อมูลในความทรงจำก็ไม่สามารถคิดอะไรออกมาได้ ดังนั้น กระบวนการพัฒนาการคิดของของเด็กจึงต้องมุ่งเน้นให้เด็กได้มีประสบการณ์ที่ต้องใช้ประสาทสัมผัส ทั้ง 5 สิ่งที่อยู่รอบในการคิดของเด็กเริ่มต้นที่การจับต้อง สัมผัส และมีประสบการณ์โดยตรง สมองรับรู้ ผ่านประสาทสัมผัสทั้งห้า แล้วก่อรูปเป็นวงจรแห่งการคิดขึ้นมาในสมอง ประสบการณ์ของเด็กจึงเป็นพื้นฐานของการสร้างความหมายให้แก่สิ่งต่างๆ ครูจึงควรออกแบบกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้แบบลงมือกระทำซึ่งจะทำให้เด็กมีโอกาสใช้ประสาทสัมผัสทั้ง 5 รวมทั้งจัดให้เด็กมีประสบการณ์ในสถานการณ์จำลองทุกอย่างที่เป็นไปได้เพื่อกระตุ้นให้เด็กคิดสิ่งที่ซับซ้อนขึ้นตามลำดับ เด็กจะได้เคยชินกับการใช้ความคิด และสามารถคิดเป็นในที่สุด

5. กิจกรรมกลางแจ้ง เป็นกิจกรรมที่จัดให้เด็กได้มีโอกาสออกไปนอกห้องเรียนเพื่อออกกำลังกายและแสดงออกอย่างอิสระ โดยยึดความสนใจและความสามารถของเด็กแต่ละคนเป็นหลักกิจกรรมกลางแจ้งที่ควรจัดให้เด็กได้เล่น เช่น การเล่นเครื่องเล่นสนามที่เด็กได้ปีนป่าย โยก หรือไกว หมุน โยน เดินทรงตัว หรือเล่นเครื่องเล่นล้อเลื่อน การเล่นทราย การเล่นน้ำ การเล่นสมมติในบ้านจำลอง การเล่นในมุมช่างไม้ การเล่นกับอุปกรณ์กีฬา การเล่นเกมการละเล่น เป็นต้น การพัฒนาด้านการเคลื่อนไหวของร่างกายเป็นการพัฒนาโครงสร้างทั้งระบบของร่างกายที่ใช้ ในการควบคุมสั่งการตัวเอง และการรับข้อมูลจากสิ่งแวดล้อม กระบวนการพัฒนาร่างกายและการเคลื่อนไหวของเด็กจำเป็นต้องได้รับการกระตุ้นอย่างเต็มที่ เพื่อให้ร่างกายทุกส่วนทั้งกล้ามเนื้อใหญ่ และกล้ามเนื้อเล็กให้ทำงานอย่างมีประสิทธิภาพ

6. กิจกรรมเกมการศึกษา เป็นเกมการเล่นที่ช่วยพัฒนาสติปัญญา มีกฎเกณฑ์กติกาต่างๆ เด็กสามารถเล่นคนเดียวหรือเล่นเป็นกลุ่มก็ได้ ช่วยให้เด็กรู้จักสังเกต คิดหาเหตุผล และเกิดความคิดรวบยอดเกี่ยวกับสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เกี่ยวกับพื้นที่/ระยะ เกมการศึกษาที่

เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เช่น เกมจับคู่ เกมแยกประเภท จัดหมวดหมู่ เรียงลำดับ โดมิโน เป็นต้น การให้เด็กเล่นเกมการศึกษาเป็นกิจกรรมที่ช่วยพัฒนาสมองด้านการคิด เมื่อเซลล์สมองถูกกระตุ้นด้วยสัญญาณต่างๆ เกิดเป็นข้อมูลจำนวนมาก การคิดจะสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลเหล่านั้นซึ่งจะกลายเป็นข้อมูลใหม่อีกชั้นหนึ่งซึ่งซับซ้อนขึ้น การที่เด็กเล่นเกมการศึกษาจึงเป็นการกระตุ้นให้สมองได้จัดความสัมพันธ์ของข้อมูลที่มีอยู่เดิม ทำให้เกิดความสัมพันธ์ของข้อมูลแบบใหม่ เมื่อเกิดซ้ำๆ กันก็จะ เกิดความคงตัวในวงจรร่างแหของเซลล์สมองนั่นเอง

สรุปได้ว่า การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัย เป็นการจัดกิจกรรมหลักทั้ง 6 กิจกรรมซึ่งเป็นกิจกรรมหลักที่พัฒนาผู้เรียนได้ครอบคลุม ทำให้เด็กได้เกิดเรียนรู้ เกิดการพัฒนา กล้ามเนื้อใหญ่ พัฒนากล้ามเนื้อเล็ก พัฒนาอารมณ์-จิตใจ และยังปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรม พัฒนา สังคมนิสัย พัฒนาการคิด พัฒนาภาษา และส่งเสริมจินตนาการให้เด็กมีความคิดสร้างสรรค์ เป็นการ จัดประสบการณ์ แบบบูรณาการที่สอดคล้องกับวิธีการเรียนรู้ของเด็กปฐมวัยและหลักการ ทำงานของสมองอย่างชัดเจน แม้ว่าจะเป็นแนวทางการจัดประสบการณ์ที่มีมานานมากแล้วก็ตาม หากครูจัดได้ ถูกต้องและครบถ้วนอย่างสม่ำเสมอ ย่อมนำไปสู่การเรียนรู้และเกิดการพัฒนาอย่างเต็มที่ เป็นพื้นฐานที่ทำให้เด็กกระตือรือร้นใฝ่รู้ใฝ่เรียน และเกิดแรงจูงใจในการเรียนในระดับต่อไปในระดับปฐมวัยหาก เด็กได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญาครบทุกด้าน จะช่วยให้เกิดการพัฒนาแบบองค์รวม ทั้งสาระการเรียนรู้ ทักษะและประสบการณ์สำคัญช่วยเพิ่มพูนความสามารถ ในการจำ การคิด การแก้ปัญหา และช่วยให้เด็กมีเจตคติที่ดีต่อการเรียนรู้ รวมทั้งเสริมสร้างคุณธรรม และจริยธรรมควบคู่กันไป เด็กจะสามารถสร้างความรู้ด้วยตนเองโดย ความรู้นั้นเป็นความรู้ที่คงทน

มาตรฐานการศึกษา คำอธิบาย และระดับคุณภาพ

มาตรฐาน คือ สภาพที่พึงประสงค์สามารถระบุถึงสภาพปัจจุบันวิธีการดำเนินงาน หรือสภาพ ผลผลิตที่มีคุณภาพและต้องการให้เกิดขึ้น มาตรฐานโรงเรียน ซึ่งหมายถึง สภาพที่พึงประสงค์ทั้งเชิง คุณภาพหรือปริมาณ ซึ่งแสดงได้โดยประสิทธิภาพของโรงเรียนในการพัฒนานักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้และมาตรฐานโรงเรียน กำหนดให้เป็นเป้าหมายหลักของระบบประกันคุณภาพการศึกษาที่ ผู้บริหารและครูต้องนำมาใช้เป็น เป้าหมายในการดำเนินงานเพื่อพัฒนานักเรียนให้เด็กตามเกณฑ์ที่กำหนด

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ให้ความหมายของมาตรฐานการศึกษาว่า หมายถึง ข้อกำหนดทางการศึกษาที่เกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของสิ่งนั้นแบ่งเป็น 3 ด้าน³⁷ คือ

1. มาตรฐานการศึกษาด้านผลผลิต หมายถึง คุณลักษณะที่ต้องการให้เกิดขึ้นในตัวผู้เรียนตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. มาตรฐานการศึกษาด้านปัจจัย หมายถึง คน อุปกรณ์ งบประมาณ สถานที่ เทคโนโลยีที่จำเป็นต้องมี ต้องใช้เพื่อนำไปสู่ผลผลิตที่มีคุณภาพ
3. มาตรฐานการศึกษาด้านกระบวนการ หมายถึง ระบบ วิธีการ เทคโนโลยีเชิงระบบที่มีประสิทธิภาพ

สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา หมายถึง ข้อกำหนดเกี่ยวกับคุณลักษณะ คุณภาพที่พึงประสงค์ ที่ต้องการให้เกิดขึ้นในโรงเรียนทุกโรงเรียนและเพื่อใช้เป็นหลักเทียบเคียงสำหรับการ กำกับ ดูแล ติดตาม ตรวจสอบ การประเมินผลการปฏิบัติงานของโรงเรียนเพื่อเป็นการประกันคุณภาพทางการศึกษา

ความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ ได้กล่าวถึง ความสำคัญและประโยชน์ของการกำหนดมาตรฐานการศึกษาไว้ดังนี้³⁸

1. ทำให้สถานศึกษามีแนวทางพัฒนาที่ชัดเจนว่า ในการจะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด กระบวนการบริหาร กระบวนการเรียนการสอนจะต้องชัดเจนอย่างไร โรงเรียนจะต้องมีการควบคุมคุณภาพอย่างไร การทำงานให้เป็นมาตรฐานจะต้องดำเนินการอย่างไร
2. ทำให้กรมเจ้าสังกัด มีแนวโน้มในการจัดปัจจัยความพร้อมด้านต่างๆ ให้สถานศึกษาพึงมีพึงได้ตามมาตรฐานที่กำหนด
3. เป็นการกำหนดความสำเร็จขั้นต่ำที่ควรทำได้
4. เป็นการป้องกันการเลื่อนไหลกลับไปยังมาตรฐานเก่าที่ต่ำกว่า
5. ทำให้สะดวกที่จะกำกับ ตรวจสอบ และประเมิน

³⁷ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “แนวทางคู่มือการประกันคุณภาพมาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ” (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด, 2562), 2.

³⁸ กระทรวงศึกษาธิการ, “คู่มือหลักสูตรการศึกษา” (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2555), 3.

กระทรวงศึกษาธิการ ได้ระบุถึงความสำคัญของมาตรฐานการศึกษา 2 ประการ ได้แก่ 1) สถานศึกษาทุกแห่ง มีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐานซึ่งเป็นมาตรฐานเดียวกัน 2) มาตรฐานทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพการศึกษาไปในทิศทางใด³⁹

ในการกำหนดให้มีมาตรฐานทำให้สถานศึกษาต้องถือเป็นความรับผิดชอบที่จะทำให้ผู้เรียนมีคุณภาพตามมาตรฐาน คุณภาพครูที่ต้องจัดการเรียนการสอนให้ได้มาตรฐาน คุณภาพการบริหารจัดการตลอดจนคุณภาพด้านการจัดสถานศึกษาให้เป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ และมาตรฐานยังนำไปใช้เป็นแนวทางให้กับสาธารณชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้การสนับสนุนส่งเสริมสถานศึกษาในด้านต่างๆ ได้สูงขึ้นตามความคาดหวังของชุมชน

สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษามีความสำคัญต่อสถานศึกษาทุกแห่ง คือ ทำให้มีเกณฑ์เปรียบเทียบกับมาตรฐาน ซึ่งเป็นมาตรฐาน เดียวกัน และทำให้สถานศึกษาเข้าใจชัดเจนว่าจะพัฒนาคุณภาพสถานศึกษาไปในทิศทางใด

จากการพัฒนามาตรฐานการศึกษามีแนวคิดที่ว่า ต้องเป็นมาตรฐานที่สถานศึกษาปฏิบัติได้จริง ประเมินได้จริง กระชับ และจำนวนน้อย แต่สามารถสะท้อนบริบทของสถานศึกษาและคุณภาพการศึกษาได้จริง ข้อมูลที่ได้เกิดประโยชน์ในการพัฒนาการศึกษาทุกระดับ ตั้งแต่ระดับสถานศึกษา ระดับเขตพื้นที่การศึกษา ระดับหน่วยงานต้นสังกัด และระดับชาติ ดังนั้นการกำหนดมาตรฐานการศึกษาจึงเน้นที่คุณภาพผู้เรียน คุณภาพ ผู้บริหารสถานศึกษา และคุณภาพครู มีความสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาชาติ และข้อกำหนดใน กฎกระทรวงการประกันคุณภาพการศึกษา พ.ศ. 2560 มาตรฐานการศึกษาในแต่ละระดับ กำหนดเกณฑ์การตัดสินคุณภาพของมาตรฐานมี 5 ระดับ คือ ระดับกำลังพัฒนา ระดับปานกลาง ระดับดี ระดับดีเลิศ และระดับยอดเยี่ยม รายละเอียดของมาตรฐาน การศึกษาแต่ละระดับ ประเด็นพิจารณา และระดับคุณภาพ ดังนี้

มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย พ.ศ. 2560 มีจำนวน 3 มาตรฐาน ได้แก่ มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ รายละเอียดแต่ละมาตรฐาน มีดังนี้⁴⁰

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก

- 1.1 มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเอง
- 1.2 มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้
- 1.3 มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

³⁹ เรื่องเดียวกัน, 24.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, 24.

1.4 มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้

คำอธิบาย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก ผลพัฒนาการเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา

1.1 มีพัฒนาการด้านร่างกายแข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้ เด็กมีน้ำหนัก ส่วนสูงตามเกณฑ์มาตรฐาน เคลื่อนไหวร่างกายคล่องแคล่ว ทรงตัวได้ดี ใช้นิ้ว และตาประสานสัมพันธ์ได้ดี ดูแลรักษาสุขภาพอนามัยส่วนตนและปฏิบัติจนเป็นนิสัย ปฏิบัติตนตามข้อตกลงเกี่ยวกับความปลอดภัย หลีกเลี่ยงสภาวะที่เสี่ยงต่อโรค สิ่งเสพติด และระวังภัยจากบุคคล สิ่งแวดล้อม และ สถานการณ์ที่เสี่ยงอันตราย

1.2 มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุมและแสดงออกทางอารมณ์ได้ เด็กร่าเริง แจ่มใส แสดงอารมณ์ความรู้สึกได้เหมาะสม รู้จักยับยั้งชั่งใจ อดทนในการรอคอย ยอมรับและพอใจในความสามารถ และผลงานของตนเองและผู้อื่น มีจิตสำนึกและค่านิยมที่ดี มีความมั่นใจ กล้าพูด กล้าแสดงออก ช่วยเหลือแบ่งปัน เคารพสิทธิ รู้หน้าที่รับผิดชอบ อดทนอดกลั้น ซื่อสัตย์สุจริต มีคุณธรรม จริยธรรมตามที่สถานศึกษากำหนดชื่นชมและมีความสุขกับศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว

1.3 มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม เด็กช่วยเหลือตนเองในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน มีวินัยในตนเอง ประหยัดและพอเพียง มีส่วนร่วมดูแลรักษาสิ่งแวดล้อมในและนอกห้องเรียน มีมารยาทตามวัฒนธรรมไทย เช่น การไหว้ การยิ้ม ทักทาย และมีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่ เป็นต้น ยอมรับหรือเคารพความแตกต่างระหว่างบุคคล เช่น ความคิด พฤติกรรม พื้นฐานครอบครัว เชื้อชาติ ศาสนา วัฒนธรรม เป็นต้น เล่นและทำงานร่วมกับผู้อื่นได้ แก้ไขข้อ ขัดแย้ง โดยปราศจากการใช้ความรุนแรง

1.4 มีพัฒนาการด้านปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้ เด็กสนทนาโต้ตอบและเล่าเรื่องให้ผู้อื่นเข้าใจ ตั้งคำถามในสิ่งทีตนเองสนใจหรือสงสัย และพยายามค้นหาคำตอบ อ่านนิทานและเล่าเรื่องที่ตนเองอ่านได้เหมาะสมกับวัย มีความสามารถในการคิด รวบรวม การคิดเชิงเหตุผลทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ การคิดแก้ปัญหาและสามารถตัดสินใจในเรื่อง ง่ายๆ ได้ สร้างสรรค์ผลงานตามความคิดและจินตนาการ เช่น งานศิลปะ การเคลื่อนไหวท่าทางการเล่นอิสระ เป็นต้น และใช้สื่อเทคโนโลยี เช่น แวนชยาย แม่เหล็ก กล้องดิจิตอล เป็นต้น เป็นเครื่องมือในการเรียนรู้และ แสวงหาความรู้ได้

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริการและการจัดการ

2.1 มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น

2.2 จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน

2.3 ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์

2.4 จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ

2.5 ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัด
ประสบการณ์

2.6 มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

คำอธิบาย มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริการและการจัดการ

สถานศึกษาดำเนินการบริหารและจัดการสถานศึกษาที่ครอบคลุมด้านวิชาการ ด้านครูและบุคลากร ด้านข้อมูลสารสนเทศ ด้านสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ และด้านระบบประกันคุณภาพภายใน โดยเปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มีการกำกับติดตามการดำเนินงานอย่างเป็น ระบบและต่อเนื่อง เพื่อสร้างความมั่นใจต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของสถานศึกษา

2.1 มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้านสอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น สถานศึกษามีหลักสูตรสถานศึกษาที่ยืดหยุ่น และสอดคล้องกับหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย โดยสถานศึกษาออกแบบการจัดประสบการณ์ที่เตรียมความพร้อมและไม่เร่งรัดวิชาการ เน้นการเรียนรู้ผ่านการเล่นและการลงมือปฏิบัติ ตอบสนองความต้องการและความแตกต่างของเด็กปกติและกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ และสอดคล้องกับวิถีชีวิตของครอบครัว ชุมชนและท้องถิ่น

2.2 จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน สถานศึกษาจัดครูให้เหมาะสมกับภารกิจการเรียนการสอนหรือจัดครูที่จบการศึกษาปฐมวัยหรือผ่านการอบรมการศึกษาปฐมวัยอย่างพอเพียงกับชั้นเรียน

2.3 ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ พัฒนาครูและบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และออกแบบหลักสูตรสถานศึกษา มีทักษะในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็ก ใช้ประสบการณ์สำคัญในการออกแบบ การจัดกิจกรรม มีการสังเกตและประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล มีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็ก และครอบครัว

2.4 จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยและเพียงพอ สถานศึกษาจัดสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกห้องเรียนที่คำนึงถึงความปลอดภัย ส่งเสริมให้เกิดการเรียนรู้เป็นรายบุคคลและกลุ่ม เล่นแบบร่วมมือร่วมใจ มีมุมประสบการณ์หลากหลาย มีสื่อการเรียนรู้ เช่น ของเล่น หนังสือนิทาน สื่อจากธรรมชาติ สื่อสำหรับเด็กมุด ลอด ปีนป่าย สื่อเทคโนโลยี สื่อเพื่อการสืบเสาะหา ความรู้

2.5 ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์ สำหรับครู สถานศึกษาอำนวยความสะดวก และให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศวัสดุและอุปกรณ์ เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์และพัฒนาครู

2.6 มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม สถานศึกษากำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาปฐมวัย และอัตลักษณ์

ที่สถานศึกษากำหนดจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาของสถานศึกษาที่สอดคล้องกับมาตรฐานที่สถานศึกษากำหนดและดำเนินการตามแผน มีการประเมินผลและตรวจสอบคุณภาพภายในสถานศึกษา ติดตามผลการดำเนินงานและจัดทำรายงานผลการประเมินตนเองประจำปี นำผลการประเมินไปปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา โดยผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมและจัดส่งรายงานผลการประเมิน ตนเองให้หน่วยงานต้นสังกัด

มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

- 3.1 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ
- 3.2 สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข
- 3.3 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย
- 3.4 ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไป

ปรับปรุง การจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก

คำอธิบาย มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

ครูจัดประสบการณ์ให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุล เต็มศักยภาพ รู้จักเด็กเป็นรายบุคคลและสร้างโอกาสให้เด็กทุกคนได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและลงมือกระทำผ่านประสาทสัมผัส จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย มีการติดตามและประเมินผล พัฒนาการเด็กอย่างเป็นระบบ

- 3.1 จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ

ครูวิเคราะห์ข้อมูลเด็กเป็นรายบุคคล จัดทำแผนการจัดประสบการณ์ จากการวิเคราะห์ มาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลักสูตรสถานศึกษา โดยมีกิจกรรมที่ส่งเสริมพัฒนาการเด็กครบทุกด้าน ทั้งด้านร่างกาย ด้านอารมณ์ จิตใจ ด้านสังคม และด้านสติปัญญา ไม่มุ่งเน้นการพัฒนาด้านใดด้านหนึ่งเพียง ด้านเดียว

3.2 สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่น และปฏิบัติอย่างมีความสุข ครูจัดประสบการณ์ที่เชื่อมโยงกับประสบการณ์เดิม ให้เด็กมีโอกาสเลือกทำกิจกรรมอย่าง อิสระ ตามความต้องการ ความสนใจ ความสามารถ ตอบสนองต่อวิธีการเรียนรู้ของเด็กเป็นรายบุคคล หลากหลายรูปแบบ จากแหล่งเรียนรู้ที่หลากหลาย เด็กได้เลือกเล่น เรียนรู้ ลงมือ กระทำและสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง

3.3 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อ และเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย ครูจัดห้องเรียนให้สะอาด อากาศถ่ายเท ปลอดภัย มีพื้นที่แสดงผลงานเด็กพื้นที่สำหรับมุม ประสบการณ์ และการจัดกิจกรรม เด็กมีส่วนร่วม ในการจัดสภาพแวดล้อมในห้องเรียน เช่น ป้ายนิเทศ การดูแลต้นไม้ เป็นต้น ครูใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับช่วงอายุ ระยะเวลาความสนใจ และวิธีการเรียนรู้ของ

เด็ก เช่น กล้องดิจิทัล คอมพิวเตอร์สำหรับการเรียนรู้กลุ่มย่อย สื่อของเล่นที่กระตุ้นให้คิดและหาคำตอบ เป็นต้น

3.4 ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริง และนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุง การจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก ครูประเมินพัฒนาการเด็กจากกิจกรรมและกิจวัตรประจำวันด้วยเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ไม่ใช่แบบทดสอบ วิเคราะห์ผล การประเมินพัฒนาการเด็ก โดยผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วม และนำผลการประเมินที่ได้ไปพัฒนาคุณภาพเด็กและแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดประสบการณ์ที่มี ประสิทธิภาพ⁴¹

สรุปได้ว่า มาตรฐานการศึกษา คำอธิบาย และระดับคุณภาพ เป็นการกำหนดคุณภาพ มาตรฐาน สภาพที่พึงประสงค์ที่ระบุถึงสภาพปัจจุบันวิธีการดำเนินงาน หรือสภาพผลผลิต ที่มีคุณภาพ และต้องการให้เกิดขึ้น มาตรฐานโรงเรียนตามหลักสูตรทางการศึกษาของปฐมวัย เพื่อให้ผู้สอนได้นำมาพัฒนาและปรับปรุงการเรียนการสอนให้ผู้เรียนมีคุณภาพ ซึ่งผู้วิจัยได้นำมาตรการที่สำคัญ 3 มาตรการ ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริการและการจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เพื่อมาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษาแนวทางในการดำเนินการจัดการของโรงเรียนอินทศาสตร์ศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

⁴¹สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, “แนวทางคู่มือการประกันคุณภาพตาม มาตรฐานการศึกษาระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์ การศึกษาพิเศษ”(กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,2561),12-24.

ประวัติโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง)

ประวัติความเป็นมาของสถานศึกษา

โรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) ก่อตั้งเมื่อวันที่ 20 พฤษภาคมพ.ศ. 2481 โดยได้รับพระกรุณาธิคุณจากสมเด็จพระนางเจ้าอินทรศักดิศจี พระวรราชชายาในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งทรงกรุณาธิคุณพระราชทานที่ดินและดำเนกให้เป็นสถานศึกษาแก่กุลบุตร กุลธิดา ใช้เป็นสถานศึกษาตลอดมา จนถึงปัจจุบันเป็นเวลา 80 ปี ปัจจุบันโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) มีนายอำนวนวย บุญเป็รียว เป็นผู้อำนวยการ มีครูจำนวน 13 คน นักเรียน 276 คน เปิดทำการสอนนักเรียนตั้งแต่ระดับชั้นอนุบาลถึงประถมศึกษาปีที่ 6 มีห้องเรียนทั้งหมด 11 ห้องเรียน

โครงสร้างด้านการบริหาร

โรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) แบ่งโครงสร้างการบริหารเป็น 4 ด้าน ได้แก่ ด้านบริหารด้านวิชาการ ด้านด้านการบริหารบุคลากร ด้านบริหารงบประมาณ และด้านการบริหารทั่วไป ผู้บริหารยึดหลักการบริหาร/เทคนิคการบริหารแบบโรงเรียนเป็นฐาน การมีส่วนร่วม หลักธรรมาภิบาล

สภาพทั่วไป

โรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) ตั้งอยู่เลขที่ 220 หมู่ 1 ถนนมาลัยแมน ตำบลทุ่งกระพังโหม อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม รหัสไปรษณีย์ 73140 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 มีเนื้อที่ 9 ไร่ รับผิดชอบเขตพื้นที่บริการในพื้นที่ ตำบลทุ่งกระพังโหม หมู่ 1,2,3,7 และตำบลกำแพงแสน 5,7,9,10

โทรศัพท์ 034-351316

โทรสาร 034-351316

e-mail indrasak_banyang@hotmail.co.th

Website <http://school.esanpt.1.go.th/ins/web/>

Facebook <http://www.facebook.com/intarasak.banyang?fref=ts>

คำขวัญ เรียนดีมีวินัย ใฝ่คุณธรรม น้อมนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

สีประจำโรงเรียน ม่วง-ขาว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

ตุ๊กตา สิมิลาเต่า ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษากับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากโดยเรียงมีชคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ มาตรฐานที่ 11 ผู้บริหารมีคุณธรรมจริยธรรมมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 15 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพเด็กอย่างหลากหลาย มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารงาน และพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร มาตรฐานที่ 16 สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้เด็กพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ 2) พัฒนาการเด็กปฐมวัย โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมากโดยเรียงมีชคณิตจากมากไปน้อยดังนี้ พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสังคม-อารมณ์ พัฒนาการด้านสติปัญญา 3) การจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษากับพัฒนาการเด็กปฐมวัย มีความสัมพันธ์กันในระดับปานกลาง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01⁴²

ศตพร ทัพบงนะ, จรัส อติวิทยากรณ์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ได้ทำการวิจัย เรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านครู มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ เจตคติต่อการมีส่วนร่วม รองลงมา คือ การเห็นคุณค่าในตนเอง และแรงจูงใจในการทำงาน ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านผู้บริหารและองค์กร มีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากทุกด้านเช่นเดียวกัน โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหาร รองลงมา คือ บรรยากาศองค์กร และการติดต่อสื่อสาร ตามลำดับ ส่วนการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัด

⁴² ตุ๊กตา สิมิลาเต่า, “การจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษากับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2555) ,ง.

พัทลุง มีการปฏิบัติโดยภาพรวม และรายองค์ประกอบทุกด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุด คือ การจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา สำหรับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง มีตัวแปรที่สามารถพยากรณ์ได้แก่ การติดต่อสื่อสาร และแรงจูงใจในการทำงาน โดยตัวแปรทั้งสอง สามารถร่วมกันพยากรณ์การจัดการศึกษาระดับปฐมวัยได้ร้อยละ 45.6⁴³

อังคณา บุญพามี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า 1) การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็ก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ดังนี้ด้านสมรรถนะหลัก พบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ จริยธรรมและจรรยาบรรณวิชาชีพ การบริการที่ดี การทำงานเป็นทีม การมุ่งผลสัมฤทธิ์ในการปฏิบัติงานและการพัฒนาตนเอง ด้านสมรรถนะประจำสายงาน พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงลำดับได้ดังนี้ การพัฒนาผู้เรียนการสร้างความสัมพันธ์และร่วมมือกับชุมชนเพื่อการจัดการเรียนรู้ การบริหารชั้นเรียน การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ ภาวะผู้นำครู และการวิเคราะห์สังเคราะห์และการวิจัยเพื่อพัฒนาผู้เรียน 2) การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กโดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมากดังนี้ ครู/ผู้ดูแลเด็กเล็กมีคุณธรรมจริยธรรม มีวุฒิ/ความรู้ ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเอง มีครูและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัยด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว ผู้ปกครองและชุมชนให้การยอมรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและมีส่วนร่วมสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษาครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณธรรมจริยธรรมมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการหัวหน้าศูนย์พัฒนาพัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลและผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติที่ดีต่ออาชีพสุจริตผู้เรียนปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นสมาชิกที่ดีที่ดีของครอบครัวชุมชนและสังคม ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายผู้เรียนมีความสุข สุขภาพกายและจิตใจที่ดี มีจำนวนผู้เรียนและอายุตามเกณฑ์ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและ

⁴³ ศตพร ทัพนนะ, จรัส อติวิทยากรณ์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ, “ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2556), 290.

ค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อมร่วมกับผู้ปกครองและชุมชน ผู้เรียนมีทักษะด้านการคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบและแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย มีความร่วมมือระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษาขององค์กรภาครัฐและเอกชนเพื่อพัฒนาวิธีการเรียนรู้ในชุมชน ศูนย์มีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในศูนย์อย่างต่อเนื่องตามระบบวงจรคุณภาพการศึกษา PDCA มีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและครบวงจรจัดการศึกษาโดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นฐานและศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทรัพยากรและสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ 3) โดยภาพรวมและรายด้านมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01⁴⁴

ณัฐพิมล ถาวรคุณ ได้ทำการวิจัย เรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชน โรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอเมืองลาพูน จังหวัดลำพูน ผลการวิจัยพบว่า การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนโรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน อยู่ในระดับมากทั้งโดยรวมและรายด้าน ผลการเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนโรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน จำแนกหมู่บ้าน แตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อเสนอแนะการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนโรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอเมือง จังหวัดลำพูน คือ โรงเรียนควรมีควรจัดหาบุคลากรครูในโรงเรียนเพิ่มเพียงพอกับจำนวนเด็ก โรงเรียนควรมีควรปรับปรุงด้านความสะอาดของห้องน้ำไม่ให้ส่งกลิ่นเหม็น โรงเรียนควรจัดให้มีสื่อการเรียนการสอนที่ทันสมัย และใช้ประโยชน์ได้จริงอย่างเหมาะสมและเพียงพอ โรงเรียนควรสนับสนุนและส่งเสริมให้เด็กได้เรียนรู้นอกสถานที่⁴⁵

โชติ แยมแสง ได้ทำการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงาน ด้านวิชาการส่วนมากใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ การจัดตารางสอนเป็นการจัดตารางกิจกรรมพัฒนาเด็ก 4 ด้าน ด้านกิจการ

⁴⁴ อังคณา บุญพามี, “การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556), 161-162.

⁴⁵ ณัฐพิมล ถาวรคุณ, “การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนโรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูล อำเภอเมืองลาพูน จังหวัดลำพูน” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเนชั่น, 2558), 6.

นักเรียน เน้นกิจกรรมฝึกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ด้านบริหารงานบุคคล เน้นครุมีคุณวุฒิด้านปฐมวัย ด้านธุรการ การเงิน และพัสดุ จัดตามระเบียบราชการ เงินรายได้ส่วนใหญ่จากงบอุดหนุนรายหัวและเงินจากต้นสังกัดด้านอาคารสถานที่ที่มีเพียงพอ เน้นความสะอาด สวยงาม ร่มรื่นและปลอดภัย ส่งเสริมให้ผู้ปกครองช่วยเหลือโรงเรียนในเรื่องการพัฒนาเด็ก ด้านบริหารและการประกันคุณภาพการศึกษา มีการกำหนดมาตรฐานการศึกษาของสถานศึกษา และจัดทำแผนปฏิบัติงานประจำปี เมื่อได้สภาพการดำเนินงานของสถานศึกษาปฐมวัยแล้วทำการสัมภาษณ์ และสังเกตสถานศึกษาปฐมวัยที่มีความเป็นเลิศ ได้ข้อมูลและสภาพการดำเนินงาน เพื่อนำไปพัฒนากลยุทธ์ตามขั้นตอนการวิจัยได้กลยุทธ์การดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศ 8 กลยุทธ์ คือ 1) plugged จิตสำนึกในการปฏิบัติงานในหน้าที่ตามหลักธรรมาภิบาลและส่งเสริมความเป็นอัตลักษณ์ของสถานศึกษา 2) พัฒนาหลักสูตรให้ทันสมัย และจัดกระบวนการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ด้านปฐมวัย 3) ประชาสัมพันธ์เชิงรุกให้ครอบคลุม ทันสมัยกับกลุ่มเป้าหมาย 4) ปรับระเบียบกฎเกณฑ์ที่ไม่เอื้อต่อการบริหารจัดการ 5) สร้างความมั่นใจและความปลอดภัยในการปฏิบัติงานแก่ผู้เกี่ยวข้อง 6) plugged ใ้ให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการศึกษาปฐมวัย และระดมสรรพกำลังมาพัฒนาการศึกษา 7) ปรับปรุงตกแต่งอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมสำหรับเด็กปฐมวัยและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง และ 8) สร้างวัฒนธรรมที่ดีในการประกันคุณภาพภายในองค์กร และจากการประเมินพบว่า กลยุทธ์การดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศนี้ สามารถนำไปใช้ได้กับสถานศึกษาปฐมวัยทุกสังกัด⁴⁶

สุภาภรณ์ บัณฑิตย์ ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยสภาพปัจจุบันปัญหาและแนวทางการพัฒนาด้านปัจจัย พบว่า แนวการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในปัจจุบันยังพบปัญหาบุคลากรขาดประสบการณ์ ระดับการศึกษาค่อนข้างต่ำ งบประมาณไม่เพียงพอ การเบิกจ่ายกรรมการงบประมาณไม่คล่องตัว อาคารสถานที่ไม่ได้มาตรฐาน สภาพแวดล้อมภายนอกยังไม่มีความร่มรื่นที่จะตอบสนองต่อการเรียนรู้ของเด็ก สภาพแวดล้อมภายในการจัดมุมประสบการณ์ไม่ครอบคลุมกิจกรรมผลผลิตของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด อุปกรณ์และสื่อการเรียนรู้ไม่เพียงพอ ไม่มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนน้อย ครูผู้ดูแลเด็กขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการ บุคลากรได้รับการพัฒนาโดยการให้ทุนศึกษาต่อแต่ยังไม่ครบทุกคนไม่มี

⁴⁶ โชติ แยมแสง, “กลยุทธ์การดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยในจังหวัดปทุมธานี” (ดุสิตบัณฑิตปริญาการศึกษาศาสตร์ สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, 2557), 165.

บุคลากรขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเข้าไปนิเทศการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน และเด็กเล็กมีสุขภาพฟื้นฟู สำหรับแนวทางพัฒนา พบว่า ควรสร้างแรงจูงใจและจัดสวัสดิการแก่บุคลากรให้มากขึ้น ประสานงานร่วมกันระหว่างศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดจ้างบุคลากรในตำแหน่งนักรงเพื่อปฏิบัติหน้าที่หมุนเวียนในแต่ละศูนย์ กำหนดเกณฑ์การจัดสรรงบประมาณในส่วนที่เป็นรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนการจัดการศึกษาให้เป็นแนวเดียวกันปรับปรุงอาคารสถานที่ สภาพแวดล้อมให้มีมาตรฐานด้านความปลอดภัย ควรให้ความรู้เรื่องการผลิตสื่อ การจัดประสบการณ์ และการประเมินพัฒนาการแก่ครูผู้ดูแลเด็ก พัฒนาบุคลากรให้ทั่วถึงและหลากหลายรูปแบบ ให้ความรู้ เรื่องการนิเทศแก่บุคลากรที่รับผิดชอบ และขอความร่วมมือเจ้าหน้าที่ด้านสาธารณสุขมาให้ความรู้แก่ผู้ที่เกี่ยวข้องในเรื่องการดูแลและป้องกันสภาพฟื้นฟู⁴⁷

สุรียา คงมัน ได้ทำการวิจัย เรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรีเขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก 2) ประสิทธิภาพการบริหารจัดการ โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก และ 3) การจัดการศึกษาปฐมวัยกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษา โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2 มีความสัมพันธ์กันทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ในระดับปานกลาง⁴⁸

นารี กุลประจวบ ได้ทำการวิจัย เรื่องการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชน ของโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ผลการวิจัยพบว่า 1) การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชน โรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมและการสนับสนุนจากชุมชนมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อยู่ในระดับมาก 2) การเปรียบเทียบการจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนของโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี

⁴⁷ สุภาภรณ์ บัณฑิตย์, “เรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2558), ง.

⁴⁸ สุรียา คงมัน, “การจัดการศึกษาปฐมวัยกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559), 6.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก คือ หมู่บ้านแหวนใหม่ หมู่บ้านใหม่สามัคคี และหมู่บ้านซับหวาย มีความคาดหวังต่อการจัดการศึกษาปฐมศึกษาไม่แตกต่างกัน⁴⁹

ภาคิม จิรจตุรพรกุล ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันและปัญหาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ในภาพรวม สภาพปัจจุบันมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนสภาพปัญหาอยู่ในระดับน้อยที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า สภาพปัจจุบันด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กที่มีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การบริหารงานอย่างเป็นระบบ มาตรการด้านความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วม สำหรับสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กนั้นในภาพรวมอยู่ในระดับน้อย แต่ก็ยังพบปัญหาที่ต้องดำเนินการแก้ไข เช่น การจัดโครงสร้างการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กยังไม่เป็นระบบและชัดเจน ครูผู้ดูแลเด็กยังไม่มีความเข้าใจที่ตีพอด้านการจัดทำแผนพัฒนา และการจัดทำหลักสูตร สถานที่จัดกิจกรรมไม่เพียงพอ และไม่เหมาะสมสำหรับเด็ก ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็ก สภาพปัจจุบันมีผลการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย ได้แก่ การจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อการพัฒนาเด็กปฐมวัย และการจัดกระบวนการพัฒนาด้านร่างกาย สำหรับสภาพปัญหาในภาพรวม พบว่า มีปัญหาน้อยที่สุด แต่จากการศึกษายังพบปัญหาในบางส่วน เช่น เด็กในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กส่วนใหญ่ ไม่ได้รับการตรวจสุขภาพประจำปีอย่างสม่ำเสมอ และต่อเนื่อง ด้านคุณภาพเด็กสภาพปัจจุบัน พบว่า ทุกด้านมีผลการดำเนินงาน อยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการดำเนินงานตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ส่วนสภาพปัญหาด้านคุณภาพเด็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับไม่มีปัญหา แต่ยังพบปัญหาในบางส่วน เช่น เด็กขาดการรู้จักระวังอุบัติเหตุต่อตนเองและผู้อื่น เด็กขาดการรู้จักอดทน และรอคอย เป็นต้น จากการศึกษาสภาพปัจจุบันและปัญหาดังกล่าวมาข้างต้น ทำให้ทราบแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาในแต่ละด้าน เพื่อให้เป็นไปตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็ก โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องมีการปรับปรุงและพัฒนาโครงสร้างการบริหารจัดการให้ชัดเจน รวมทั้งต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาวต้องร่วมกันจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกอาคารให้มี

⁴⁹ นารี กุลประจวบ, “การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนของโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคีสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3” (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2560), 9.

ความมั่นคงปลอดภัย และได้มาตรฐาน มีระบบป้องกันภัย หรือระบบรองรับเหตุฉุกเฉิน ครูผู้ดูแลเด็ก ต้องมีจำนวนเพียงพอและเหมาะสมต่อจำนวนเด็กและต้องได้เข้ารับการอบรมพัฒนาศักยภาพตาม เกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายและการมี ส่วนร่วมให้เพิ่มมากขึ้น ด้านการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องเน้นการจัดกระบวนการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมพัฒนาการเด็กให้ครบทั้ง 4 ด้านโดยคำนึงถึงความ แตกต่างระหว่างบุคคลเป็นสำคัญ เด็กทุกคนจะต้องได้รับการตรวจสุขภาพเป็นประจำทุกปีอย่าง ต่อเนื่อง ครูผู้ดูแลเด็กทุกคนจะต้องสามารถสังเกตพฤติกรรมเด็กและแก้ไขปัญหาเบื้องต้นได้องค์การ บริหารส่วนตำบลเชียงดาว ต้องให้ความสำคัญกับการนิเทศ กำกับติดตามและประเมินผลการ ดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างสม่ำเสมอ ด้านคุณภาพเด็ก เด็กทุกคนต้องมีพัฒนาการที่ สมบูรณ์เหมาะสมตามวัย ทั้งด้านร่างกาย จิตใจ – อารมณ์ สังคม และสติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เด็กทุกคนต้องรู้จักการรอคอยและมีความอดทน ตลอดจนต้องมีสุขนิสัยใน การดูแลตนเอง รู้จักระวังอุบัติเหตุที่อาจจะเกิดขึ้น ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น⁵⁰

งานวิจัยต่างประเทศ

โกลด์ (Gold) ได้ศึกษาเรื่อง การได้เข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการศึกษาระดับ โรงเรียนมัธยมศึกษา โดยเน้นการให้ความร่วมมือระหว่างชุมชน ผู้ปกครอง และนักการศึกษา ซึ่งถือเป็น ส่วนหนึ่งของการปฏิรูปการศึกษาในฟิลิปปินส์ ผลการศึกษาพบว่า การจัดการของชุมชนเป็น สื่อกกลางระหว่างผู้ปกครอง ครอบครัวกับโรงเรียนเพื่อเป้าหมายในการเสริมสร้างการอ่านออกเขียนได้ และการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับชุมชน ทำให้ผู้ปกครองได้รับความรู้เกี่ยวกับชุมชน ดังนั้นการสร้าง หุ้นส่วนและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครองกับนักการศึกษาทำให้เกิดทรัพยากรที่มีคุณค่าทั้งในด้าน สังคมและวัฒนธรรมให้แก่โรงเรียน⁵¹

กูดสเปด (Goodspeed) ได้ศึกษาเรื่อง การแปลงและนำกลยุทธ์สู่การปฏิบัติในการ ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในห้องเรียน โดยมีวัตถุประสงค์ของการวิจัยเพื่อที่จะตัดสินใจว่าถ้าจำเป็น

⁵⁰ ภาคิม จิรจตุรพรกุล, “แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงใหม่, 2560), 3.

⁵¹ Gold, “Community organizing at a neighborhood high school: Promises and dilemmas in building parent-educator partnership and collaborations” Pro Quest Digital Dissertations, 2013, 60(w), 295

ลานซ์สกอร์การ์ดมาใช้ในหน่วยงานทางการสาธารณสุขจะสามารถพัฒนาให้เกิดประสิทธิภาพตามที่นำมาใช้ในองค์กรธุรกิจและอุตสาหกรรมหรือไม่ ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัญหาของการวางแผนกลยุทธ์ ในองค์กรดังกล่าวมี 4 ประการ คือ 1) มีผู้ปฏิบัติงานร้อยละ 5 ที่เข้าใจเรื่องกลยุทธ์ขององค์กร 2) มีผู้บริหารถึงร้อยละ 85 ใช้เวลาน้อยกว่า 1 ชั่วโมงในการวิเคราะห์กลยุทธ์ 3. มีกลยุทธ์ถึงร้อยละ 8 ที่ไม่มีการเชื่อมโยงกับแผนงบประมาณ และ 4) มีเพียงผู้บริหารร้อยละ 2 ที่ให้ความสำคัญต่อกลยุทธ์⁵²

จิน เคลาด์ (Jean Claude) ได้ศึกษาเรื่อง การรับรู้ของผู้บริหารเกี่ยวกับคุณภาพในโรงเรียน มอริเชียส โดยใช้กรอบของบัลดริจในการดำเนินการ โดยเก็บข้อมูลจากผู้บริหาร ผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย ครู นักเรียน ตลอดจนผู้ปกครอง ผลการศึกษาพบว่า ลักษณะการนำองค์กรของผู้บริหารโรงเรียน มอริเชียสมีอิทธิพลและมีบทบาทสำคัญต่อผลลัพธ์ของโรงเรียนทั้งโดยทางตรงและทางอ้อมถึงความคิดของการบริหารงานวิชาการ พบว่า เทคโนโลยีสารสนเทศสามารถเพิ่มขีดความสามารถในการจัดการของการบริหารงานวิชาการ ข้อมูลรายบุคคลในระดับลึกจะถูกนำไปรวบรวมที่สำนักงานบริหาร วิชาการ ทำให้ผู้ปฏิบัติงานฝ่ายวิชาการสามารถเรียกใช้ข้อมูลต่างๆ ทำให้มีความตั้งใจและร่วมมือในการทำงาน⁵³

มาเรีย นิโคลไลโด (Marit Nicolaidou) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียน ในไซปรัสโดยการนำสมมติฐานทางทฤษฎีสามชื่อ ได้แก่ การปรับตัวต่อการปรับปรุงโรงเรียนการมีส่วนร่วมในระดับโรงเรียนช่วยให้การสนับสนุนจากสิ่งแวดล้อมที่สำคัญและการสนับสนุนและการมุ่งเน้น การเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียน โดยใช้แนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู ผู้นำโรงเรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่เหมาะสมในการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนโดยตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้น ซึ่งนำไปสู่ การปรับปรุงพัฒนาและการเพิ่มมาตรฐานการศึกษาภายในโรงเรียน ผลปรากฏว่า จากการนำสมมติฐานทางทฤษฎีและแนวทางปฏิบัติมาพัฒนาโรงเรียนนั้นสามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนการสอนและทำให้โรงเรียนไซปรัสมีมาตรฐานการศึกษาที่สูงขึ้นและสามารถนำข้อมูลการประเมินผลการ

⁵² Goodspeed, “Translating strategy to action: The balanced scorecard” <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3090725> online, 2013 (cited 2013 May 25).

⁵³ Jean Claude, Ah-TeXk, “ Principals perceptions of Quality in Mauritian school using the Baldrige framework” *Journal of Educational Administration*, (2013), 51(5) 680-704

พัฒนาคุณภาพการศึกษาไปสนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอน เพื่อเก็บเป็นข้อมูลการดำเนินงานพัฒนาในครั้งต่อไปได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น⁵⁴

เดเนียล ซันเบิร์ก (Daniel Sundberg) ได้ศึกษาเรื่อง การตรวจสอบการพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาของประเทศสวีเดน การปฏิรูปหลักสูตรการศึกษาสำหรับโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนมัธยม ในปี 1991 โดยมีการวิเคราะห์หลักสูตรการศึกษาสำหรับนักเรียนโรงเรียนอนุบาลและโรงเรียนมัธยม ในปี 1991 โดยการวิเคราะห์หลักสูตรในปี 2005 จากการเรียนการสอนแบบเหตุผลทางวิทยาศาสตร์ และนำมาเปรียบเทียบการพัฒนาการปฏิรูปการศึกษาในปี 2011 มีการวิเคราะห์หลักสูตรโดยใช้วิธีการวิพากษ์วิเคราะห์หลักสูตรเกี่ยวกับการเปลี่ยนแปลงแนวคิดทางการศึกษาและการเรียนการสอนให้โดดเด่นการปฏิรูปการศึกษาเห็นความก้าวหน้าในการเปลี่ยนวิธีการควบคุมการใช้ทรัพยากรการศึกษาที่เติบโตอย่างรวดเร็ว ซึ่งมีผลให้นโยบายการศึกษาผลิตตัวชี้วัดและการวัดผลที่มีประสิทธิภาพจากการเปรียบเทียบการศึกษาจากประเทศสมาชิกที่แตกต่างกันในรูปแบบของความรู้พื้นฐานและการพัฒนาการศึกษาของนักเรียนได้อย่างต่อเนื่อง⁵⁵

แมคคานธี (McCarthy) ได้ศึกษาเรื่อง การวางแผนกลยุทธ์ของวิทยาลัยชุมชนมิชิแกนและศึกษาผลงานการวางแผนของการดำเนินการจัดการเรียนการสอนที่มีต่อปัจจัยด้านบรรยากาศบางประการ โดยเก็บข้อมูลแบบสอบถามผู้บริหาร 24 คน จากวิทยาลัยชุมชน 6 แห่ง ผลการศึกษาพบว่าวิทยาลัยชุมชนส่วนมากใช้การวางแผนกลยุทธ์ในการดำเนินการจัดการเรียนการสอนมาแล้วประมาณ 4 – 5 ปี เพื่อปรับปรุงสภาพการทำงานต่างๆ ให้ดีขึ้น ลักษณะของแผนกลยุทธ์ที่สำคัญ ได้แก่ การวินิจฉัยพันธกิจ การวิเคราะห์ปัจจัย การกำหนดเป้าหมายและการประเมินผล ส่วนลักษณะสำคัญรองลงมา ได้แก่ การพิจารณาทางเลือก การวิเคราะห์วัฒนธรรมองค์กร การปรับปรุงความเข้าใจชุมชน การจัดสรรแหล่งทรัพยากรให้เพียงพอกับการนำไปใช้และการปรับปรุงสภาพด้านการเงิน จากการวิเคราะห์ทางสถิติไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างขนาดของวิทยาลัยชุมชนที่เปิดสอนระบบปกติ กับการใช้การวางแผนกลยุทธ์ และไม่มีความสัมพันธ์ ระหว่างวิทยาลัยชุมชนที่มีฐานะทาง

⁵⁴ Maria Nicolaidou, “ **Emergent data-driven approaches to school Improvement: The journey of three schools through self-evaluation**”<http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.1177/1365480214566914> online, 2015 (cited 2017 April 7).

⁵⁵ Daniel Sundberg, “Standards-based Curricula in a Denationalized Conception of Education: the case of sweden”.
<http://journals.sagepub.com/doi/abs/10.2304/eerj.2012.11.3.342> online, 2017 (cited 2017 Feb 7)

การเงินดีกับปริมาณการวางแผนกลยุทธ์ และพบว่า วิทยาลัยชุมชนส่วนใหญ่มีปัญหาสำคัญที่พบคือ การไม่มีเวลาเพียงพอในการจัดทำแผนกลยุทธ์ และเห็นว่า แผนกลยุทธ์มีประโยชน์ในแง่ทำให้เกิดความเข้าใจอย่างชัดเจนเกี่ยวกับทิศทางในการเปลี่ยนแปลง⁵⁶

สรุป

จากการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 ทำให้การศึกษามีคุณภาพ มีแนวทางและขอบช่วยการดำเนินงาน โดยมีการนำแนวคิดของมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้โรงเรียนจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ส่งผลให้ผู้บริหาร ครู ผู้ปกครอง ชุมชนและหน่วยงานต่างๆ ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา มีความเชื่อมั่นและมีแนวทางในการร่วมมือและพัฒนากิจการสถานศึกษาให้เกิดคุณภาพการศึกษาตามเป้าหมายที่กำหนดได้

⁵⁶ McCarthy, “The Rule of the secondary School Prinoiples in New Jersey”

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

การดำเนินการวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) มีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1) การดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศกดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) 2) แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศกดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) เป็นหน่วยวิเคราะห์ (Unit of analysis) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ตามกรอบแนวทางของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ การดำเนินการวิจัยประกอบด้วยขั้นตอนการดำเนินการวิจัยและระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ถูกต้องตามระเบียบวิธีวิจัยและ เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ผู้วิจัยกำหนดไว้ข้างต้น จึงได้ลำดับขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การจัดเตรียมโครงการวิจัย

ผู้วิจัยจัดเตรียมโครงการวิจัยอย่างเป็นระบบโดยเริ่มต้นด้วยการศึกษา วิเคราะห์ สังเคราะห์ แนวคิด ทฤษฎี และวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องจากตำรา เอกสาร ข้อมูลสารสนเทศ งานวิจัยในและ ต่างประเทศ อีกทั้งศึกษาสภาพปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ จากเอกสาร รายงาน บทความต่างๆ นำมา กำหนดขอบข่ายเชิงอ้างอิงการวิจัย พร้อมจัดทำโครงร่างงานวิจัย และเสนอโครงร่างงานวิจัยต่อ คณะกรรมการ ภาควิชาการบริหารการศึกษา แก่ไขโครงร่างการวิจัยตามข้อเสนอแนะ เพื่อขออนุมัติ โครงร่างงานวิจัยจากบัณฑิตวิทยาลัย

ขั้นตอนที่ 2 การดำเนินการวิจัย

เป็นขั้นตอนการจัดสร้างเครื่องมือ นำเครื่องมือไปพัฒนาและตรวจสอบ เพื่อปรับปรุง แก้ไข ข้อบกพร่องของเครื่องมือ แล้วนำไปเก็บข้อมูลจากแหล่งข้อมูลที่กำหนดเป็นตัวอย่างในการวิจัย นำข้อมูลที่รวบรวมได้มาตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล ทำการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติและแปล ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนที่ 3 การรายงานผลการวิจัย

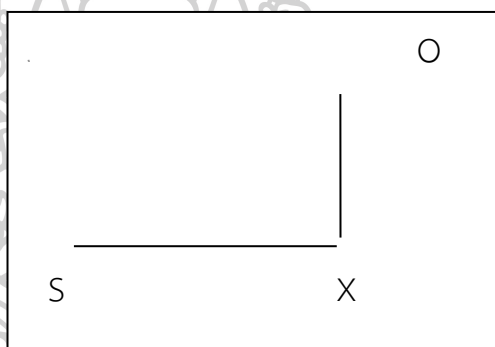
เป็นขั้นตอนการเสนอผลการวิจัย ผู้วิจัยสรุปข้อค้นพบ อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ตรวจสอบความถูกต้อง ปรับปรุงแก้ไขและจัดทำรายงานฉบับสมบูรณ์ และนำเสนอต่อคณะกรรมการ แล้วจัดทำรายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร

ระเบียบวิธีวิจัย

เพื่อให้การวิจัยครั้งนี้มีประสิทธิภาพสูงสุด และเป็นไปตามวัตถุประสงค์การวิจัย ผู้วิจัยจึงได้กำหนดรายละเอียดต่างๆ เกี่ยวข้องกับระเบียบวิธีวิจัย ซึ่งประกอบด้วย แผนแบบการวิจัย ประชากร ผู้ให้ข้อมูล ตัวแปรที่ศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การสร้างและการพัฒนาเครื่องมือ การเก็บรวบรวมข้อมูล การวิเคราะห์ข้อมูล และสถิติที่ใช้ในการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

แบบแผนการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (descriptive research) ที่มีแผนแบบการวิจัยในลักษณะกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียว มีการวัดครั้งเดียวในลักษณะศึกษาสภาพการณ์โดยไม่มีการทดลอง (the one - short, non-experimental case study)⁵⁷ ซึ่งเขียนเป็นแผนภูมิ (diagram) ได้ดังนี้

เมื่อ

S หมายถึง ประชากรที่ได้มาจากโรงเรียน

X หมายถึง ตัวแปรที่ศึกษา

O หมายถึง ข้อมูลที่ได้จากการศึกษา

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) ในปีการศึกษา 2560 จำนวน 13คน ประกอบด้วยผู้บริหารฝ่ายวิชาการจำนวน 3 คน และคุณครูจำนวน 10 คนไม่รวมผู้วิจัย

⁵⁷ Bruce W. Tuckman, **Conducting Educational Research**. 5th ed.(Washington D.C.: Harcourt Brace & Company, 1999.), 172.

ตารางที่ 1 ตารางแสดงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์โรงเรียนอินทศักรศึกษาวิทยาลัย (บ้านยาง)

ที่	ผู้ตอบแบบสอบถาม และแบบสัมภาษณ์	ประชากร
1	ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	3
2	ครู	10
รวม		13

ตัวแปรที่ศึกษา

สำหรับการวิจัยครั้งนี้มีตัวแปรที่ศึกษาที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วยไปด้วย ตัวแปรพื้นฐานและตัวแปรที่ศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดดังต่อไปนี้

1. ตัวแปรพื้นฐาน

1.1 เพศ หมายถึง เพศชายหรือเพศหญิง

1.2 อายุ หมายถึง อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ

1. อายุ น้อยกว่า 30 ปี 2. 31-40 ปี 3. 41-50 ปี และ 4. สูงกว่า 50ปี

1.3 ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับการศึกษาของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม คือ 1. ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า 2. ปริญญาโท

1.4 ตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน หมายถึง ตำแหน่งหน้าที่หลักของผู้ตอบแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 กลุ่ม คือ 1. กลุ่มผู้บริหารฝ่ายวิชาการ 2. คุณครู

2. ตัวแปรที่ศึกษา

เป็นตัวแปรเกี่ยวกับการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าวว่ามาตรฐานการศึกษาปฐมวัย มีทั้งหมด 3 มาตรฐาน 14 ตัวชี้วัด ดังนี้

มาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก หมายถึง คุณภาพของเด็ก ผลพัฒนาการเด็กในด้านร่างกาย อารมณ์- จิตใจสังคม สติปัญญา

1.1 มีพัฒนาการด้านร่างกาย แข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตนเองได้

1.2 มีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้

1.3 มีพัฒนาการด้านสังคม ช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม

1.4 มีพัฒนาการด้านสติปัญญา สื่อสารได้ มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้

มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและการจัดการ หมายถึง มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการ ทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่นจัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียนส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญ ด้านการจัดประสบการณ์จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์มีระบบบริหาร คุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

- 2.1 มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น
- 2.2 จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน
- 2.3 ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์
- 2.4 จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ
- 2.5 ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์
- 2.6 มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม

มาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญหมายถึง ครูจัดประสบการณ์มีพัฒนาการทุก ด้านอย่างสมดุล เต็มศักยภาพ รู้จักเก็บเป็นรายบุคคลและสร้างโอกาสให้เด็กทุกคนได้รับประสบการณ์ ตรง และลงมือผ่านประสาทสัมผัส จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ใช้สื่อเทคโนโลยีที่เหมาะสม กับวัย มีการติดตามประเมินผล พัฒนาเด็กอย่างเป็นระบบ

- 3.1. จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ
- 3.2 สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข
- 3.3 จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย
- 3.4 ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลการประเมินพัฒนาการเด็กไปปรับปรุง

การจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การดำเนินการวิจัยบรรลุวัตถุประสงค์ ผู้วิจัยได้ออกแบบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็น 2 ประเภท คือ 1.แบบสอบถามความคิดเห็นและ 2. แบบสัมภาษณ์ มีรายละเอียด ดังนี้

1.แบบสอบถาม โดยผู้วิจัยได้ออกแบบแบบสอบถามเป็นชนิดลำดับคุณภาพห้าระดับของลิเคิร์ต (Likert's rating scale)⁵⁸ จำนวน 1 ฉบับ โดยแบ่งแบบสอบถามเป็น 2 ตอน

⁵⁸ Rensis Likert, *New Pattern of Management* (New York : McGraw-Hill,1961),74

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดตัวเลือกไว้ให้ (force choice) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 การสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยตามแนวคิดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้กล่าววามมาตรฐานการศึกษาของระดับปฐมวัย ประกอบด้วย 3 มาตรฐาน ดังนี้ 1. คุณภาพของเด็ก 2. กระบวนการบริหารและการจัดการ 3. การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยผู้วิจัยสร้างเป็นข้อคำถามในลักษณะแบบจัดลำดับคุณภาพ 5 ระดับตามแนวคิดของลิกเคิร์ต (Likert's rating scale)

ผู้วิจัยจึงกำหนดระดับคุณภาพ และช่วงคะแนน ดังนี้

ระดับ 5 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมากที่สุด

มีคะแนนเท่ากับ 5 คะแนน

ระดับ 4 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก

มีคะแนนเท่ากับ 4 คะแนน

ระดับ 3 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง

มีคะแนนเท่ากับ 3 คะแนน

ระดับ 2 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย

มีคะแนนเท่ากับ 2 คะแนน

ระดับ 1 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

มีคะแนนเท่ากับ 1 คะแนน

2.แบบสัมภาษณ์

แบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โดยการนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์ผลของแบบสอบถามมากำหนดเป็นหัวข้อในการสัมภาษณ์ เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง

วิธีการสร้างและพัฒนาเครื่องมือ

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างและพัฒนาเครื่องมือการวิจัย 2 ประเภท โดยมีขั้นตอนตามลำดับ ดังนี้

1. ศึกษาค้นคว้าหลักการ แนวคิด วรรณกรรม และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง มาพัฒนา เครื่องมือ โดยการปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ

2. ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) ของแบบสอบถามความคิดเห็น โดยนำแบบสอบถามความคิดเห็นไปปรึกษาอาจารย์ผู้ควบคุมการค้นคว้าอิสระ และให้ผู้เชี่ยวชาญ

จำนวน 3 คนตรวจสอบ และหาค่าคุณภาพรายข้อโดยพิจารณาค่า IOC (Index of item objective congruence) โดยค่า IOC อยู่ระหว่าง 0.6-1.0 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไข

3. นำแบบสอบถามความคิดเห็นที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try out) กับ ผู้บริหาร และครูของโรงเรียนที่มีบริบทใกล้เคียงกันในจังหวัดนครปฐมที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 3 โรงเรียน ผู้ให้ข้อมูลจำนวน 30 คน

4. นำคะแนนที่ได้จากแบบสอบถามความคิดเห็นกลับมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ตามวิธีของ ครอนบาค (Cronbach)⁵⁹ โดยพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (α Coefficient) ผลการวิเคราะห์ได้เท่ากับ 0.941 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ ร้อยละ 88.92

5. ได้เครื่องมือฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

2. แบบสัมภาษณ์

สร้างแบบสัมภาษณ์ตามผลการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลตามขั้นตอน เพื่อให้การปฏิบัติเป็นไปอย่างถูกต้อง และเป็นระบบ ดังนี้

1. ผู้วิจัยทำหนังสือถึงหัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์เพื่อดำเนินการถึงคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร ทำหนังสือขอความอนุเคราะห์ไปยังผู้อำนวยการโรงเรียนอินทศักรศึกษา (บ้านยาง) เพื่อขอความร่วมมือจากผู้บริหารสถานศึกษา ครูในสถานศึกษา ให้ช่วยอนุเคราะห์ ตอบแบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้

2. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและติดตามรวบรวมแบบสอบถามคืนด้วย

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อได้รับแบบสอบถามทั้งหมดคืนมา ผู้วิจัยได้พิจารณาตรวจสอบแบบสอบถามทั้งหมด เพื่อคัดเลือกแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ครบถ้วนมาจัดเรียงลงรหัส

⁵⁹ Lee J. Cronbach, *Essentials of Psychological Tests*, (New York: Row Publisher, 1974), 161.

สถิติที่ใช้ในการวิจัย

เพื่อให้การวิเคราะห์ตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงได้วิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับขั้นตอน โดยใช้ค่าสถิติดังนี้

1. แบบสอบถาม

1. การวิเคราะห์ตัวแปรพื้นฐานด้วยสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สถิติที่ใช้วิเคราะห์ คือ ค่าความถี่ (Frequency : f) และค่าร้อยละ (Percentage : %)

2. การวิเคราะห์การประกันคุณภาพการศึกษาสถานศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนอินทศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 สถิติที่ใช้ คำนวณเลขคณิต (arithmetic mean : μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : σ) ในการวิเคราะห์และพิจารณาค่ามัชฌิมเลขคณิตของคะแนนที่ได้จากการตอบแบบสอบถามของ ประชากร แล้วเปรียบเทียบกับเกณฑ์ตามแนวคิดของเบสต์ (Best)⁶⁰ มีรายละเอียดดังนี้

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 4.50 – 5.00 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ใน ระดับมากที่สุด

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 3.50 – 4.49 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ใน ระดับมาก

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 2.50 – 3.49 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ใน ระดับปานกลาง

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.50 – 2.49 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ใน ระดับน้อย

ค่ามัชฌิมเลขคณิต 1.00 – 1.49 หมายถึง การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ใน ระดับน้อยที่สุด

1.3. การวิเคราะห์แนวทางพัฒนาหมายถึง การประกันคุณภาพศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนอินทศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา นครปฐม เขต 1 สถิติที่ใช้ คือ การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis)

⁶⁰ John W.Best, **Research in Education** (New Jersey: Prenticc - Hall, 2006), 190.

สรุป

การวิจัยเรื่อง “การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศักรดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 มีวัตถุประสงค์

1. เพื่อทราบการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศักรดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

2. เพื่อทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศักรดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐม เขต 1

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรในโรงเรียนอินทศักรดีศึกษาลัย (บ้านยาง) ประกอบด้วย ผู้บริหารงานวิชาการ ครู จำนวนทั้งสิ้น 13 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์ เกี่ยวกับมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศักรดีศึกษาลัย (บ้านยาง) สำหรับแบบสอบถามมี 2 ตอน คือ ตอนที่ 1 การสอบถามสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ในลักษณะเป็นแบบตัวเลือกที่กำหนดตัวเลือกไว้ (forced choice) ตอนที่ 2 การสอบถามเกี่ยวกับการประกันคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาระดับปฐมวัย ใช้แนวคิดในการวิจัยตามแนวคิดของสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) โดยผู้วิจัยสร้างเป็นข้อคำถามในลักษณะแบบจัดลำดับคุณภาพห้าระดับของลิเคิร์ต (Likert's five rating scale) และแบบสัมภาษณ์ (interview) ใช้เครื่องมือแบบสัมภาษณ์ เพื่อหาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลสภาพทั่วไป ใช้ค่าความถี่ (frequency : f) ค่าร้อยละ (percentage : %) ค่ามัธยเลขคณิต (arithmetic mean : μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : σ) และ ผลการสัมภาษณ์ใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และการนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย เรื่อง “การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อทราบ 1. การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) 2. แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) เมื่อจำแนกตามสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามในโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย(บ้านยาง) ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) ได้แก่ ผู้บริหารงานด้านวิชาการ จำนวน 3 คน ครู จำนวน 10 คน รวมผู้ให้ข้อมูล 13 คน ซึ่งได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาครบทุกฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 นำข้อมูลจากแบบสอบถาม มาวิเคราะห์โดยใช้ตารางประกอบคำบรรยาย จำแนกเป็น 3 ตอน

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง)

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง)

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งได้จากการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารฝ่ายวิชาการครู รวม 13 คน แยกพิจารณาตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด และตำแหน่งหน้าที่หลักในโรงเรียน โดยหาความถี่ (Frequency) และ ค่าร้อยละ (Percentage) ดังรายละเอียดในตารางที่ 1

ตารางที่ 2 จำนวน และร้อยละสถานภาพและข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตาม เพศ อายุ ระดับการศึกษา ตำแหน่งหน้าที่ในสถานศึกษา

สถานภาพส่วนตัว	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1.เพศ		
(1) ชาย	3	23.08
(2) หญิง	10	76.92
รวม	13	100.00
2.อายุ		
(1) น้อยกว่า30 ปี	3	23.08
(2) 31-40 ปี	5	38.46
(3) 41-50 ปี	0	0
(4) สูงกว่า 50 ปี	5	38.46
รวม	13	100.00
3.ระดับการศึกษา		
(1) ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า	9	69.23
(2) ปริญญาโท	4	30.77
รวม	13	100.00
4.ตำแหน่งหน้าที่		
(1) ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ	3	23.08
(2) ครู	10	76.92
รวม	13	100.00

จากตารางที่ 1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 76.92 และรองลงมาเป็นเพศชาย จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 23.08 มีอายุระหว่าง 31-40 ปี และ 51 ปีขึ้นไปมากที่สุด จำนวนละ 5 คน คิดเป็นร้อยละ 36.46 ตำแหน่งหน้าที่ ครู มากที่สุด จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 79.62และรองลงมาคือผู้บริหารฝ่ายวิชาการ จำนวน 3คน คิดเป็น

ร้อยละ 23.08ระดับการศึกษา ระดับปริญญาตรีหรือเทียบเท่ามากที่สุด จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 69.23และรองลงมาระดับปริญญาโท จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 30.77

ตอนที่ 2 ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศักรศึกษาวิทยาลัย (บ้านยาง)

ในการวิเคราะห์การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศักรศึกษาวิทยาลัย (บ้านยาง) ผู้วิจัยวิเคราะห์โดยใช้ค่าเฉลี่ย (μ) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแล้วนำค่าเฉลี่ย(μ)ที่ได้ไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์ขอบเขตของค่าเฉลี่ย (μ)ตามแนวคิดของเบสท์ (Best) ดังตารางที่ 2 ตารางที่ 3 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย โรงเรียนอินทศักรศึกษาวิทยาลัย (บ้านยาง) โดยภาพรวม

(N=13)

ด้าน	การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย	μ	σ	ระดับ
1	คุณภาพเด็ก	4.13	0.17	มาก
2	กระบวนการบริหารและการจัดการ	3.99	0.34	มาก
3	การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	4.10	0.24	มาก
รวม		4.07	0.25	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย โดยภาพรวมอยู่ระดับมาก ($\mu = 4.07$, $\sigma = 0.25$) เมื่อพิจารณาภาพรวมและรายด้าน พบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านคุณภาพเด็ก ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.17$) ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.24$) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ($\mu = 3.99$, $\sigma = 0.34$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งอยู่ระหว่าง 0.17 – 0.34 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

เมื่อวิเคราะห์การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ในแต่ละด้านเป็นรายข้อย่อยได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูล รายละเอียดในตารางที่ 3-5

ตารางที่ 4 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย
ด้านที่ 1 ด้านคุณภาพเด็ก

(N=13)

ด้าน	คุณภาพเด็ก	μ	σ	ระดับ
1	พัฒนาด้านร่างกายเพื่อให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตัวเองได้	4.15	0.56	มาก
2	พัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจเพื่อให้เด็กสามารถ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้	4.31	0.63	มาก
3	พัฒนาด้านสังคม เพื่อให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	4.08	0.49	มาก
4	พัฒนาการสติปัญญาเพื่อให้เด็กสามารถสื่อสาร มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้	4.00	0.71	มาก
รวม		4.13	0.56	มาก

จากตารางที่ 3 พบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านที่ 1 คุณภาพเด็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.13$, $\sigma = 0.56$) เมื่อพิจารณารายข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ พัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจเพื่อให้เด็กสามารถ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.63$) รองลงมาคือ มีพัฒนาด้านร่างกาย เพื่อให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตัวเองได้ ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.56$) พัฒนาด้านสังคม เพื่อให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ($\mu = 4.08$, $\sigma = 0.49$) พัฒนาการสติปัญญาเพื่อให้เด็กสามารถสื่อสาร มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.71$) เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน σ ซึ่งอยู่ระหว่าง 0.49 - 0.71 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตารางที่ 5 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านที่2
กระบวนการบริการและการจัดการ

(N=13)

ด้าน	กระบวนการบริการและการจัดการ	$\bar{\mu}$	σ	ระดับ
1	มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น	3.92	0.86	มาก
2	จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน	4.15	0.80	มาก
3	ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัด ประสบการณ์	4.00	0.71	มาก
4	จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่าง ปลอดภัย และเพียงพอ	4.31	0.48	มาก
5	ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์	3.69	0.75	มาก
6	มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุก ฝ่ายมีส่วนร่วม	3.85	0.69	มาก
	รวม	3.99	0.76	มาก

จากตารางที่ 4 การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านที่2กระบวนการบริการและการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 3.99$, $\sigma = 0.76$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้คือจัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.31$, $\sigma = 0.48$) รองลงมาคือ จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน ($\mu = 4.15$, $\sigma = 0.80$) ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์ ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.71$) มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น ($\mu = 3.92$, $\sigma = 0.86$) มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม ($\mu = 3.85$, $\sigma = 0.69$) ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์ ค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu = 3.69$, $\sigma = 0.75$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) อยู่ระหว่าง 0.48 - 0.86 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตารางที่ 6 ค่ามัชฌิมเลขคณิต ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การปฏิบัติการนิเทศระดับปฐมวัย ด้านที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

(N=13)

ด้าน	การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ	μ	σ	ระดับ
1	จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ	4.46	0.52	มาก
2	สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และปฏิบัติอย่างมีความสุข	4.23	0.60	มาก
3	จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย	4.00	0.58	มาก
4	ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก	3.69	0.48	มาก
รวม		4.10	0.55	มาก

จากตารางที่ 5 การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย ด้านที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.10$, $\sigma = 0.55$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงลำดับค่ามัชฌิมเลขคณิตจากมากไปหาน้อยดังนี้ พบว่า จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ($\mu = 4.46$, $\sigma = 0.52$) รองลงมาคือ สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง และปฏิบัติอย่างมีความสุข ($\mu = 4.23$, $\sigma = 0.60$) จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย ($\mu = 4.00$, $\sigma = 0.58$) และ ประเมินพัฒนาการเด็กตามสภาพจริงและนำผลพัฒนาการเด็กไปปรับปรุงการจัดประสบการณ์และพัฒนาเด็ก มีค่ามัชฌิมเลขคณิตน้อยที่สุด ($\mu = 3.69$, $\sigma = 0.48$) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ) อยู่ระหว่าง 0.48 – 0.60 แสดงว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน

ตอนที่ 3 ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) จากแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) เพื่อตอบวัตถุประสงค์การวิจัย ข้อที่ 2 แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศักรศึกษาวิทยาลัย (บ้านยาง) เป็นอย่างไร จากผู้เข้าร่วมสนทนา

จำนวน 3 คน ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน หัวหน้าบริหารงานวิชาการ และครู ซึ่งสามารถวิเคราะห์ เป็นรายด้าน ได้ดังนี้

คุณภาพเด็กแนวทางการพัฒนา คือ

โรงเรียนจัดกิจกรรม/โครงการ ส่งเสริมการเรียนรู้การสอน และ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมในด้านทักษะพื้นฐานตามพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม สติปัญญาสมวัยและมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรกำหนด เด็กมีความพร้อมในการศึกษาต่อในชั้นต่อไป จัดให้มีโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น โครงการปฐมวัย เก่ง ดี มีความสุข โครงการส่งเสริมคุณธรรมอนุบาล โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา โครงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่ส่งผล ต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้บรรลุตามปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและตามจุดเน้น จุดเด่น ที่ส่งผลสะท้อนเป็นอัตลักษณ์ของเด็ก และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุค 4.0 เด็กปฐมวัยควรได้รับการพัฒนาให้สามารถสร้างผลงานหรือนวัตกรรมได้ โดยพัฒนาเด็กให้มี คุณลักษณะ 4 ประการ คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์การคิดผลิตภาพและการคิดรับผิดชอบ ในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะดังกล่าว ควรพัฒนาให้เด็กสร้างความรู้ด้วยตนเองจากการลงมือกระทำ ได้ปฏิบัติจริง และนำความรู้ไปสร้างสรรค์เป็นชิ้นงาน

กระบวนการบริหารและการจัดการแนวทางการพัฒนา คือ

มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน ดำเนินการบริหารและจัดการสถานศึกษา โดยใช้ PDCA ดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ศึกษาข้อมูล สารสนเทศ นโยบายการปฏิรูปการศึกษา เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษาร่วมกัน กำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ ส่งเสริมให้มีการพัฒนา หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เน้นเรียนรู้ผ่านการเล่นและลงมือปฏิบัติจริง ผ่าน กิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม และกิจกรรมเสริมต่าง ๆ จัดครูเพียงพอและเหมาะสมกับชั้นเรียน โดยหนึ่งห้องเรียนมีครู 1 คน เนครูที่จบการศึกษาปฐมวัย หรือมีประสบการณ์ในการสอนปฐมวัย และครูทุกคน ได้รับการอบรมไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมงต่อปี ครูมีความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และออกแบบ หลักสูตร มีทักษะในการจัดประสบการณ์และการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล มีประสบการณ์ในการออกแบบกิจกรรม มีทักษะการสังเกต และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับเด็กและผู้ปกครอง จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้อย่างปลอดภัยและพอเพียง คำนึงถึงความปลอดภัยของผู้เรียน มีมุมเสริมประสบการณ์และสื่อการเรียนรู้ที่หลากหลาย จัดสิ่งอำนวยความสะดวก ให้บริการด้านสื่อ เทคโนโลยีสารสนเทศ อุปกรณ์เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์เพื่อพัฒนาครูอย่างเพียงพอ ผู้ปกครองและผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการกำหนดมาตรฐานการศึกษา วิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย มีการประเมินผลตรวจสอบคุณภาพในสถานศึกษาติดตามการดำเนินงานและจัดทำรายงาน

การประเมินตนเองประจำปี มีการนำผลการประเมินไปปรับปรุงพัฒนาคุณภาพพร้อมทั้งรายงานผลให้หน่วยงานต้นสังกัดอย่างต่อเนื่อง

การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ แนวทางการพัฒนา คือ

ครูปฐมวัยทุกคนจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญได้เรียนรู้ ลงมือปฏิบัติ ส่งเสริมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน ตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ผ่านกิจกรรมประจำวัน เด็กได้ฝึกปฏิบัติจากประสบการณ์จริง จากกิจกรรมหลัก 6 กิจกรรม เด็กได้คิด ทดลองหาความรู้ด้วยตนเอง ครูจัดโครงการ/กิจกรรมตามความสนใจของเด็ก เปิดโอกาสให้เด็กได้ แสวงหาคำตอบจากแหล่งเรียนรู้ ครูเป็นผู้อำนวยความสะดวกให้คำแนะนำ เช่น กิจกรรมการสอน แบบโครงการ (Project Approach) ที่เด็กได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง แสวงหาคำตอบด้วยตนเอง กิจกรรมสนุกคิดกับวิทยาศาสตร์ เด็กได้เรียนรู้ลงมือกระทำผ่านประสาทสัมผัส ได้ใช้เครื่องมือทาง วิทยาศาสตร์ง่าย ๆ ฝึกแก้ปัญหาและตัดสินใจในเรื่องง่าย ๆ มีการประเมินพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคล ตามสภาพจริง โดยมีกิจกรรมส่งเสริมพัฒนาการวัยเยาว์ มีการใช้เครื่องมือประเมินที่หลากหลาย เช่น การสังเกต การบันทึก การใช้แบบประเมินลงในบันทึกหลังแผน การจัดประสบการณ์ และผลงานของเด็ก นำผลการประเมินไปใช้ ทำวิจัยในชั้นเรียน นอกจากนี้ครูจัดบรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการ เรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ ห้องเรียนสะอาด จัดวางของใช้ได้อย่างเป็นระเบียบ มีการจัดทำป้าย นิเทศหน่วยการเรียนรู้ มีพื้นที่แสดงผลงานเด็ก มีมุมประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 มุม มีการผลิตสื่อและ นำมาใช้ได้อย่างเหมาะสม

ผู้วิจัย ได้ทำการสังเคราะห์ แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียน อินทศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) สามารถสรุปได้ ดังนี้

1. โรงเรียนจัดกิจกรรม/โครงการ ส่งเสริมการเรียนการสอน และ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม สติปัญญา โดยส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้บรรลุตามปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจ และตามจุดเน้น จุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นอัตลักษณ์

2. โรงเรียนมีการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่ายมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความสามารถ และความถนัดเป็นหลักเพื่อให้ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ออกมาดีที่สุด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตร การศึกษาปฐมวัยครูมีความรู้ความสามารถ

3) ควรมีการส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย

4) ควรส่งเสริมให้ครูปฐมวัยทุกคนจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญตาม แนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อทราบการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) และทราบแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) ผู้วิจัยสามารถสรุปผล อภิปรายและข้อเสนอแนะเพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ดังนี้

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) พบว่า การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับค่ามัธยฐานลดจากมากไปหาน้อยดังนี้คือ ด้านคุณภาพเด็ก ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ และน้อยที่สุด คือด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ เมื่อพิจารณาส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานซึ่งอยู่ระหว่าง 0.17 – 0.34 แสดงว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีความคิดเห็นสอดคล้องกัน สามารถจำแนกเป็นรายด้านได้ดังนี้

1.1 ด้านคุณภาพเด็ก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า พัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจเพื่อให้เด็กสามารถ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านกระบวนการบริการและการจัดการ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ อยู่ในระดับมาก

1.3 ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาพบว่า กลุ่มตัวอย่างมีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ อยู่ในระดับมาก ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาได้ให้แนวคิดจากการสัมภาษณ์จากผู้บริการและครูผู้สอนพบว่า

2.1 ในด้านคุณภาพเด็ก ได้มีแนวทางการพัฒนาในเรื่องของการจัดกิจกรรม โครงการในการส่งเสริมการเรียนการสอนและกิจกรรมเสริมประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัย เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมในด้านทักษะพื้นฐานตามพัฒนาการทางร่างกาย อารมณ์ จิตใจสังคม สติปัญญา สมวัยและมีความรู้พื้นฐานตามหลักสูตรกำหนด และผู้บริการและครูผู้สอนมีการจัดความพร้อมใน

การศึกษาให้มีความต่อเนื่องและน่าสนใจอยู่เสมอ อีกทั้งยังให้มีการจัดโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น โครงการปฐมวัย เก่ง ดี มีความสุข โครงการส่งเสริมคุณธรรมอนุบาล โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา โครงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้บรรลุตามปณิธานวิสัยทัศน์ พันธกิจ และตามจุดเน้น จุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นอัตลักษณ์ของเด็กปฐมวัย และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุค 4.0 เพื่อที่จะทำให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาจากนวัตกรรมการเรียนรู้และสามารถสร้างผลงานให้มีคุณภาพต่อไปได้ โดยพัฒนาเด็กปฐมวัยให้มีคุณลักษณะ 4 ประการ คือ การคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์การคิดผลิตภาพและการคิดรับผิดชอบ เพื่อให้เด็กปฐมวัยสามารถศึกษาหาความรู้ด้วยการลงมือทำและปฏิบัติจริงจากสถานการณ์จริงได้ด้วยตนเองได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ในด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ได้มีแนวทางการพัฒนาในเรื่องของผู้บริหารสถานศึกษากำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้มีความชัดเจน มีการดำเนินการบริหารและจัดการสถานศึกษาโดยใช้ กระบวนการ PDCA เพื่อดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เปิดโลกทัศน์ และให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการสถานศึกษา หรือแสดงความคิดเห็นในการพัฒนาสถานศึกษาให้มีคุณภาพ จากกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่เน้นผู้เรียนเป็นหลัก โดยผ่านการลงมือปฏิบัติจริง อีกทั้งยังส่งเสริมกิจกรรมต่างๆ ในการจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้มีเนื้อหาที่เหมาะสมกับวัย ซึ่งมีการจำกัดครู 1 คน ต่อห้องเรียนและจบการศึกษาปฐมวัย หรือมีประสบการณ์ในการสอนปฐมวัย และครูทุกคนได้รับการอบรมไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมงต่อปี และครูยังให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และออกแบบหลักสูตร การจัดประสบการณ์และการประเมินและพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลให้เห็นถึงความสามารถในการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยแต่ละคนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งก็จะส่งผลต่อการประเมินคุณภาพของครูผู้สอนประจำปีต่อต้นสังกัดได้อย่างต่อเนื่องและมีคุณภาพทั้งทางตรงและทางอ้อมได้

2.3 ในด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ได้มีแนวทางการพัฒนาในเรื่องของครูปฐมวัยทุกคนได้ทำแผนการจัดประสบการณ์เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จากการทำกิจกรรมของเด็กปฐมวัยในการเรียนรู้ ลงมือปฏิบัติจริง จากการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นต้น ตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ผ่านกิจกรรมที่ทำในชีวิตประจำวัน ซึ่งครูผู้สอนก็ได้ฝึกเด็กปฐมวัยปฏิบัติจากประสบการณ์จริง มีการแนะนำกิจกรรมเป็นขั้นตอน และทำให้เด็กปฐมวัยได้รู้จักคิด วิเคราะห์ ประมวลผลจากการทดลองหาความรู้ได้ด้วยตนเอง อีกทั้งครูจัดโครงการ/กิจกรรมตามความสนใจของ

เด็กปฐมวัย เปิดโอกาสให้เด็กปฐมวัยได้ค้นหาคำตอบจากการปฏิบัติกิจกรรม หรือจากแหล่งเรียนรู้ที่ครูผู้สอนได้ให้ศึกษาเรียนรู้ ซึ่งก็ส่งผลให้การเรียนรู้จากประสบการณ์จริง ค้นหาคำตอบด้วยตนเองและมีทักษะในการคิดวิเคราะห์เนื้อหาเองได้อย่างมีคุณภาพ สร้างความเคยชินให้กับเด็กปฐมวัยได้รับรู้ถึงเหตุการณ์ต่างๆในการเรียนรู้ที่จะเกิดสถานการณ์ต่างๆ ในอนาคตต่อไปได้อย่างต่อเนื่อง

ซึ่งทำให้ผู้วิจัยเห็นถึงประเด็นที่สำคัญเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศรัยศึกษาลัย (บ้านยาง) สามารถสรุปได้ คือ 1) โรงเรียนจัดกิจกรรม/โครงการส่งเสริมการเรียนการสอน และ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคม และสติปัญญา เป็นต้น โดยส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้บรรลุตามปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและตามจุดเน้น จุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นอัตลักษณ์ 2) โรงเรียนมีการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่ายมอบหมายงานโดยคำนึงถึงความสามารถและความถนัดเป็นหลัก เพื่อให้ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ออกมาดีที่สุด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยครุมีความรู้ความสามารถ และ 3) ครูปฐมวัยทุกคนจัดทำแผนการจัดการประสบการณ์ที่เน้นเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยพุทธศักราช 2560 เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริงนอกจากนี้ครูจัดบรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้

อภิปรายผล

จากการศึกษาการดำเนินงานจัดการศึกษาของโรงเรียนอินทศรัยศึกษาลัย (บ้านยาง) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครปฐมเขต 1 ผู้วิจัยสามารถนำผลการวิเคราะห์จากการศึกษามาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย ซึ่งมีรายละเอียดเนื้อหาและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องดังต่อไปนี้

1. จากผลการศึกษาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศรัยศึกษาลัย (บ้านยาง) ทำให้การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย อยู่ในระดับมากทุกด้าน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่กำหนดไว้ว่าการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้เนื่องมาจากการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนอินทศรัยศึกษาลัย (บ้านยาง) สถานศึกษาผู้บริหารสามารถจัดการศึกษาได้ครอบคลุมทั่วถึงทั้งในเชิงปริมาณและคุณภาพ ในด้านการบริหารจัดการและระบบการจัดการเรียนรู้ด้านต่างๆ เช่น การให้ความรู้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองทั่วถึง การฝึกอบรมบุคลากรที่เกี่ยวข้องอย่างต่อเนื่องส่งผลให้การจัดการเกี่ยวกับการศึกษาปฐมวัยด้านความเข้าใจเรื่อง ปรัชญา จิตวิทยาและพัฒนาการของเด็กปฐมวัยในการจัดกิจกรรมสำหรับเด็กปฐมวัย อีกทั้งยังมีวิธีการจัดการเรียนรู้ให้กับเด็กปฐมวัยมีความหลากหลายและมีประสิทธิภาพ ส่งผลให้ครูผู้สอนมีการจัดประสบการณ์เพื่อส่งเสริมพัฒนาการให้แก่เด็กปฐมวัย ผู้วิจัยได้มีการนำแนวทางและขอข่า

การดำเนินงาน โดยมีการนำแนวคิดของมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ เพื่อให้โรงเรียนมีการจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพ และสอดคล้องกับมาตรฐานการศึกษาที่สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐานกำหนด ส่งผลทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพได้อย่างเหมาะสมกับวัย เด็กได้มีการพัฒนาและส่งเสริมในการเรียนรู้ที่ดี อีกทั้งยังทำให้เด็กปฐมวัยได้มีการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างผู้สอนกับเด็กปฐมวัยได้ดีอีกด้วย โรงเรียนจึงได้มีการจัดการศึกษาเพื่อเตรียมความพร้อมตามหลักสูตรการจัดการศึกษาปฐมวัยให้สอดคล้องกับแนวคิดของกระทรวงศึกษาธิการที่ว่าด้วยหลักการจัดการศึกษาปฐมวัยเพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพสูงสุด โดยสามารถจำแนกรายละเอียดเป็นรายด้านที่สำคัญดังนี้

1.1 ด้านคุณภาพเด็ก โดยมีความเห็นว่า ครูผู้สอนมีพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้ เนื่องจากในการจัดการเรียนการสอน ครูผู้สอนได้มีการพัฒนาทักษะทางอารมณ์ สังคม และจิตใจในการแสดงออก ไม่ว่าจะเป็นการปฏิบัติกิจกรรมของเด็กปฐมวัย หรือ การจัดการเรียนการสอนของครูผู้สอนให้เป็นไปตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยตามโรงเรียนกำหนดไว้ โดยกระทรวงศึกษาธิการ ได้อธิบายหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยในการกำหนดมาตรฐานคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และสาระการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายและกรอบทิศทางเพื่อให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องใช้ในการพัฒนาเด็ก สถานศึกษาหรือผู้จัดการศึกษาสำหรับกลุ่มเป้าหมายเฉพาะ สามารถเลือกหรือปรับใช้ ตัวบ่งชี้และสภาพที่พึงประสงค์ในการพัฒนาเด็ก เพื่อนำไปทำแผนการจัดการศึกษาเฉพาะบุคคลแต่ยังคงไว้ ซึ่งคุณภาพพัฒนาการของเด็กทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา อีกทั้งวรรณท รักสกุลไทย ยังได้กล่าวถึง หลักการจัดการประสบการณ์การเรียนรู้สำหรับเด็กปฐมวัยว่ามีความสำคัญยิ่งเพราะเป็นระยะที่สำคัญของการพัฒนาด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญา ซึ่งมีความสัมพันธ์กันและเพื่อกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพของเด็กแต่ละคน การจัดประสบการณ์การเรียนรู้แก่เด็กระดับปฐมวัย ควรมีหลักคือให้ความสนใจ รับฟังสิ่งที่พวกเขาเด็กๆคิด รู้สึก และให้ความสนใจการเรียนต้องมีการพูดคุย การฟัง การแลกเปลี่ยนและให้การช่วยเหลือเด็ก พัฒนาความสามารถเป็นรายบุคคล การมีส่วนร่วมและให้อิสระทางความคิดระลึกไว้เสมอบุคคลแต่ละคนมีทางเลือกประสบการณ์ ความรู้ ความสนใจและความต้องการแตกต่างกันใช้หลักการเป็นประชาธิปไตย กระบวนการสอน ให้เด็กได้เรียนรู้อย่างมีและมีความเลือก เป็นการออกแบบกิจกรรมให้มีความหลากหลายตามหลักสูตรของครูผู้สอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อสร้างพัฒนาการด้านอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ของเด็กปฐมวัยให้มีความเหมาะสมทางการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ตุ๊กตา สิมาเลาเต่า ที่ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษากับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร ผลการวิจัย พัฒนาการเด็ก

ปฐมวัย พัฒนาการด้านร่างกาย พัฒนาการด้านสังคม-อารมณ์ พัฒนาการด้านสติปัญญา อยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยมีความเห็นว่า ครูผู้สอนมีการจัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ เนื่องจากในการดำเนินการเรียนการสอนของครูผู้สอน การสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีและเหมาะสมกับช่วงวัยจะสามารถทำให้เด็กปฐมวัยมีการเรียนการสอนที่เหมาะสมและสร้างแรงจูงใจในการเรียนการสอน เด็กปฐมวัยจะมีการปฏิบัติตามได้อย่างมีความสุข ซึ่งหากมีการนำสื่อที่หลากหลายมาประกอบการจัดประสบการณ์ในเรียนเรียนรู้ เด็กปฐมวัยก็จะมีพัฒนาการตามช่วงวัยได้อย่างมีคุณภาพ แต่อย่างไรก็ตามครูผู้สอนก็ต้องคำนึงถึงความปลอดภัย และเหมาะสมของเด็กปฐมวัยด้วยเช่นกัน ซึ่ง คะนิง สายแก้ว กล่าวถึง หลักสำคัญในการจัดสภาพแวดล้อมต้องคำนึงถึงความปลอดภัย ความสะอาด เป้าหมายในการพัฒนาเด็ก ความเป็นระเบียบ ความเป็นตัวของตัวเอง ให้เด็กเกิด ความรู้สึกอบอุ่นมั่นใจและมีความสุข คือ 1) มีที่แสดงผลงานของเด็ก อาจจัดเป็นแผ่นป้าย หรือที่แขวนผลงาน 2) มีที่เก็บแฟ้มผลงานของเด็ก อาจจัดทำเป็นกล่องหรือจัดใส่แฟ้มรายบุคคล 3) มีที่เก็บเครื่องใช้ส่วนตัวของเด็ก อาจทำเป็นช่องตามจำนวนเด็ก 4) มีที่เก็บเครื่องใช้ของผู้สอน เช่น อุปกรณ์การสอน ของส่วนตัวผู้สอน และ 5) มีป้ายนิเทศตามหน่วยการสอนหรือสิ่งที่เด็กสนใจ เป็นต้น ในการจัดพื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์ กรมวิชาการ ก็ได้มีการเสนอว่า การจัดพื้นที่จัดมุมเล่นหรือมุมประสบการณ์สามารถจัดได้ตามความเหมาะสมขึ้นอยู่กับสภาพของห้องเรียน จัดแยกส่วนที่ใช้เสียงดังและเงียบออกจากกัน เช่น มุมบล็อกอยู่ ห่างจากมุมหนังสือ มุมวิทยาศาสตร์อยู่ใกล้มุมศิลปะ เป็นต้น ที่สำคัญจะต้องมีของเล่น วัสดุอุปกรณ์ในมุมเพียงพอต่อการเรียนรู้ของเด็ก การเล่นในมุมเล่นอย่างเสรีมักถูกกำหนดไว้ในตารางกิจกรรมประจำวัน เพื่อให้โอกาสเด็กเล่นอย่างเสรี ประมาณวันละ 60 นาที ผู้สอนควรคำนึงถึงในห้องเรียนควรมีมุมเล่นอย่างน้อย 3-4 มุม ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับพื้นที่ของห้อง ควรมีการผลิตเปลี่ยนสื่อของเล่นตามมุมบ้างตามความสนใจของเด็ก ควรจัดให้มีประสบการณ์ที่เด็กได้เรียนรู้ไปแล้วปรากฏอยู่ในมุมเล่น ควรเปิดโอกาสให้เด็กมีส่วนร่วมในการจัดมุมเล่น เพื่อจูงใจให้เด็กรู้สึกเป็นเจ้าของอยากเรียนรู้ อยากเข้าเล่น และ ควรเสริมสร้างวินัยให้กับเด็ก โดยมีข้อตกลงร่วมกันว่าเมื่อเล่นเสร็จแล้วจะต้องเก็บอุปกรณ์ ทุกอย่างเข้าที่ให้เรียบร้อย ซึ่งก็เป็นการจัดประสบการณ์ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยในช่วงนี้ได้ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ มาเรีย นิโคลไลโด (Maril Nicolaidou) ได้ศึกษาการประเมินผลการเรียนรู้ของโรงเรียนในไซปรัสโดยการนำสมมุติฐานทางทฤษฎีสามซ้อ ได้แก่ การปรับตัวต่อการปรับปรุงโรงเรียนการมีส่วนร่วมในระดับโรงเรียนช่วยให้การสนับสนุนจากสิ่งแวดล้อมที่สำคัญและการสนับสนุนและการมุ่งเน้นการเรียนการสอนที่มีประสิทธิภาพเพื่อพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนโดยใช้แนวทางในการปฏิบัติเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของครู ผู้นำโรงเรียน ตลอดจนสิ่งแวดล้อมและทรัพยากรที่เหมาะสมในการสนับสนุนกิจกรรมการพัฒนาและปรับปรุงโรงเรียนโดยตระหนักถึงผลประโยชน์ที่จะเกิดขึ้นซึ่งนำไปสู่

การปรับปรุงพัฒนาและการเพิ่มมาตรฐานการศึกษาภายในโรงเรียน 1.3 ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ โดยมีความเห็นว่า ครูผู้สอนมีการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ เนื่องจากเด็กปฐมวัยมีการเรียนรู้ที่เหมาะสมตามความต้องการของเขาอยู่ตลอดเวลา ครูผู้สอนจึงมีการจัดสรรกิจกรรมที่มีความหลากหลายและพัฒนาทักษะในการเรียนรู้ให้เกิดอยู่เสมอ จากการจัดประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน เพราะจะทำให้เด็กปฐมวัยมีการรับรู้และเข้าใจได้ง่าย จากประสบการณ์จริงและทดลองทำ พร้อมการเห็นและได้สัมผัสสถานการณ์ที่เกิดขึ้นจริงได้ ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ได้อธิบายว่า การจัดกิจกรรมก็ควรที่จะมีความสมดุลระหว่างกิจกรรมในห้องและนอกห้อง กิจกรรมที่ใช้กล้ามเนื้อใหญ่และกล้ามเนื้อเล็ก กิจกรรมที่เป็นรายบุคคลกลุ่มย่อยและกลุ่มใหญ่กิจกรรมที่เด็กเป็นผู้ริเริ่มและผู้สอนเป็นผู้ริเริ่ม และกิจกรรมที่ใช้กำลังและไม่ใช้กำลัง มีการจัดให้ครบทุกประเภท ทั้งนี้กิจกรรมที่ต้องออกกำลังกายก็อาจจะจัดสลับกับกิจกรรมที่ไม่ต้องออกกำลังมากนัก เพื่อเด็กปฐมวัยจะได้ไม่เหนื่อยจนเกินไป ทำให้การบริหารและการจัดการในการส่งเสริมพัฒนาการของเด็กปฐมวัยนั้นก็ยังเป็นสิ่งสำคัญ เพราะจะทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา บุญพามี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก ซึ่งทำให้เห็นถึงด้านการบริหารและการจัดการเรียนการสอนของหัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จากการมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการหัวหน้าศูนย์พัฒนาพัฒนาเด็กเล็ก ครูผู้ดูแลและผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง และมีการจัดการเรียนรู้และการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพอย่างต่อเนื่อง

2. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) จากการศึกษาการดำเนินงานของครูผู้สอนและผู้บริหารสถานศึกษา ทำให้เห็นถึงการนำแนวคิดของมาตรฐานที่ 1 คุณภาพของเด็ก มาตรฐานที่ 2 กระบวนการบริหารและจัดการ และมาตรฐานที่ 3 การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ โดยครูผู้สอนได้กำหนดหลักสูตรในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยมากที่สุด ซึ่งก็ส่งผลถึงผลการปฏิบัติงานในการจัดการเรียนการสอนทั้งในและนอกห้องเรียน และผู้วิจัยได้นำประเด็นที่สำคัญแนวทางในพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัยโรงเรียนอินทศัคดีศึกษาลัย (บ้านยาง) มาอภิปรายและมีรายละเอียดดังนี้

2.1 โรงเรียนจัดกิจกรรม/โครงการ ส่งเสริมการเรียนการสอน และ กิจกรรมเสริมประสบการณ์ต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ทำให้เด็กปฐมวัยมีความพร้อมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ร่างกาย อารมณ์-จิตใจ สังคมและสติปัญญา เป็นต้น โดยส่งผลกระทบต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาให้บรรลุตามปณิธาน วิสัยทัศน์ พันธกิจและตามจุดเน้น จุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นอัตลักษณ์ เนื่องจากโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) มีการจัดกิจกรรมทางการเรียนที่เหมาะสมสำหรับเด็กปฐมวัยมากที่สุด เนื่องด้วยผู้บริหารและครูผู้สอนมีการจัดความพร้อมในการศึกษาให้มีความต่อเนื่องและน่าสนใจอยู่เสมอ อีกทั้งยังให้มีการจัดโครงการพิเศษเพื่อส่งเสริมและปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ เช่น โครงการปฐมวัย เก่ง ดี มีความสุข โครงการส่งเสริมคุณธรรมอนุบาล โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านร่างกาย โครงการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา โครงการส่งเสริมกิจกรรมเพื่อพัฒนาผู้เรียนที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพของสถานศึกษาอย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็สร้างจุดเด่นที่ส่งผลสะท้อนเป็นอัตลักษณ์ของเด็กปฐมวัย และเอกลักษณ์ของสถานศึกษาในการพัฒนาเด็กปฐมวัยในยุค 4.0 เพื่อที่จะทำให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาจากนวัตกรรมการเรียนรู้และสามารถสร้างผลงานให้มีคุณภาพอยู่เสมอ ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา บุญพามี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการเน้นการทำกิจกรรมที่หลากหลาย มีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ และศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดโครงการ/กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนจากสุขนิสัยสุขภาพกายและจิตใจที่ดี มีจำนวนผู้เรียนและอายุตามเกณฑ์ ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่พึงประสงค์ ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง

2.2 โรงเรียนมีการแบ่งการบริหารงานออกเป็น 4 ฝ่ายมอบหมายงาน โดยคำนึงถึงความสามารถและความถนัดเป็นหลัก เพื่อให้ประสิทธิภาพของผลลัพธ์ออกมาดีที่สุด ส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัยครูมีความรู้ความสามารถ เนื่องด้วยผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) ได้มีการกำหนดโครงสร้างการบริหารงานให้มีความชัดเจน มีการดำเนินการบริหารและจัดการสถานศึกษาโดยใช้ กระบวนการ PDCA เพื่อดำเนินการวิเคราะห์สภาพปัญหาในการผลการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีคุณภาพ จากกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าหมาย และกลยุทธ์ในการส่งเสริมให้มีการพัฒนาหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 ที่เน้นผู้เรียนเป็นหลัก โดยผ่านการเล่นและลงมือปฏิบัติจริง ซึ่งมีการจำกัดครู 1 คน ต่อห้องเรียนและจบการศึกษาปฐมวัย หรือมีประสบการณ์ในการสอนปฐมวัย และครูทุกคนได้รับการอบรมไม่น้อยกว่า 20 ชั่วโมงต่อปี และครูยังให้ความสำคัญกับความรู้ความสามารถในการวิเคราะห์และออกแบบหลักสูตร การจัดการประสบการณ์และการประเมินและพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลให้เห็นถึงความสามารถในการเรียนการสอนของเด็กปฐมวัยแต่ละคนได้อย่างมีคุณภาพ เพื่อส่งผลต่อการประเมินคุณภาพของครูผู้สอน

ประจำปีต่อต้นสังกัดได้อย่างต่อเนื่อง ซึ่งก็สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาคิม จิรจตุรพรกุล ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า การบริหารงานอย่างเป็นระบบ มาตรการด้านความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและการสร้างเครือข่ายการมีส่วนร่วมสำหรับสภาพปัญหาด้านการบริหารจัดการศูนย์เด็กเล็กนั้นในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งมีการบริหารศูนย์เด็กเล็กออกแบบหลักสูตร การจัดประสบการณ์ และการประเมินและพัฒนาการเด็กเป็นรายบุคคลให้เห็นถึงความสามารถในการเรียนการสอนของเด็กได้อย่างมีคุณภาพ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ โชติ แยมแสง ได้ทำการวิจัย เรื่องกลยุทธ์การดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยในจังหวัดปทุมธานี ผลการศึกษาพบว่า สภาพการดำเนินงาน ด้านวิชาการส่วนมากใช้หลักสูตรของกระทรวงศึกษาธิการ การจัดตารางสอนเป็นการจัดตารางกิจกรรมพัฒนาเด็ก 4 ด้าน ด้านกิจการนักเรียน เน้นกิจกรรมฝึกเรื่องคุณธรรม จริยธรรม ด้านบริหารงานบุคคล เป็นต้น

2.3 ครูปฐมวัยทุกคนจัดทำแผนการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กปฐมวัยเป็นสำคัญตามแนวทางของหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย พุทธศักราช 2560 เด็กปฐมวัยได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง นอกจากนี้ครูจัดบรรยากาศในห้องเรียนเอื้อต่อการเรียนรู้ในแต่ละหน่วยการเรียนรู้ เนื่องจากโรงเรียนอินทรีศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) ได้ให้ความสำคัญกับการกำหนดหลักสูตรของการจัดการเรียนการสอนกับเด็กปฐมวัย เพื่อให้สอดคล้องกับ วัตถุประสงค์ มาตรการจัดการเรียนรู้ และสาระการเรียนรู้ ซึ่งการบริหารจัดการหลักสูตรทางเรียนเรียนได้มีคุณภาพ ก็ส่งผลต่อครูผู้สอนที่นำไปปรับใช้ให้เหมาะสมกับเด็กปฐมวัยก็สามารถทำให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีและมีการเรียนรู้สมวัยตามช่วงอายุได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ บัณทิตย์ ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในด้านการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนมีการจัดประสบการณ์ กิจกรรมในผลผลิตของเด็กตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด มีการกำหนดนโยบายและแผนที่จะพัฒนาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างชัดเจน ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนเพื่อให้ความรู้ความเข้าใจในการจัดประสบการณ์ที่ชัดเจน และการประเมินพัฒนาการแก่ครูผู้ดูแลเด็กพัฒนาบุคลากรให้ทั่วถึงและหลากหลายรูปแบบ ซึ่งการจัดการเรียนการสอนตามแผนการเรียนรู้ส่งผลทำให้เด็กมีคุณภาพเพิ่มขึ้น และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภาคิม จิรจตุรพรกุล ได้ทำการวิจัย เรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ ผลการวิจัยพบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กต้องมีการจัดทำแผนพัฒนาการศึกษาตามแนวทางที่กระทรวงมหาดไทยกำหนด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กและองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาวต้องร่วมกันจัดสภาพแวดล้อม ทั้งภายในและภายนอกอาคารให้มีความมั่นคงปลอดภัย และได้มาตรฐาน มีระบบป้องกันภัย หรือระบบรองรับเหตุฉุกเฉิน ครูผู้ดูแลเด็กต้องมี

จำนวนเพียงพอและเหมาะสมต่อจำนวนเด็กและต้องได้เข้ารับการอบรมพัฒนาศักยภาพตามเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะต้องให้ความสำคัญกับการสร้างเครือข่ายและการมีส่วนร่วมให้เพิ่มมากขึ้น และยังคงสอดคล้องกับงานวิจัยของ อังคณา บุญพามี ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กกับการดำเนินงานตามมาตรฐานการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี ผลการวิจัยพบว่า การสนับสนุนพัฒนาการศึกษาครูผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพและเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ครูผู้ดูแลและผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครองและชุมชน ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย/แผนการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรมสามารถปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

ข้อเสนอแนะการวิจัย

ข้อเสนอแนะในการวิจัยทั่วไป

1. ด้านคุณภาพเด็ก ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยครูผู้สอนควรมีการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นกิจกรรมในด้านพัฒนาการทางอารมณ์ จิตใจ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ เพื่อส่งเสริมให้เด็กมีการมารกปฏิบัติกิจกรรมได้อย่างเหมาะสมกับทุกสถานการณ์ในชีวิตประจำวัน
2. ด้านการจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครูผู้สอนควรมีให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมของห้องเรียน หรือภายในสถานที่เด็กอาศัยอยู่ ให้มีสื่อทางการจัดการเรียนรู้ที่หลากหลาย มีสีสัน เน้นภาพเพื่อพัฒนาการด้านความจำและการรับรู้ โดยให้เข้าใจถึงการเรียนรู้ในชีวิตประจำวันเป็นสิ่งสำคัญ และเน้นความปลอดภัยต่อเด็กปฐมวัยด้วย
3. ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ ในการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัย ครูผู้สอนควรมีเสนอแผนการจัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นการจัดประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน การทำกิจกรรมและทดลองจากสถานที่จริง การแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการของตนเองและฝึกการทำกิจกรรมร่วมกับผู้อื่น เพื่อให้เด็กปฐมวัยมีสมดุลงทางการเรียนได้เต็มศักยภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาความต้องการของผู้ปกครองต่อการดำเนินการจัดการศึกษาของโรงเรียนอินทศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) เปรียบเทียบกับการดำเนินการจัดการศึกษาโรงเรียนในสังกัดอื่นร่วมด้วย เพื่อให้ได้ข้อมูลที่หลายหลายในการวิจัยต่อไป

2. ควรมีการศึกษาการดำเนินงานการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยโรงเรียนอินทศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง) โดยให้มีการเก็บข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (In-depth interview) การจัดกลุ่มสนทนา (Focus group discussion) จากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นความคิดเห็นของผู้ปกครองของนักเรียน จากผลการศึกษาทางผลสัมฤทธิ์ผลทางการศึกษาของนักเรียน เพื่อให้เข้าใจถึงการดำเนินการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่มีความเห็นที่หลากหลายเพิ่มมากขึ้น

รายการอ้างอิง

ภาษาไทย

กระทรวงศึกษาธิการ, **การจัดการศึกษาปฐมวัย**กรุงเทพฯ) : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2560(.

_____, **คู่มือหลักสูตรการศึกษา**กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุ) ”สภาลาดพร้าว, 2555

_____, **คู่มือหลักสูตรก่อนประถมศึกษา (อายุ 3-6 ปี)** (กรุงเทพฯ:กระทรวงศึกษาธิการ, 2560).

_____, **แนวทางการนำมาตรฐานการศึกษาปฐมวัยสู่การปฏิบัติ**” (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการ, 2560).

_____, **หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย** สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษาสำนักงาน(2560 .คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการ2560).

คณะกรรมการพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ (ก.พ.ป.),**เอกสารประกอบการประชุมชี้แจงแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ** (2562).

คะนิง สายแก้ว “**การศึกษาปฐมวัย**” (โครงการตำราเฉลิมพระเกียรติ 60 พรรษาสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯสยามกุฎราชกุมาร มหาวิทยาลัยราชภัฏกลุ่มภาคตะวันออกเฉียงเหนือ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม, 2553).

โชติ แยมแสง, **กลยุทธ์การดำเนินงานสู่ความเป็นเลิศของสถานศึกษาปฐมวัยในจังหวัดปทุมธานี**, (ดุขฎีบัณฑิตปริญญาการศึกษาศาสตร สาขาวิชาการจัดการการศึกษา วิทยาลัยครุศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ ,2557).

ณัฐพิมล ถาวรคุณ, **การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนโรงเรียนบ้านกลางวิทยานุกูลอำเภอเมืองลาพูน จังหวัดลาพูน**, (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเนชั่น, 2558).

ตุ๊กตา สิมาเลาเต่า, **การจัดการศึกษาปฐมวัยตามเกณฑ์มาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษากับพัฒนาการเด็กปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสมุทรสาคร**, (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา) ,บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร 2555).

ต่อศักดิ์ เฟื่องปัญญา, **การจัดการศึกษาของโรงเรียนอนุบาลเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี**,)สารนิพนธ์ปริญญาการศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษาภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2558).

ธีรนุช แสนหาญ, **การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย**, (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม, 2561).

- นารี กุลประจวบ, **การจัดการศึกษาปฐมวัยตามความคาดหวังของชุมชนของโรงเรียนบ้านใหม่สามัคคี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชัยภูมิ เขต 3** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยปทุมธานี, 2560).
- ปรัชญา เวสารัชช์, **หลักการจัดการศึกษา** (กรุงเทพฯ:สำนักการปฏิรูปการศึกษา ,2560).
- ภาคิม จิรจตุรพรกุล, **แนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลเชียงดาว ตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็กแห่งชาติ**,(วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่, 2560).
- ราศี ทองสวัสดิ์, **ขอบข่ายของหลักการศึกษาระดับก่อนประถมศึกษา, คู่มือการอบรมเลี้ยง ดูเด็กระดับก่อนประถมศึกษา** (กรุงเทพฯ: กระทรวงศึกษาธิการครุสภา, 2555).
- วรนาท รักสกุลไทย, **หน่วยที่ 6 การจัดประสบการณ์แบบบูรณาการเพื่อพัฒนาเด็กปฐมวัย. ในประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์สำหรับเด็กปฐมวัย หน่วยที่ 1-6**,(นนทบุรี: สุโขทัยธรรมมาธิราช, 2558).
- ศตพร ทับธนะ, จรัส อติวิทยากรณ์ และรุ่งชัชดาพร เวหะชาติ ,**ปัจจัยที่ส่งผลต่อการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน จังหวัดพัทลุง** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ ,2556).
- สุภาภรณ์ บัณฑิตย์, **เรื่องแนวทางพัฒนาการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในเขตอำเภอพรหมพิราม จังหวัดพิษณุโลก** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาปฐมวัย บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม, 2558).
- สุรียา คงมั่น, **การจัดการศึกษาปฐมวัยกับประสิทธิภาพการบริหารจัดการโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากาญจนบุรี เขต 2** (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2559).
- สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์, **มุ่งสู่คุณภาพการศึกษากรุงเทพฯ** :วัฒนาพานิช,2552).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, **“แนวทางคู่มือการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา ระดับปฐมวัย ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานศูนย์การศึกษาพิเศษ”** (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด,2561).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **สำนักนายกรัฐมนตรี้,แผนการศึกษาแห่งชาติ:ฉบับสรุป** (กรุงเทพฯ):โรงพิมพ์การศาสนา,2551).
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, **ปฏิรูปการเรียนรู้ผู้เรียนสำคัญที่สุด**กรุงเทพฯ: สำนัก งานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2555).

สำนักงานบริหารคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน, “เอกสารประกอบการสัมมนา ผู้บริหารโรงเรียน เอกชน เรื่องพัฒนาการจัดการศึกษาปฐมวัย” (กรุงเทพฯ โรงพิมพ์คุรุสภา :, 2556).

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, **มาตรฐานสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยแห่งชาติ** กรุงเทพฯ: บริษัท พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด, 2562.

หลักสูตรการศึกษาปฐมวัย คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยสวนดุสิต ,**การศึกษาปฐมวัย**ศูนย์บริการสื่อ และสิ่งพิมพ์กราฟฟิคไซท์,2561.

อังคณา บุญพามี, “**การพัฒนาสมรรถนะครูผู้ดูแลเด็กกับการดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษา ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จังหวัดราชบุรี**” (วิทยานิพนธ์ ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร, 2556).

ภาษาต่างประเทศ

Sundberg Daniel , **Standards-based Curricula in a Denationalized Conception of Education: the case of Sweden**(cited 2017 Feb 7).

Lunenburgand Fred C. Ornstein Allan C , **Educational administration: Concepts and practices** (6th ed., Belmont, CA: Wadsworth/Cengage Learning, 2012).

Gold, **Community organizing at a neighborhood high school: Promises and dilemmas in building parent-educator partnership and collaborations** (Pro Quest Digital Dissertations, 2013).

Goodspeed, “**Translating strategy to action: The balanced scorecard**” <http://www.lib.umi.com/dissertations/fullcit/3090725> online, 2013).

Claude Jean , Ah-TeXk, **Principals perceptions of Quality in Mauritian school using the Baldrige framework** (Journal of Educational Administration, 2013).

Nicolaidou Maria N, **Emergent data-driven approaches to school Improvement: The journey of three schools through self-evaluation** (2013).

McCarthy, **The Rule of the secondary School Prinoiples in New Jersey** (Dissertation Abstracts international, 2019).

ที่ ศธ 6812.2/533

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

4 มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

เรียน คุณเอศรา แสนกันคำ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบตรวจสอบความตรงของแบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ

ด้วย นางสาวนิตยา หอมกรุ่น รหัสนักศึกษา 58252374 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้
ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทรีศักดิ์ศึกษาลัย (บ้านยาง)”
ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์จากท่านในการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือ
เพื่อการวิจัยที่แนบมาพร้อมหนังสือฉบับนี้

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์
ของท่านมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา. 08 2060 2510

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

รายนามผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. ผศ.ดร.กรภััสสร อินทรบำรุง

อาจารย์ประจำสาขาการศึกษาปฐมวัย คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

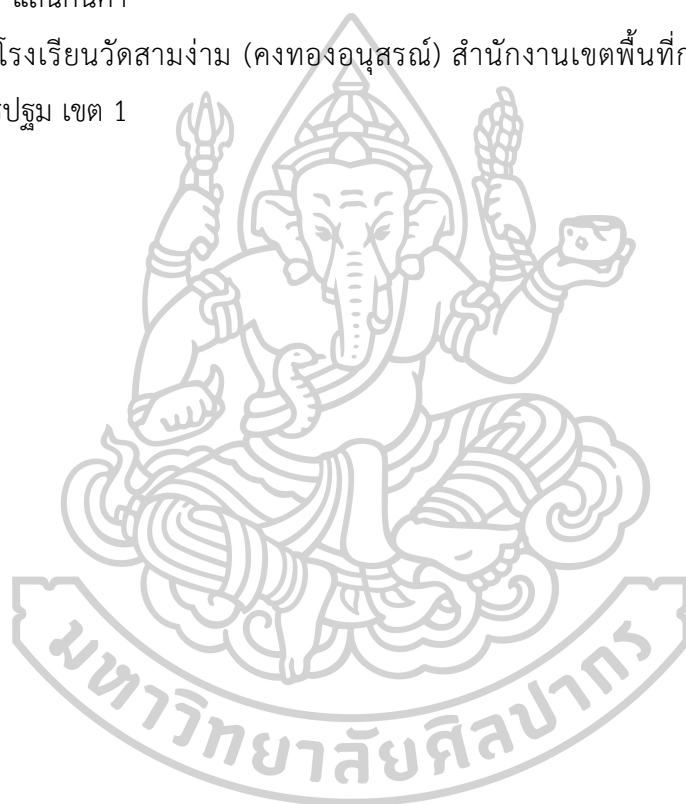
2. ดร.มาลัย ทองสีมา

หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย โรงเรียนราชินีบูรณะ จังหวัดนครปฐม

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 9

3. นายเอศรา แสนกันคำ

ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดสามง่าม (คงทองอนุสรณ์) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
นครปฐม เขต 1

ผลการวิเคราะห์ความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของเครื่องมือวิจัย (Content Validity)

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปลผล	
	1	2	3			
มาตรฐานการศึกษาปฐมวัย						
1.ด้านคุณภาพเด็ก						
1	พัฒนาด้านร่างกายเพื่อให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตัวเองได้	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
2	พัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจเพื่อให้เด็กสามารถควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
3	พัฒนาด้านสังคม เพื่อให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
4	พัฒนาการสติปัญญาเพื่อให้เด็กสามารถสื่อสาร มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
2.กระบวนการบริหารและการจัดการ.						
5	มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง ด้าน 4 สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
6	จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
7	ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
8	จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
9	ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์	+1	0	+1	0.67	ผ่าน
10	มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน
3.การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ						
11	จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ	+1	+1	+1	1.00	ผ่าน

ข้อคำถาม	ประมาณค่าความคิดเห็น ของผู้ทรงคุณวุฒิคนที่			ค่า IOC	แปลผล	
	1	2	3			
12	สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่น และปฏิบัติอย่างมีความสุข	+1	+1	+1	ผ่าน	1.00
13	จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและ เทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย	+1	+1	0	ผ่าน	0.67
14	จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุก ด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ	+1	+1	+1	ผ่าน	1.00

ที่ อว 8612.2/-

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

14 มิถุนายน 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทดลองเครื่องมือวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านอ้อกระตัง

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 15 ฉบับ

ด้วย นางสาวนิตยา หอมกรุ่น รหัสนักศึกษา 58252374 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้
ทำการค้นคว้าอิสระ เรื่อง “การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทรีศักดิ์ศึกษาลัย
(บ้านยาง)” ในกรณีนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา ใคร่ขอความอนุเคราะห์ให้นักศึกษาทำการทดสอบความ
เชื่อมั่นของเครื่องมือในหน่วยงานของท่าน เพื่อนำไปปรับปรุงแก้ไขก่อนนำไปใช้ในการวิจัยกลุ่มตัวอย่าง

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณา ภาควิชาการบริหารการศึกษา ขอขอบคุณในการอนุเคราะห์ของท่าน
มา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา. 08 2060 2510

รายชื่อโรงเรียนขอทดลองเครื่องมือวิจัย

1. โรงเรียนบ้านอ้อกระทิง อ. กำแพงแสน จ.นครปฐม
2. โรงเรียนวัดหนองปลาไหล อ. กำแพงแสน จ.นครปฐม

Cronbach's Alpha	N of Items
.941	14

Case Processing Summary

		N	%
Cases	Valid	30	100.0
	Excluded ^a	0	.0
	Total	30	100.0

a. Listwise deletion based on all variables in the procedure.

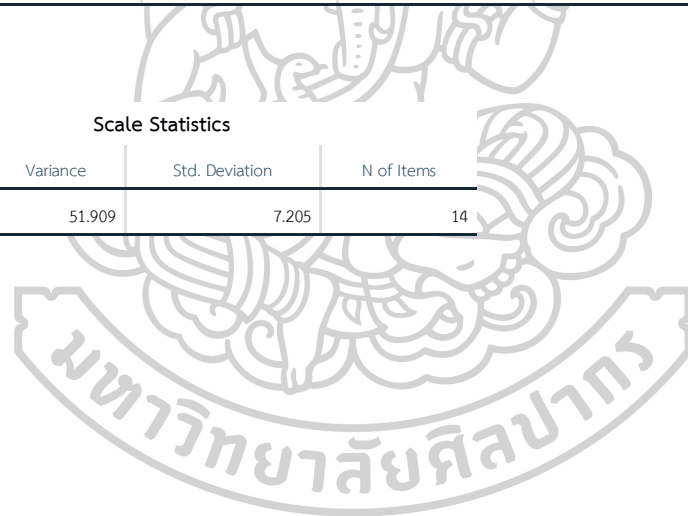
Item Statistics

	Mean	Std. Deviation	N
a1	4.37	.669	30
a2	4.07	.691	30
a3	4.10	.759	30
a4	4.00	.643	30
a5	4.27	.640	30
a6	4.20	.664	30
a7	4.17	.699	30
a8	4.20	.714	30
a9	4.10	.712	30
a10	4.10	.662	30
a11	4.33	.661	30
a12	4.33	.661	30
a13	4.10	.662	30
a14	4.10	.712	30

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item-Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
a1	54.07	44.961	.725	.937
a2	54.37	45.068	.685	.938
a3	54.33	44.023	.726	.937
a4	54.43	45.978	.632	.939
a5	54.17	45.454	.701	.938
a6	54.23	45.220	.699	.938
a7	54.27	46.409	.526	.942
a8	54.23	44.599	.713	.937
a9	54.33	43.264	.869	.933
a10	54.33	45.195	.705	.937
a11	54.10	45.679	.648	.939
a12	54.10	44.921	.740	.936
a13	54.33	45.264	.697	.938
a14	54.33	43.402	.853	.933

Scale Statistics

Mean	Variance	Std. Deviation	N of Items
58.43	51.909	7.205	14

ที่ ศธ 6812.2/-

ภาควิชาการบริหารการศึกษา
คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
พระราชวังสนามจันทร์ นครปฐม 73000

8 กรกฎาคม 2562

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนอินทศักรศึกษาลัย (บ้านยาง)

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน 13 ฉบับ

ด้วย นางสาวนิตยา หอมกรุ่น รหัสนักศึกษา 58252374 นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชา
การบริหารการศึกษา ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร ได้รับอนุมัติให้
ทำการค้นคว้าอิสระเรื่อง “การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศักรศึกษาลัย (บ้านยาง)”
มีความประสงค์จะขอเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้สอนในหน่วยงานของท่าน
เพื่อประกอบการทำการค้นคว้าอิสระ ในการนี้ ภาควิชาการบริหารการศึกษา จึงขอความอนุเคราะห์เพื่อขอความ
ร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลให้แก่ นักศึกษาดังกล่าวด้วย

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาตามที่เห็นสมควร จักขอบพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

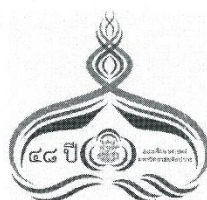
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ประเสริฐ อินทร์รักษ์)

หัวหน้าภาควิชาการบริหารการศึกษา

ภาควิชาการบริหารการศึกษา

โทร. 09 3979 3455

นักศึกษา. 08 2060 2510

“องค์กรแห่งการสร้างสรรค์”
“Creative Organization”

แบบสอบถามความคิดเห็น

ตอนที่ 1 สภาพทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย √ลงในช่อง หน้าข้อความที่เป็นจริง

สถานภาพส่วนตัว	
1.เพศ	☐ ชาย ☐ หญิง
2.อายุ	☐ น้อยกว่า30 ปี ☐ 31-40 ปี ☐ 41-50 ปี ☐ สูงกว่า 50 ปี
3.ระดับการศึกษา	☐ ปริญญาตรีหรือเทียบเท่า ☐ ปริญญาโท
4.ตำแหน่งหน้าที่	☐ ผู้บริหารฝ่ายวิชาการ ☐ ครู

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย √ลงในช่องระดับความคิดเห็นที่ตรงกับสภาพความเป็นจริงเพียง ช่องเดียวในแต่ละข้อ โดยมีระดับคะแนนและความหมายดังต่อไปนี้

5	หมายถึง	อยู่ในระดับมากที่สุด การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย
4	หมายถึง	การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับมาก
3	หมายถึง	การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับปานกลาง
2	หมายถึง	การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อย
1	หมายถึง	การดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย อยู่ในระดับน้อยที่สุด

ข้อ	การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น					สำหรับผู้วิจัย
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	
คุณภาพเด็ก							
1	พัฒนาด้านร่างกายเพื่อให้เด็กมีสุขภาพแข็งแรง มีสุขนิสัยที่ดี และดูแลความปลอดภัยของตัวเองได้						()05
2	พัฒนาด้านอารมณ์ จิตใจเพื่อให้เด็กสามารถ ควบคุม และแสดงออกทางอารมณ์ได้						()06
3	พัฒนาด้านสังคม เพื่อให้เด็กช่วยเหลือตนเอง และเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม						()07
4	พัฒนาการสติปัญญาเพื่อให้เด็กสามารถสื่อสาร มีทักษะการคิดพื้นฐาน และแสวงหาความรู้ได้						()08
กระบวนการบริหารและการจัดการ							
5	มีหลักสูตรครอบคลุมพัฒนาการทั้ง 4 ด้าน สอดคล้องกับบริบทของท้องถิ่น						()09
6	จัดครูให้เพียงพอกับชั้นเรียน						()10
7	ส่งเสริมให้ครูมีความเชี่ยวชาญด้านการจัดประสบการณ์						()11
8	จัดสภาพแวดล้อมและสื่อเพื่อการเรียนรู้ อย่างปลอดภัย และเพียงพอ						()12
9	ให้บริการสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศและสื่อการเรียนรู้เพื่อสนับสนุนการจัดประสบการณ์						
10	มีระบบบริหารคุณภาพที่เปิดโอกาสให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม						

ข้อ	การดำเนินงานจัดการศึกษาปฐมวัย	ระดับความคิดเห็น					
		มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อยที่สุด (1)	สำหรับผู้วิจัย
การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ							
11	จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ						()13
12	สร้างโอกาสให้เด็กได้รับประสบการณ์ตรง เล่นและปฏิบัติอย่างมีความสุข						()14
13	จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ใช้สื่อและเทคโนโลยีที่เหมาะสมกับวัย						()15
14	จัดประสบการณ์ที่ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้านอย่างสมดุลเต็มศักยภาพ						()13

ตอนที่ 3 โปรดเขียนแนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัย

1 .แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย บ้านยาง) ด้านที่ 1 คุณภาพเด็ก

.....

.....

.....

.....

2.แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย บ้านยาง) ด้านที่ 2) การบริหารและการจัดการ

.....

.....

.....

.....

3. .แนวทางการพัฒนาการดำเนินงานจัดการศึกษาระดับปฐมวัยของโรงเรียนอินทศัคดิ์ศึกษาลัย ด้านที่ 3 (บ้านยาง) การจัดประสบการณ์ที่เน้นเด็กเป็นสำคัญ

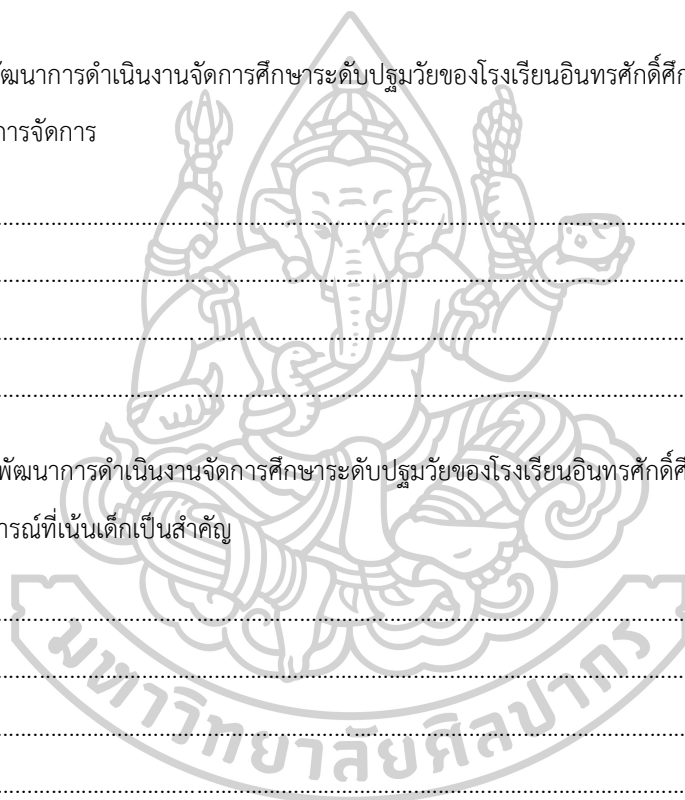
.....

.....

.....

.....

.....

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นางสาวนิตยา หอมกรุ่น
วุฒิการศึกษา	พ.ศ. 2558 สำเร็จการศึกษาปริญญาศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) คณะศึกษาศาสตร์ สาขาการศึกษาปฐมวัย มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์ พ.ศ. 2559 ศึกษาต่อปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขตพระราชวังสนามจันทร์
ที่อยู่ปัจจุบัน	18/1 ม.1 ต.โพรงมะเดื่อ อ.เมือง จ. นครปฐม

